



# ΠΑΝΔΩΡΑ.

1 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ, 1868.

ΤΟΜΟΣ 10'.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 445.

## ΤΑ ΛΑΛΟΥΝΤΑ ΖΩΑ (1),

Ποίημα του Ἰταλοῦ Ἰωάννου Κάστη.

ΑΣΜΑ Θ'.

### Η ΑΝΑΤΡΟΦΗ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

**Σ**ΩΡΕΙΑΝ ὁ διάδοχος καθηγητῶν λαμβάνει,  
Καὶ τάσεις ἄρχοντος νωθροῦ καὶ ἐλαφροῦ δεικνύει·  
Ἀλλ' ἤδη τὴν ἐπιβροήν τὸ ὑπουργεῖον χάνει,  
Καὶ ἡ ἀντιβασίλισσα τὸν Σκύλον ἀπολύει,  
Καὶ πρόεδρον, Ἀλώπεκα τὴν φύλῃν, διορίζει.  
Ὁ Σκύλος πνέει μένεα κ' ἐκ τῆς ὀργῆς ἀφορίζει.

1

Δι' ἓνα βασιλόπαιδα, θν ἐκ μητρὸς κοιλίας  
Διάδοχον προώρισε τῆς φύσεως ὁ νόμος,  
Καθ' ὃν θὰ λάβῃ ἐν καιρῷ τοῦ κράτους τὰς ἡνίας,  
Ὡς ἀναγκαῖος, φυσικὸς, ἄμεσος κληρονόμος

(1) Δημοσιεύσας πρὸ τριῶν μηνῶν τὸ πρῶτον ἔσμα τοῦ γνωστοῦ σατυρικοῦ ποιήματος, τοῦ ἐπιγραφομένου «Τὰ λαλοῦντα ζῶα» (φυλλάδ. 439 Πανδώρας), ἐκδίδω σήμερον καὶ τὸ ἕνατον, τὸ ὁποῖον πραγματεύεται περὶ τῆς ἀνατροφῆς καὶ τῶν διδασκάλων τοῦ νεαροῦ τῶν ζώων ἡγεμόνος.

Ἐν Ἀθήναις κατὰ Ὀκτώβριον 1868.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΕΡΒΑΝΟΓΑΟΣ.

Ἐκείνου, ὅστις ἔλαβεν ἐκ φύσεως τὸ δῶρον  
Νὰ ἔχῃ σπέρμα εὐγενὲς, σπέρμα βασιλοφόρον

2

Δι' ἓνα βασιλόπαιδα, γλυκύτης ἢ κακίας  
Σύνεσις καὶ περίσκεψις, ἀμάθεια ἢ γνώσις,  
Νωθρότης ἢ ἀγχίνοια, ἢ πνεῦμα ἢ βλακία,  
Εἶν' ὅλως ἀδιάφοροι ἰδιοτήτων δόσεις·  
Αὐτὸν λαοὶ θὰ προσκυνοῦν, καθεὶς θὰ κολακεύσῃ,  
Ἐἴτε καλὸς εἴτε κακὸς, αὐτὸς θὰ βασιλεύσῃ.

3

Ὡστε εἰς βασιλόπαιδα περιττοτάτη μᾶλλον  
Καθίσταται ἡ μάθησις, διὰ τὸν μόνον λόγον,  
Ὅτι τοὺς κόπους δύναται νὰ νέμεται τῶν ἄλλων.  
Καὶ ἄφροντις νὰ κάθεται, ἡσύχως πίνων, τρώγων.  
Ὅταν δὲν κάμῃς τίποτε καὶ ἔλ' ἀπολαμβάνῃς,  
Πρὸς τί τοὺς κόπους τοὺς πολλοὺς χωρὶς σκοπὸν νὰ

4

[χάνῃς ;

Πλὴν βλέπομεν εἰς τὰς Αὐλάς, ἔθος ὅτι τηρεῖται,  
Εἰς προίκηπα, διάδοχος ἂν οὗτος θρόνου ἦναι,  
Μαθήσεως καὶ ἀγωγῆς χροιά νὰ χορηγῆται,  
Ἥτις πολλάκις δίδεται καὶ πρὸς τὸ θεαθῆναι·  
Νὰ δώσῃ καὶ ἡ Λέκινα ἔχει ἐπιθυμίαν  
Εἰς τὸν υἱὸν ἀνατροφῆν, τοῦ θρόνου ἀνταξίαν.

5

Καὶ ἐπειδὴ ὁ βασιλεὺς τοῦ γένους τοῦ μεγάλου  
Τῶν ζώων ἔχει ἀφορμὴν ζῶα πολλὰ νὰ βλέπῃ,

Ἀνάγκη ἦτο, ἱκανοῦ νὰ τύχη διδασκάλου,  
Ὅστις καὶ γλῶσσας ἀρκετὰς γνωρίζων καθὼς πρέπει,  
Ὄρθως καὶ εἰς τὴν ἔννοιαν αὐτῶν νὰ ἐμβαθύνῃ,  
Ὡστε ὁ μέλλων βασιλεὺς πολὺγλωσσος νὰ γείνη.

6

Ὁ ὄνος πλὴν ἀντέλεγε μ' ἐπιμονὴν εἰς ταῦτα,  
Ὅτι δὲν ἦτο δίκαιον μόνον διὰ νὰ μάθῃ,  
Ὁ πρίγκηψ εἰς μαθήματα ν' ἀσχοληθῆ τοσαῦτα,  
Διότι (ὄ μὴ γένοιτο!) ἠδύνατο νὰ πάθῃ  
Ἐκ τῆς μελέτης τῆς πολλῆς τὸ σεβαστόν του σῶμα,  
Νὰ χάσῃ τὴν ὑγίαν του, νὰ χάσῃ καὶ τὸ χρῶμα.

7

Διότι κρίσις, σύνεσις, δραστηριότης, πνεῦμα  
Δὲν εἶναι ἰδιότητες ἄξιοι ἡγεμόνων.  
Ὁ ἡγεμὼν ἀμεριμνεῖ, προστάζει μὲ τὸ νεῦμα,  
Καὶ κἀθηται μηχανικῶς εἰς τὸν λαμπρὸν του θρόνον  
Κι' ἀφίνει τὸν ὑπὸ πῆκον καὶ βάρη νὰ σηκῶνῃ  
Καὶ ἀηδῖαν τῶν σπουδῶν, νὰ πάσχη, νὰ ἰδρῶνῃ.

8

Ὅθεν προτείνει πρόθυμος ὠρίμως νὰ σκεφθῶσι,  
Νὰ δώσωσι διαταγὴν τὴν γλῶσσαν ἀφορώσαν,  
Καὶ ὄλα νὰ ἀναγκασθοῦν τὰ ζῶα νὰ λαλώσι,  
ἢ τὴν γνωρίζουσιν ἢ μὴ, τὴν μίαν μόνην γλῶσσαν,  
Καὶ τοῦ λοιποῦ δριστικῶς μόν' ἢ λεοντικῇ  
Νὰ γείνη γλῶσσα ἄρχουσα, καὶ γλῶσσα γενικῇ.

9

Ὁ δοῦλος νὰ ἐργάζεται ἀντὶ τοῦ ἡγεμόνος  
Ἐφάνη πρᾶγμα φυσικὸν καὶ δίκαιον ἐν γένει.  
Ὁ Σκύλος πλὴν παρέστησε τὸ ἄτοπον ἐντόνωσ'  
«Ναὶ μὲν οὐδὲν ἀδύνατον εἰς ἄρχοντ' ἀποθκίνει,  
Ἀλλὰ συχνὰ προσκόμματα γενῶνται αἰφνιδίως,  
Προσβάλλοντα τὴν θέλησιν τοῦ ἀρχοντος καιρίως.»

10

«Ὁ οὐρανὸς δὲν ἔδωκεν εἰς ὄλους τὰς ὁμοίας  
Προθέσεις καὶ ἰδιότητας, οὐδὲ ὁμοίας φύσεις·  
Καὶ ὄργανα μὰς ἔδωκε κατασκευῆς παντοίας.  
Ὅθεν μὲ ὄλας τὰς σοφὰς τοῦ ὄνου ἀντιρρήσεις,  
Δὲν ἦτο φύσει δυνατόν, καὶ πρόθυμ' ἂν φανῶσι,  
Τὰ ζῶα τὴν λεοντικὴν ὄλα νὰ ὁμιλώσι.

11

«Εἶναι πτηνὸν, προσέθηκε τὴν κεφαλὴν ὑψώσας,  
Γνωστὸν διὰ τὴν ἐκτακτὸν μεγάλην εὐκολίαν,  
Μεθ' ἧς μανθάνει καὶ λαλεῖ τὰς διαφόρους γλώσσας,  
Ζῶον ἀντάξιον αὐλῆς διὰ τὴν ποικιλίαν  
Τοῦ τῶν πτερῶν χρωματισμοῦ, ὄντος ποτὲ πρασίνου  
Ποτὲ γλαυκοῦ καὶ κυανοῦ καὶ ἐρυθροκιτρίνου.

12

«Τὸ ζῶον τοῦτο τὸ λαμπρὸν καλεῖται Παπαγάλλος  
Καὶ ἂν καὶ ἦναι ἐκτακτὸν, τὸ θεωροῦμεν χρεός,  
Νὰ τὸ θερμοσυστήσωμεν ἀξίζει δὲ μεγάλως.  
Ὁ Κάστωρ μὴ δὲν ἔλαβεν, ὁ τέκτων ὁ σπουδαῖος,

Ἄν καὶ ζῶον ἀμφίβιον, δικαίως, κατ' ἀξίαν,  
Ἐν τῇ βασιλικῇ αὐλῇ προχθὲς ὑπηρεσίαν.»

13

Παραδεκτὴ ἐγένετο ἡ πρότασις τοῦ Σκύλου,  
Ὅτι καταλληλότερος πρὸς τοῦτο κανεὶς ἄλλος  
Δὲν ἦτο τοῦ πρωτοφανοῦς, τοῦ παραδόξου φίλου.  
Εὐθὺς λοιπὸν καὶ παμψηφεί κληθεὶς ὁ Παπαγάλλος  
Προνομιούχος τῶν γλωσσῶν καθηγητὴς ἐχρίσθη.  
Καὶ τοῦ μικροῦ μας ἀρχοντος διδάσκαλος ὤρισθη.

14

Ἀστραπηδὸν ἡ εἰδησις ἐγνώσθη ὅτι νέος  
Ἐνεφανίσθη αὐλικός, τ' ὄνομα Παπαγάλλος·  
Κι' εὐθὺς πρὸς τὰ ἀνάκτορα μετέβησαν δρομαῖως  
Τὰ ζῶα, νὰ θαυμάσωσι τὸ σπάνιον του κάλλος,  
Τὸ χρῶμά του ἐξέταζον, τὸ ῥάμφος τὸ γενναῖον,  
Καὶ ἀνεβδῶν ἐκθαμβά· Μὰ τὸν Θεὸν ὤρατον!

15

Ὁ δὲ σοφὸς διδάσκαλος, τὸν Σκύλον δικαίως,  
Ἀνέλαβε τὸ ἔργον του μὲ τόσῃ προθυμίαν,  
Ὡστε ὁ πρίγκηψ μαθητὴς καὶ πλείστως ὄσας γλώσσας  
Καὶ διαλέκτους ἔμαθε μὲ ἄκραν εὐκολίαν, [σας  
Καὶ ὅταν τις τὸν ἤκουεν, ἐνόμιζε τις μᾶλλον,  
Ὅτι ἀκούει πράγματι λαλοῦντα Παπαγάλλον.

16

Πρὸς τοῦτοις ζῶον σοβαρὸν, ἔξοχον ἐζητεῖτο,  
Γνωρίζον τὴν ἱατρικὴν, ὥστε μετ' ἐπιμόνου,  
Πιστῆς ἀφοσιώσεως, ὁσάκις ἀπαιτεῖτο,  
Νὰ προφυλάττῃ τὴν ζωὴν τοῦ πολυτίμου γόνου,  
Κ' ἐν γένει νὰ διατηρῇ αὐτὸν ἐν εὐρωστίᾳ  
Μὲ τὰς σοφὰς του συμβουλάς, μὲ βδέλλας καὶ ζῆρια.

17

Καὶ εἶχεν ἤδη προταθῆ, πρὸς τὸ καλὸν τοῦ κράτους,  
Ὁ μέγας Ἱπποπόταμος, ὁστις μεγάλην φήμην  
Ὡς ἄλλου εἶχε Γαληνοῦ ἢ ἄλλου Ἱπποκράτους,  
Τοσοῦτον τὴν ἱατρικὴν κατέχων ἐπιστήμην,  
Ὡστ' ἐπεχειρεῖ κ' ἐφ' αὐτοῦ ἀφαίμαξιν γενναίως,  
Ἐπ' ἀκανθῶν τὰς φλέβας του ἀνοίγων θαρβυλάως.

18

Πλὴν ἐφοβήθ' ἡ Λέαινα, κ' οἱ ἄλλοι σύμβουλοί της,  
Μὴ μὲ τὴν ἀκατάσχετον ὁ ἱατρὸς ὁρμήν του,  
Πρὸς μὲν τοὺς ἄλλους δήμιος, πρὸς ἑαυτὸν τεχνίτης,  
Καταβροχθίσῃ ἐξαφνα τὸν νέον μαθητὴν του·  
Διότι μόν' οἱ ἱατροί, κ' οἱ ἄρχοντες στρεβλόνουν  
Τὸν κόσμον ἀτιμωρητῇ, καὶ ἀποινεῖ σκοτόνουν.

19

Καθὼς δ' ἐν μέσῳ τῶν πτηνῶν εὖρον ἐπιτηδεῖως  
Τὸν Παπαγάλλον τῶν γλωσσῶν διδάσκαλον σπου-  
Πάλιν ἐν μέσῳ τῶν πτηνῶν ἠθέλησαν ὁμοίως [δαῖον,  
Νὰ εὖρου κ' ἕνα ἱατρὸν οὐχὶ ἐκ τῶν τυχαίων.  
Νὰ ἐκλεχθῆ ἀμφίβιον, ἡ γνώμη ἀπερρίφθη,  
Καὶ ἱατρὸς τοῦ πρίγκηπος ἡ ἴδις προσελέφθη.

20

Καθότι τὸ πτηνὸν αὐτὸ τοσαύτας θεραπείας  
Γνωρίζει καὶ ἐπιχειρεῖ κατὰ παντοίων πόνων,  
Ὡστε ὁσάκις αἰσθανθεὶ σκληρότητος κοιλίας  
ἢ τῶν ἐντέρων ἐμφραξίν, τὸ κλίσμα θέτει μόνον,  
Τὸ ῥάμφος, ὡσπερ σύριγγα, μακρὸν προτεταμένον  
Γεμίζων ὄλον μὲ ὑγρὸν, καλῶς ἐσλευασμένον.

21

Πρὸς τοῦτοις ἦν ἐπάναγκες νὰ εὖρεθῆ ἐν βίᾳ  
Καὶ ζῶον τι πολυμαθὲς, ζῶον πανεπιστήμον,  
Ἰνα τῷ βασιλόπαιδι ἐμβάλη τὰ στοιχεῖα  
Τῶν διαφόρων γνώσεων, τερπνῶν καὶ ὠφελίμων,  
Νὰ ἦναι δὲ κ' ἱστορικὸς καλὸς καὶ χρονολόγος,  
Καὶ φιλολόγος κριτικὸς καὶ μέγας γεωγράφος.

22

Ἡ ἱστορία, ὡς γνωστὸν, ἐκλήθη τὸ σχολεῖον  
Τῶν βασιλέων' ἐξ αὐτῆς εὐκόλως τις γνωρίζει  
Τὰ κράτη πῶς ἀνίστανται, καὶ πῶς ἐκ θεμελίων  
Κρημνίζονται μὲ τὸν καιρὸν' αὐτὴ προσδιορίζει  
Ἐκ παρελθόντων μέλλοντα, καὶ γεγονότων νέων  
Τ' ἀρχαῖα εἶναι κάτοπτρον, ὑπόδειγμα σπουδαῖον.

23

Ἀπάντων ἡ ἐνέργεια εἰς κίνησιν ἐτέθη,  
Πλὴν μ' ὄλην τὴν προσπάθειαν, τοὺς κόπους καὶ τὴν  
Τῶν τετραπόδων οὔτε ἐν κατάλληλον εὗρεθῆ [ζάλην,  
Ὡστε πτηνὸν ἐδέησε ν' ἀναζητήσουν πάλιν,  
Ἀλλὰ πτηνὸν, οὐ τῆς μακρᾶς ὑπάρξεως τὸ νῆμα  
Σχεδὸν αἰωνιότητος ν' ἀποτελῆ ἐν τμήμα.

24

Φοῖνιξ τὸ πολυθρόνητον πτηνὸν αὐτὸ καλεῖται.  
Καὶ εἶναι συνομιλήκον τοῦ κόσμου, βεβαιούσι.  
Διὸ καὶ ὄσα μαρτυρεῖ καὶ ὄσα διηγεῖται  
Κῦρος συγχρόνου συγγραφῆς αὐθεντικὸν τηροῦσι.  
Εἰς τὸν αὐτόπτην μάρτυρα καὶ σύγχρονον συνήθως  
Δίδει κατὰ προτίμησιν ἀκράσιν τὸ πλήθος.

25

Ἐκθέτει μάχας παλαιάς, αἰμακτρᾶς, φρικώδεις;  
Σὰς λέγει' αὐταὶ ἐγείναι ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μου.  
Ἐξιστορεῖ ἀπίστευτα, ἢ πράξεις τερατώδεις;  
Τὰς εἶδον, ἀποκρίνεται, διὰ τῶν ὀφθαλμῶν μου.  
Αὐτὸς πρὸς παραπέμποντας σοφοὺς δὲν ὁμοιάζει'  
Παραπομπὰς καὶ σχόλια καθεὶς ἀηδιάζει.

26

Πρὸς τοῦτοις δὲ ὁ Φοῖνιξ, ἂν μετὰ πολλοὺς αἰῶνας  
Τοῦ γήρατος προκισθῆνθῆ τὴν ὄχληράν ἀγκάλην,  
Πηρασκουάζει τὴν πυρᾶν, τὴν ἄπει κατὰ μύνας,  
Καὶ νέος ἐκ τῆς τέφρας του ἀναγεννᾶται πάλιν.  
Οὕτω κ' ὁ σκόλιξ, τυλιχθεὶς μὲ μέταξαν τὸ σῶμα,  
Μὲ νέαν, χρυσαλλίς, μορφὴν ἐξέρχεται καὶ χρῶμα.

27

Πλὴν, φίλοι ἀναγνώστριαι, τὸ γῆρας ἂν φοβῆσθε,  
Τὰς παρειὰς σας ἂν αὐτὸ τὰς λείας ῥυτιδόνῃ,  
Σὰς λέγω, μὴ τὸν Φοῖνικα, μὴ πρὸς Θεοῦ μιμησθε.  
Ν' ἀνεγεννᾶτ' ἐκ τοῦ πυρὸς καθεὶς δὲν κατορθώνει.  
Ἡ δοκιμὴ ἠδύνατο νὰ ἦν' ἐπιζημία,  
Διότι ἡ περίπτωσις τοῦ Φοῖνικος σπανία.

28

Ἄλλ' ἂν καὶ περιέτρεχε τοῦ Φοῖνικος ἡ φήμη  
Καθ' ὄλην τὴν ἀνατολὴν ἀνὰ ἐκάστου στόμα,  
Κ' ἐκεῖθεν ἤλθε πρὸς ἡμᾶς ὡς εἰδησις ἐτοίμη,  
Οὐδεὶς τὸ σπάνιον πτηνὸν εἶχεν ἰδεῖ ἀκόμα.  
Καὶ ὄμως λέγουσιν οἱ πολλοὶ μὲ πλείστην εὐπιστίαν,  
Ὁ Φοῖνιξ ὅτι κατοικεῖ κατὰ τὴν Ἀραβίαν.

29

Ὅθεν εὐθὺς καὶ πρέσβευσις πρὸς τὸν κλεινὸν ἐστάλη,  
Ῥητὴν λαβοῦσα ἐντολὴν αὐτῷ νὰ παραστήσῃ,  
Τῶν τετραπόδων ἡ Αὐλὴ ὅτι τὸν προσεκάλει,  
Ἰνα εἰς θέσιν ἔξοχον, περιφανῆ καθίσῃ  
Ἐν μέσῳ τοῦ λαμπροῦ χοροῦ τῶν ἄλλων διδασκάλων,  
Μετὰ πολλῶν ἀπολαδῶν, μετὰ τιμῶν μεγάλων.

30

Δρομάς καὶ δύο Ἐλαφοί, οἱ πρέσβεις τῆς Λαίνας,  
Ἀφ' οὔ τὸ δρομολόγιον συνέταξαν μὲ βίαν,  
Διέτρεξαν μετὰ σπουδῆς καὶ τῆς ἀπαιτουμένης  
Πρὸς τοῦτο ἱκανότητος ὄλην τὴν Ἀραβίαν,  
Τὴν Ἐρημον, Εὐδαίμονα καθὼς καὶ τὴν Πετραίαν'  
Ὁ Φοῖνιξ ὄμως οὐδαμοῦ οὐδὲ κἂν κατ' ἰδέαν.

31

Ἐμόχθησαν, ἐζήτησαν, τὰ ζῶα ἐρωτῶντες  
Οὐ μόνον τὰ τετράποδα, τὰ στίφη τῶν ὄρνέων,  
Ἀλλὰ καὶ τὰ ἀνθρώπινα, παντοῦ διερευνῶντες  
Καὶ εἰς κοιλάδας ὄροσεράς, κ' ἐπὶ γυμῶν ὄρεων.  
Καθεὶς περὶ τοῦ Φοῖνικος εἶχεν ἀκούσει ἤδ',  
Ἀλλὰ κενεὶς τὸν Φοῖνικα ποτὲ δὲν εἶχεν ἰδεῖ.

32

Ἀποτυχούσα ἐσπευσεν εὐθὺς νὰ ἐπανέλθῃ  
Ἡ πρέσβευσις, καὶ καθ' ἑδὸν τυχαίως συνυντήθη  
Μὲ τὴν λεπτόπουν Ἰβίδα, εἰς ἣν καὶ ἀνηγγέλθη,  
Ὅτι τοῦ βασιλόπαιδος ὡς ἱατρὸς ἐκλήθη.  
Ἡ Ἰβίς τὸν διορισμὸν μετὰ χερᾶς δεχθεῖσα,  
Ἰδέουσα, μὲ τοὺς πρεσβευτὰς\* προθύμως ἐνωθεῖσα.

33

Ἐξῆλθε νὰ ὑποδεχθῆ τὴν τριμελῆ πρεσβεῖαν  
Ἐν παρατάξει ἡ Αὐλὴ, τὸ σπάνιον ποθοῦσα  
Πτηνὸν νὰ ἴδῃ. Αἴφνης δὲ καὶ παρὰ προσδοκίαν  
Παρουσιάζει ἡ Δρομάς τὸν ἱατρὸν, εἰπούσα.  
Ὅτι ὁ πολυζήτητος ἱστορικὸς σπουδαῖος  
Θὰ ἦταν ὄν ἰδανικόν, ἀνύπαρκτον βεβαίως.



34

Ἐγνώσθη τότε ὅτι καὶ τὰ πλοῦσια ἐκείνα  
 Τοῦ Φοίνικος λεγόμενα πετερά, μὲ τὰ ὅποια  
 Ἐξήρχετο ἡ Ἄνασσα ἄπαξ ἢ δις τὸν μῆνα  
 Εἰς ἐπισήμους τελετὰς, ψεῦδος καὶ ἀγυρτεία,  
 ὡς ἀληθῆ ὑπὸ δεινοῦ ἀγύρτου πωληθέντα,  
 Καὶ διὰ τὴν βασιλίσσαν τυφλῶς ἀγορασθέντα.

35

Ἰδόντες τὴν μεγάλην τῶν οἱ αὐλικῶν ἀπάτην  
 Ἐμειναν ὡς ἐμβρόντητοι, μὲ χάσκον ὅλοι στόμα,  
 Ἀκόμη δὲν ἐπέθοντο ὅτ' ἤλπισαν εἰς μάτην.  
 Ὁ πρίγκηψ περιέστρεψε χλευαστικὸν τὸ ὄμμα  
 Περιγελῶν μετὰ πικρᾶς, βλακώδους εἰρωνείας  
 Καὶ αὐλικούς, κ' ἱστορικούς, κ' αὐτὰς καὶ ἱστορίας

36

Τοῦ Πελαργοῦ καὶ Γερανοῦ ἡ ἐξαδέλφη Ἰβίς  
 Τὸ σαβερὸν ἀνέλαβε τοῦ ἱατροῦ καθήκον,  
 Κι' ὡς πράττει ὁ ἀκμάκτος, ὁ ἔμφρων παιδοτρίβης  
 Τὸν ἀνακτα ἐπιτηρεῖ καὶ ἔξω καὶ κατ' οἶκον.  
 Προσεκτικῶς τὰ φηγῆτὰ ἐκλέγει καὶ ζυγίζει  
 Κι' ἐγκράτειαν καὶ δίαιταν πρὸ πάντων διορίζει.

37

Συμβαίνει πλὴν ἐνίοτε ἀπὸ ἀδηφαγίαν,  
 Μὲ ὄλην τὴν ἐπίβλεψιν, ἔς τοῦ ἱατροῦ τὸ πείσμα,  
 Ὁ στόμαχος τοῦ πρίγκηπος νὰ πάθῃ δυσπεψίαν  
 Ἡ Ἰβίς τότε παρευθὺς τῷ διορίζει κλίσμα  
 Τὸ κλίσμα, ἔχει ὡς ἀρχήν, ἐγκαίρως ὅταν δώσης  
 Τοῦ ἀσθενοῦς σου τὴν ζωὴν θὰ δυναθῆς νὰ σώσης.

38

Εἰσχωρησάντων ἔς τὴν Αὐλὴν πτηνῶν καὶ ἀμφιβίων  
 Ἠύχθη καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ξένων διδασκάλων,  
 Ἦδ' ἡ αὐλὴ προσέλαθεν, ἐκτὸς τῶν ἐντοπίων,  
 Τὸν Κάστορα, τὴν Ἰβίδα, τὸν μέγαν Παπαγάλλον,  
 Κ' ἐγνώσθη ὅτι κέκτηνται τῶν περωτῶν τὰ γένη  
 Καὶ νοῦν καὶ ἱκανότητα καὶ μάθησιν ἐν γένει.

39

Ἐνταῦθα σημειώσατε ἐν παρενθέσει ὅτι  
 Ἐκ τῶν Ἀκαδημικῶν, τῶν σοβερῶν προσώπων,  
 Οὐδείς ἐκρίθη ἄξιος καθηγητῆς, διότι  
 Φροντὶς εἶναι τὰ γράμματα μόνον κοινῶν ἀνθρώπων  
 Ὡστ' ἐπειδὴ ἡ μάθησις τῶν αὐλικῶν χωλαίνει  
 Διδάσκαλοι νὰ προσκληθοῦν ἀναγκη ἦτο ξένοι.

40

Κόπους πολλοὺς κατέβαλεν ὁ φειδωλὸς ὁ ὄνος,  
 Χρημάτων μέγας ζηλωτῆς, καὶ θέσεων καὶ φήμης,  
 Τετράπους ν' ἀναγορευθῆ καθηγητῆς πλὴν μόνος,  
 Ν' ἀποσυρθῆ ἐδέησε καθότι ἐπιστήμης  
 Ἀμφίβια καὶ περωτὰ κάτοχα εἶναι μόνον,  
 Ὡς ἱκανῶς ἀπέδειξε πολλῶν ἢ πείρα χρόνων.

41

Ἡ Ἄρκτος ἐκ τῶν αὐλικῶν τὸ εἶχε κατορθώσει  
 Νὰ λάβῃ θέσιν, μ' ἐντολήν, πρὸς τὰς κομψὰς κινήσεις  
 Τοὺς πόδας τοῦ βασιλικοῦ τεκνίου νὰ μορφώσῃ  
 Καὶ ναὶ μὲν, σῶμα χορευτοῦ δὲν τῇ παρέχ' ἡ φύσις  
 Πλὴν τότε ὡς χορεύτρια εἶχε μεγάλην φήμην,  
 Κατέχουσα καὶ σήμερον αὐτὴν τὴν ἐπιστήμην.

42

Ὁ Πίθηξ, εἶναι βέβαιον, ἦτον ὡς πρὸς τὰ εἶδη  
 Τῶν ἐλιγμῶν καὶ τῶν χορῶν καλλίτερος τῆς Ἄρκτου  
 Πλὴν τελετάρχου τῆς Αὐλῆς τὴν θέσιν εἶχεν ἤδη,  
 Θεσίν τοῦ πρώτου αὐλικοῦ καὶ σχεδὸν αὐθυπάρκτου.  
 Πῶς δύο ἀξιώματα νὰ λάβῃ εἰς καὶ μόνος;  
 Πῶς τελετάρχης τῆς Αὐλῆς καὶ χορευτῆς συγχρόνως;

43

Πρὸς δὲ ὁ Πίθηξ, τῆς Αὐλῆς ὁ μέγας τελετάρχης,  
 Ὅσον ταχύς, εὐκίνητος καὶ ἐλαφρὸς καὶ ἂν ἦτο,  
 Ποσῶς δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἦναι καὶ αὐτάρχης  
 Καὶ τοῦ χοροῦ διδάσκαλος; διότι ἀπαιτεῖτο  
 Εἰς ἐπισήμους τελετὰς κ' εἰς ἄλλας περιστάσεις  
 Νὰ διευθύνῃ μουσικὰς, χοροὺς καὶ παραστάσεις.

44

Εἰς τὰς στροφὰς καὶ τοὺς χοροὺς προόδους τεραστίας  
 Ὁ βασιλόπαις ἔκαμε, πρὸ πάντων εἰς τοὺς μίμους,  
 Πρὸς οὓς ὁ νέος βασιλεὺς ἐκ πρώτης ἡλικίας  
 Διάθεσιν ἐδείκνυε καὶ τάσεις περιφήμους.  
 Κινεῖ κομψῶς τὸ βλέμμα του, τὸ σῶμά του λυγίζει,  
 Πρᾶγμα τ' ὅποιον πάντοτε τοὺς ἄρχοντας στολίζει.

45

Λέγεται, καὶ τὴν Ὀρνιθα ὅτ' εἶχον κατατάξει  
 Εἰς τῶν κλεινῶν καθηγητῶν τὴν σοβαρὰν χορείαν,  
 Τὸν νέον βασιλόπαιδα τὸ γράφειν νὰ διδάξῃ  
 Πλὴν ἀκριβῆ δὲν ἔχομεν, βεβαίαν μαρτυρίαν,  
 Ὅτι νὰ γράφῃ ἤξευρε τὸ τέκνον βασιλέως,  
 Κι' ἡ ἱστορία σιωπᾷ περὶ αὐτοῦ τελέως.

46

Ἐκτὸς δὲ τούτου ἔπρεπεν οὐ μόνον πρὸς τὰ θεῖα  
 Ὁ βασιλόπαις ἐθίμα τὸ σέβας ν' ἀποκτήσῃ,  
 Ἀλλὰ καὶ νόμους ἱεροῦς, οὓς ἡ θεολογία  
 Τῶν ζώων ἐγκαθίδρυσε, νὰ μάθῃ νὰ γνωρίσῃ  
 Ἐχουν πολλὴν ἐπιρροὴν εἰς τὰ θνητὰ τὰ ἄντα,  
 Καὶ μάλιστα εἰς βασιλεῖς, θρησκευτικὰ προσόντα

47

Τὴν θέσιν τοῦ κατακτητοῦ, ἀνευ ἀμφιβολίας  
 Νὰ λάβῃ ἔπρεπεν ἡ Γλαύξ. Καὶ ἱερεῖς συνάμα  
 Αἱ Γλαύκες ἦσαν καὶ γνωστοὶ διδάσκαλοι θρησκείας  
 Ὡς οἱ Βραχυμαῖαι ὕστερον, οἱ Βόνζοι καὶ οἱ Λάμα  
 Ἐν χώρᾳ τῇ Τιβετικῇ, ἐν Κίνα κ' ἐν Ἰνδία,  
 Ὡς ἐν Εὐρώπῃ Μοναχοὶ, Δερβίσηται δ' ἐν Τουρκία.

48

Πλὴν περὶ τούτου ἐν καιρῷ θὰ εἶπῶ εὐθέτω,  
 Τώρα εἶπῶ ὅτι Γλαύξ ἡ αἰδεσιμωτάτη,  
 ἔλαβε θέσιν αὐλικῶν μεγάλην, καὶ προσθέτω  
 Ὅτι τοσοῦτον σεβαστὴ κατέστ' εἰς τὸ παλάτι,  
 Τόσον ἰσχὴν κ' ἐπιρροὴν ἀπέκτησε συντόμως,  
 Ὡστ' ἀνεδείχθη τῆς Αὐλῆς χρησμὸς, Πυθία, νόμος.

49

Πρὸς δὲ συγκατέλεγοντο εἰς τὴν μεγάλην τάξιν  
 Τῶν διδασκάλων καὶ πολλοὶ, οἵτινες εἶχον μόνον  
 Τὸν τίτλον τοῦ καθηγητοῦ, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν πράξιν  
 Διδάσκαλοι πολεμικῆς, γυμναστικῶν ἀγώνων,  
 Στατιστικῆς, ὑδραυλικῆς, ἀλγέθρας καὶ χημείας,  
 Ἀστρολογίας, φυσικῆς, ὡς καὶ νεκρομαντείας.

50

Καὶ ἄμοιροι μὲν ἐντελῶς οἱ πάνσοφοι ἐκείνοι  
 Τῶν πρώτων εἶναι ἄπαντες τῆς τέχνης τῶν σοφιστῶν  
 Πλὴν τοῦτο ἀδιάφορον ὁ ἀριθμὸς συντείνει  
 Εἰς τὸ ν' αὐξάνῃ τῆς Αὐλῆς τὸ στίλβον μεγαλείον  
 Καὶ ὅλος ὁ σωρὸς αὐτός, πομπῶδεις τίτλους φέρων,  
 Εἶχε πολλὴν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν ἀπλουστέρων.

51

Κατὰ ρητὰς δ' ἐν σώματι μετέβαινον ἡμέρας  
 Τὸ σέβας νὰ προσφέρωσι τῷ ἄρχοντι τοῦ θρόνου,  
 Κι' ἀφ' οὗ πολλά τῷ ἔλεγον καλὰ μέχρι ἐσπέρας,  
 Τὴν δόξαν ἀποβλέποντα τοῦ τρισεβάστου γόνου,  
 Τὰς ἀρετὰς του μὲ πολλὴν ἐξύμουν κολακείαν,  
 Καὶ ἀνεχώρουν κάμνοντες ὑπόκλισην βαθεῖαν.

52

Ἄλλ' ὅμως εἶναι βέβαιον, αὐτοὺς τοὺς διδασκάλους  
 Παντάπασι οἱ αὐλικῶν οἱ ἄλλοι δὲν ἐτίμων,  
 Κηφῆνας τοὺς ὠνόμαζον, ναυρούς, στενοκεφάλους,  
 Μὲ ἐπιθέτων στολισμὸν οὐχὶ πολλὸν εὐσχήμων  
 Ἐνὶ δὲ λόγῳ παίγιον τὸ σῶμα τοῦτο ἦτο,  
 Καὶ σῶμα γελωτοποιῶν παρ' ὅλων ἐκαλείτο.

53

Τῶν ζώων ὅμως τὰ πολλὰ αὐτὸν τῶν φιλοσόφων  
 Τὸν ὄμιλον ἐθαύμαζον, καὶ ἦσαν πεπεισμένα  
 Πῶς αἱ δυνάμεις τοῦ νοῦς τοῦ ἀνακτος ἐρρόφων,  
 Ὡς ἐλυκυστῆρες ἰσχυροί, τὰ περιεσκεμμένα  
 Σοφὰ αὐτῶν διδάγματα τῆς ἐπιστήμης πάσης,  
 Καθὼς ῥοφᾷ τὰ ὕδατα ὁ σίφων τῆς θαλάσσης.

54

Πλὴν ταῦτα δὲν ἀπῆρτιζον τὸ πρώτιστον στοιχείον  
 Ἀνατροφῆς βασιλικῆς ἀνάγκη ἦτον ἐτι,  
 Ἀνάγκη ἀπαραίτητος τὸ ὑψηλὸν τεκνίον,  
 Εἰς ὃ ἐλπίδας ἕκαστος χρηστὰς ἐναποθέτει,  
 Ν' ἀσχοληθῇ μὲ πράγματα, σεμνοπρεπῆ, σπουδαία  
 Τῶν ἡγεμόνων ἄξια καὶ μάλλον ἀνγκαῖα.

55

Ἐκτὸς αὐτῶν τῶν στολισμῶν, ὅπως κλεισθῆ τὸ στόμα  
 Τῶν χλευαστῶν κ' ἐπικριτῶν καὶ ἡ ὁδὸς τῆς φήμης,  
 ἔπρεπεν ὁ διάδοχος νὰ διδχθῆ ἀκόμα  
 Μαθήματα πολιτικῆς, σπουδαίας ἐπιστήμης.  
 Γάττος καὶ ὄνος μὲ πολλὴν προτείνουσαν προθυμίαν  
 Τὴν πονηρὰν Ἀλώπεκα πρὸς τὴν διδασκαλίαν.

56

Ἡ τέχνη τῆς Ἀλώπεκος ἦτο γνωστὴ πρὸ χρόνων  
 Αὐτὴ ἀρχὰς πολιτικῆς κατάρθωσε νὰ θέσῃ  
 Καὶ σύστημα ἀντάξιον σοφῶν ἐπιστημόνων  
 Αὐτὴ τὸν τρόπον εὗρεκε τὰ ἄκρα νὰ συνδέσῃ,  
 Καὶ κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς ἦτο σχεδὸν ἂν θέλῃς,  
 Κ' ἐδικαιοῦτο νὰ κληθῆ τῶν ζώων Μακλιθέλλης.

57

Ὅθεν καὶ ἐπεκρότησαν πάντες ἐκ προοιμίων  
 Εἰς τοῦ δεινοῦ πολιτικοῦ τὴν ἐκλογὴν δικαίως.  
 Αὐτὴ κ' Αὐλὴν ἐτίμησεν, αὐτὴ καὶ ὑπουργεῖον.  
 Τοιοῦτος νοῦς γεννητικὸς καὶ σπάνιος βεβαίως  
 Ἀθάνατον κατέστησε διὰ τῆς ἱστορίας  
 Τὴν δόξαν τῆς προβλεπτικῆς τῶν ζώων πολιτείας.

58

Πρωτοφανεῖς ἡ πονηρὰ Ἀλώπηξ καὶ μὲ τρόπον  
 Ἀρχὰς τινὰς εἰσήγαγεν, ἀρχὰς στηριζομένας  
 Ἐπὶ τῆς φύσεως αὐτῆς ἐκείνων τῶν προσώπων,  
 Πρὸς αὐτὴν εἰς σχέσιν ἤρχετο, ἀρχὰς προωρισμένας,  
 Νὰ συμμορφῶνται πρὸς πολλοὺς συνάμα χαρακτῆρας,  
 Ἰπὸ μακρᾶς καὶ διαρκοῦς δοκιμασθείσας πείρας.

59

Ἐκ τούτων τῶν ἀρχῶν τινὰς ὁ ὄνος, ἐκ δειλίας,  
 Πρὸ χρόνου ἤδη ἔβαλε καὶ φυσικῶς εἰς πράξιν.  
 Πλὴν ἡ Ἀλώπηξ ἐξ αὐτῶν μετ' ἄκρας πονηρίας  
 Τὴν ἐπιστήμην ἐπλασε, συστήσασα καὶ τάξιν  
 Πολιτικοῦ μαθήματος, ἐν ᾗ καὶ θεωρίαν  
 Καὶ μέθοδον ἐδίδασκε, κ' ἀνάλυσιν βαθεῖαν.

60

Καὶ ἦσαν αὐταὶ αἱ ἀρχαί· Πᾶν κράτος, πᾶσα πόλις,  
 Πᾶσα καλὴ κυβέρνησις καὶ πᾶσα βασιλεία,  
 Αἵτινες ἀνεξάρτητοι πιέζουσι μεθ' ὅλης  
 Τῆς δυνατῆς ἐπιρροῆς, ὡς μόνη ἐξουσία,  
 Εἶναι εἰς τὴν διοίκησιν καὶ χώρας καὶ ἀτόμων  
 Ἀνώτεραι καθήκοντος, ὑπέρτεροι καὶ νόμων.

61

Διὰ τοὺς ὄντως βασιλεῖς, ὄσους καὶ νοῦς καὶ εἴς  
 Καὶ πράξεις φανερόνους, πίστις, δικαιοσύνη,  
 Εἶναι σχεδὸν ἀνύπαρκτοι, κεναὶ τῶνόντι λέξεις  
 Ὅτι συμφέρει εἰς αὐτοὺς, αὐτὸ πρέπει νὰ γείνη.  
 Εἶναι τῆς φύσεως αὐτοὶ υἱοὶ ἀγαπημένοι,  
 Παντὸς δεσμοῦ διατελοῦν αὐτοὶ ἀπηλλαγμένοι.



62

Ἡ τιμιότης, ἀρετὴ καὶ τὸ κοινὸν συμφέρον  
Γελοῖαι εἶναι χίμαιραι, παιδικριώδεις φράσεις.  
Ἀνάγκη πλὴν νὰ διδῶνται παρὰ τῶν ἀνωτέρων  
Νὰ τὰς τιμῶσι τοῦ λαοῦ τοῦ δουλικοῦ αἰ κλάσεις  
Ὅπως μὲ τὰς περὶ τιμῆς καὶ ἀρετῆς ἰδέας  
Διὰ γὰρ ἀλυσίδετον τὸ πωλημένον κρέας.

63

Ὅ,τι ἀκούει ὁ λαὸς ἐκεῖνο καὶ πιστεύει·  
Διὸ ἐχέφρων ἡγεμὼν, τὸ ἑαυτοῦ συμφέρον  
Μὲ πρόβρασι κοινῶ καλοῦ πρέπει νὰ συνοδεύῃ,  
Κηρύττων αὐταπάρησιν ὑπὲρ τῶν κατωτέρων.  
Κοινὸν καλὸν καλὸν αὐτοῦ ἐὰν δὲν περικλείῃ  
Ὁ ἔμφρων ἄρχων πάντοτε ὀφείλει ν' ἀποκλείῃ.

64

Τὸ περὶ μέσων συζητεῖν εἶναι μικρολογία,  
Οὐδέποτε ἐμπρέπουσα εἰς θρόνον βασιλείας.  
Ἡ δύναμις ἢ φανερά, δόλος καὶ πονηρία,  
Εἰς κυβερνῶντα περιττὰ καθίστανται βεβαίως.  
Ὁ κυβερνῶν ὡς γνώμονα αὐτοῦ πρέπει νὰ ἔχη  
Πᾶν ὅ,τι εἰς ἐπιτεύξιν σχεδίων του συντρέχει.

65

Ὁ ἀσθενὴς καὶ ἄοπλος κατὰ φυσικὸν νόμον  
Ἀείποτε τοῦ ἰσχυροῦ εἶναι τροφή καὶ λεία.  
Εἰς βλέμματα περιεργα ποτὲ αὐτῆς τὸν δρόμον  
Ν' ἀφίη ὅλως ἀνοικτὸν δὲν πρέπ' ἢ βασιλεία.  
Διότι τὸ φαινόμενον τὸν ὄχλον ἐξιππάζει,  
Αὐτὸ ὁ ὄχλος ἀγαπᾷ, μόνον αὐτὸ θαυμάζει.

66

Τοὺς μυστικούς, συλλογισμοὺς, τὰς σκέψεις τὰς κρυ-  
δὲν πρέπ' ἢ γλώσσα εὐκόλῃ ποτὲ νὰ φανερόνῃ. [φίαις  
Κυρία καὶ ἀλάνθαστος βᾶσις τῆς εὐγλωττίας,  
Ἦτις τὰ πάντα ἐνεργεῖ, τὰ πάντα κατορθώνει,  
Ἐκείνη εἶναι ἢ καλὴ, τὰ μέγα νὰ προσφέρῃ,  
Ἄλλους νὰ καταπείθωμεν εἰς ὅ,τι μᾶς συμφέρει.

67

Τοιαῦται ἦσαν αἱ ἀρχαὶ τῆς πονηρίας ἐκείνης  
Καὶ ἱκανῆς Ἀλώπεκος. Τοιαύτην νὰ βადίσῃ  
Ἰφειλεν ἢ κυβερνήσις μετὰ νοημοσύνης  
Πορείαν ἀπαρέγκλιτον, ὅπως ὀρθοποδήσῃ·  
Διότι οἰαδῆποτε ἄλλη φιλοσοφία  
Ἀπάτη ἦτο κατ' αὐτὴν ἢ χίμαιρα γελοία.

68

Ὅπου σκληρὰ εὐρίσκατο, ἀνείσθητος καρδία,  
Ὅπου καὶ πολυμήχανος καὶ δολοπλόκος φύσις,  
Ὅπου ὑπῆρχε χαρακτήρ, ἢ καὶ ψυχὴ ἀγρία,  
Ἦτις πρὸς θρόνον ἀκκμπτος καὶ πρὸς τὰς περακλή-  
Πρὸς τὸ καλὸν κωφεύουσα τῶν ὑποδεστέρων, [σεις,  
Ἄλλον Θεὸν δὲν ἤξευρεν ἢ μόνον τὸ συμφέρον·

69

Ἀμέσως ἀπελάμβανε πλήρη ἐμπιστοσύνην  
Τοῦ ἡγεμόνος κ' εὐνοίαν· πολιτικὸς τοιοῦτος  
Τοῦ κράτους τὴν διοίκησιν κρατεῖ χωρὶς εὐθύνην,  
Κι' εἶναι τοῦ φθόνου ἢ τιμῆ, τὸ στήριγμα, ὁ πλοῦτος.  
Πίστιν αὐτὸς καὶ ἀρετὴν κενὰς νομίζει λέξεις,  
Ἀκολουθούσας τὰς συχνὰς τῶν ἰσχυρῶν ὀρέξεις.

70

Ζήτωσαν οἱ νεώτεροι πολιτικοί, τῶν θρόνων  
Πιστοὶ, γενναῖοι σύμβουλοι, πρόεδροι ὑπουργείων·  
Πρὸς δόξαν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν καὶ ἡγεμόνων,  
Κρατοῦντες τὰ πηδάλια μεγάλων βασιλείων!  
Αὐτοὶ καὶ τὴν πολύπλοκον διοίκησιν γνωρίζουν,  
Κ' ἐκ βύρων τὰ ὑπουργικὰ γραφεῖα καθαρίζουν.

71

Κρυφίως ἀποστρέφονται δολίως ἀποπειράς,  
Μισοῦν συμφέρον σκοτεινὸν, μισοῦν ῥαδιουργίαν·  
ἔχουσι γλώσσαν ἄδολον, καὶ καθαρὰς τὰς χεῖρας,  
Πάντοτε φανεροῦς σκοποῦς, εἰλικρινῆ καρδίαν.  
Καὶ ἂν ποτὲ τις ἐξ αὐτῶν παρεκτραπῆ κατὰ τι,  
Αὐτὸς δὲν πταίει, ἀλλ' αὐτὴ ἢ θέσις ἦν ἐκράτει.

72

Ἄν σοφισταὶ ἀνήθικοι εἰς τὰ συγγράμματά των  
Τὴν σήμερον ἐνίστη τοὺς δηλητηριώδεις  
Χυμοὺς αἰσχυρῶν ἐκχύνουσι καὶ μικρῶν δογμάτων,  
Θὰ ὑποστώσι παρευθὺς ποινὰς δεινὰς, φοικώδεις.  
Ὅπως τυχὸν ἢ συγγραφή ἢ βέβηλος ἐκείνη  
Τὴν ἄφθορον ἀγνότητα τῆς χώρας μὴ μολύνῃ.

73

Ὅσους ἐλέω τοῦ θεοῦ οἱ ἄνθρωποι δουλεύουν,  
Ἐκείνοι εἶναι δίκαιοι, καὶ ἄδολοι τὰς πράξεις,  
Τὰ τοῦ λαοῦ συμφέροντα ἐκεῖνοι προστατεύουν.  
Ὁ μὴ πιστεύων τὰς σοφὰς ἀς ἴδη διατάξεις,  
Τὴν γλώσσαν τὴν παρήγορον αὐτῶν ἀς μελετήσῃ,  
Τὸ μέλι ἐκ τοῦ χείλους των τὸ ῥέον ἀς ῥοφήσῃ.

74

Ἀλλὰ μὲ τὴν κατάστασιν ἐκείνην τῶν πραγμάτων,  
Ἡ πονηρὰ ἐνέχυσεν Ἀλώπηξ εἰς τὸν νέον  
Ἄνακτα δηλητήριον πολιτικῶν δογμάτων,  
Σπόρον κακὸν, ὀλέθριον, ἔργων ἀποτροπαίων.  
Πλὴν ἔσον κι' ἂν ἐμόχθησε, μ' αὐτὰ δὲν ἠδυνήθη  
Τὸν μαθητὴν τῆς ἐντελῶς νὰ φθεῖρῃ τὸν εὐήθη.

75

Ὁ ἡγεμὼν ὁ νεαρὸς εἰς πράξεις ἀνοήτους  
Καὶ ἀλλοκότως ἄφρονος αἰείποτ' ἐξωθεῖτο  
Ἀπὸ ἰσχύος τῆς ἐξέως ἢ τάσεις ὀρμεμφύτους,  
Κι' οὐδέποτε ἀπὸ ἀρχὰς ἢ σκέψιν ἐκινεῖτο.  
Παρ' αὐτῷ μᾶλλον ἰσχυε τοῦ ὄνου ἢ φιλία  
Παρὰ τῆς Ἀλώπεκος σοφῆς διδασκαλίας.

76

Τὴν πονηρὰν Ἀλώπεκα, ὡς λέγεται, ἐμίσει·  
Ἄλλ' ἴσως τὴν ἀνείχετο, διότι ὅπως ἦτο  
Ἱποταγῆς καὶ ἀνανδρὸς δὲν ἤθελε τολμήσει  
Ν' ἀντεῖπ' εἰς τὴν μητέρα του, ἢ ἄκρως ἐφοβεῖτο·  
Ἄρκτος καὶ Πίθηξ ἦσαν δὲ οἱ μόνοι σύντροφοὶ του,  
Διότι ἐχρησίμευον ὡς γελωτοποιοὶ του.

77

Ἀλλὰ ἢ μήτηρ Λέαινα, εἰς ὥρας σχολασίμου  
Ποθοῦσα ν' ἀκροάζηται τὰς νέας παραδόσεις,  
Καθότι εὕρισκεν αὐτὰς τερπνὰς καὶ ὠφελίμους,  
Τοσοῦτον ἀπὸ τὰς σοφὰς κτεμαγεύθη γνώσεις,  
Ἔστε συνέλαθε σκοπὸν τὸν Σκύλον ν' ἀπολύσῃ,  
Καὶ διὰ τῆς Ἀλώπεκος νὰ ἀντικαταστήσῃ.

78

Ἀκόμη πλὴν ἐδίσταζεν, ἐν ἀγνωμῶν ἡθῆ  
Πιστοῦ, ἀρχαίου ὑπουργοῦ παῦσιν νὰ προκαλέσῃ.  
Ἡ δὲ Ἀλώπηξ παρευθὺς ἔς τὸν Γάτον διενόηθη,  
Τοῦ Σκύλου ἄσπονδον ἐχθρὸν, τὸ πρᾶγμα ν' ἀναθέσῃ,  
Τὸν Γάτον, ὅστις ἐν καιρῷ θὰ θυνθῆ νὰ λύσῃ  
Τὸ πρόβλημα τὸ δύσκολον, τὴν Λέαιναν νὰ πείσῃ.

79

Ὁ Γάτος ἀναδέχεται τὸ ἔργον· περιμένει  
Στιγμὴν πρὸς τοῦτο πρόσφορον, τὴν Λέαιναν θωπεύει,  
Τὴν εὐθυμίαν τῆς κινεῖ, ὡστ' ἐνθουσιασμένη  
Εἰς τὰ περὶ Ἀλώπεκος αὐτὴ συγκατανεύει·  
Ὅστις συχνὰ συκοφνῶνται παρὰ τῷ ἡγεμόνι,  
Καὶ ἀρεστὸς τῷ γίνεται, καὶ πάντα κατορθώνει.

80

Μετ' οὐ πολὺ διάταγμα τὴν παῦσιν ἀναφέρει.  
Τῷ Σκύλῳ δὲ εἰς ἐνδειξιν βασιλικῆς εὐνοίας  
Ἐδόθη κατ' ἐξαίρεσιν εἰς τὸν λαιμὸν νὰ φέρῃ  
Εὐλοῦ μικρὸν τεμάχιον ἀπὸ μικρᾶς ταινίας·  
Οὕτω τετράπους ἡγεμῶν εὐνοϊκῶς ἐσκέφθη,  
Καὶ μὲ κλεινὸν παράσημον ἢ πίστις ἐβραβεύθη.

81

Ἡ ἀνωτάτη θέλησις εὐθὺς ἀπὸ πρωίας,  
Τῷ Σκύλῳ, πρῶτον ὑπουργῷ, ἠγγέλθη κατὰ τύπον  
Μὲ ἐγγράφον τῆς σεβαστῆς τοῦ κράτους Γραμματείας.  
Καὶ ἐπειδὴ ὁ ἡγεμὼν, ὡς ἀνωτέρω εἶπον,  
Ἦτον ὅλως ἀγράμματος, μὲ πρόθυμον φροντίδα  
Ἐπέθηκεν ἢ Ἄνασσα τοῦ Κράτους τὴν σφραγίδα.

82

Ἐλεγε δὲ τὸ ἐγγράφον. «Λέων Κούρκου ἐλέω. . . .  
Θέλοντες ν' ἀνταμείψωμεν πιστὰς ὑπηρεσίας  
Τῷ Σκύλῳ ἀπονέμομεν σήμερον, τῷ ἀρχίῳ  
Καὶ πιστοτάτῳ ὑπουργῷ, τιμητικῆς ἀργίας  
Εὐπρόσδεκτον ἀνάπασιν' συγχρόνως δ' ὡς βραβεῖον  
Τὸ ὑψηλὸν καὶ ἐνδοξον τοῦ Κράτους ἀριστεῖον.

83

«Τῶν πρὸς τὸν λαμπροστόλιστον βασιλικὸν μας θρό-  
Σπανίων ἐκδουλεύσεων τοῦ πιστοτάτου Σκύλου [νον  
Τὰ ἴχνη ἀνεξάλειπτα πολὺν θὰ μείνουν χρόνον,  
Εὐχάριστον ἐνθύμημα ἀναπνεύτου ζήλου.  
Εἰς πᾶσαν δὲ περίστασιν θὰ ἐρχεται ὁ Σκύλος  
Ἐνώπιόν μας ὡς καλὸς, ἀγαπημένος φίλος.»

84

Τοιαύτη, εἴαν εἶδατε, πομπώδης καὶ γλυκεῖα  
Ἡ γλώσσα ἦτο τῆς Αὐλῆς ἐκείνης τῆς ἀρχαίας.  
Ἐν ᾧ παρεγωνίζοντο προσόντα καὶ ἀξία,  
Μὲ φράσεις ἐκκλύπτετο ἢ προσβολὴ ὠραίας.  
Καὶ εἴτε ἐκ κουφότητος ἢ ἐκ κκεντρεχίας  
Ἡ ὕβρις συνεβαδίζε μετὰ τῆς ἀδικίας.

85

Ὁ Σκύλος μένει ἐκθαμβὸς εὐθὺς ἄμα τῇ λήψει  
Τῆς τρομερᾶς εἰδήσεως· πλὴν συντεῶς κρατεῖται,  
Τὴν ἀκατάσχετον ὀργὴν πειρώμενος νὰ κρύψῃ,  
Γαλήνην καὶ ἀνάπασιν καρδίας προσποιεῖται·  
Τῆς ἐκδικήσεως ἐλπίς δεσμεύει τὴν ὀργὴν του,  
Καὶ ὅπως οὐν παρηγορεῖ τὴν λύπην τὴν δεινὴν του.

86

Ἐν τούτοις ἢ εἰλικρινῆς τοῦ Σκύλου προθυμία  
Παρέσχεν εἰς τὸν Λέοντα τὴν θέσιν ἡγεμόνος·  
Χάριν τοῦ Σκύλου ἔγεινε μεγάλη μοναρχία,  
Καὶ τοῦτο διαδοχικῆ, τοῦ Λέοντος ὁ θρόνος·  
Ὁ οἶκος ὁ λεοντικός ἂν συγκαταριθμηταί  
Ἐν μέσῳ τῶν βασιλικῶν, τῷ Σκύλῳ χρεωστεῖται.

87

Αὐτὸς τὸν δρόμον ἐδειξε πρὸς τὴν διδασκαλίαν,  
Πρῶτος αὐτὸς ἐσύστησε τὸ βιβλιοπωλεῖον,  
Αὐτὸς ἐθεμελίωσε καὶ τὴν Ἀκαδημίαν,  
Καὶ πολλαπλῶς ἐπλούτισε τὸ πεινχρὸν ἀρχεῖον·  
Ἄν ἔχη κ' ἐλαττώματα ὁ Σκύλος, εἶναι λίαν  
Μικρὰ πρὸς τῆς Ἀλώπεκος τὴν πονηρὰν καρδίαν.

88

Ἀγρόπνει, μόχθει, ἐντεινε ὅλας σου τὰς δυνάμεις  
Πρόθυμος ἔσο πάντοτε τὸ αἷμά σου νὰ χύσῃς,  
Μὴν ἀπαυδᾷς οὐδέποτε τὸ χρέος σου νὰ κάμῃς,  
Τὰ ζῶα τὰ ἀχάριστα ὅπως ὑπηρετήσῃς·  
Τοῦ Σκύλου τὸ παράδειγμα ἰδὲ καὶ συλλογίσου,  
Ἄν ἢ εὐγνωμοσύνη των θὰ ἦναι πληρωμὴ σου.

89

Ἀφ' οὗ σὲ στίψουν ἐντελῶς καὶ μέγροι τῶν ἐστέων,  
Καθὼς τὸ κίτρον στίβεται ἢ τὸ γλυκὺ λεμόνι,  
Ἀφ' οὗ σὲ ἴδουν ἀτίσχυον, ἐξητλημένον πλέον,  
Σὲ ρίπτουν ὡς τι ἄχρηστον σκεῦος, οἱ μαιφῶνοι!  
Ἴσως ὡς χάριν δίδοντες τιμὴν καὶ σημασίαν  
Εἰς ξύλου τμήμα εὐτελὲς καὶ εἰς μικρὰν ταινίαν.



90

Πρὸς τοῦτοις δὲ δὲν ἔλαβεν ὁ Σκύλος ὑπουργεῖον  
Χάριν εὐνοίας τῆς Αὐλῆς, ἀλλὰ μὲ συμφωνίαν·  
Πλὴν ἔχει τι ἡ σύμβασις τὸ δένον καὶ ἰσχύον·  
Ἐπιρροὴν ἡ σύμβασις ἔχει ποτὲ καμμίαν,  
Ἄφ' οὗ ἡ σπείρα ἐνεργεῖ, τὸν λόγον ἀθετοῦσα,  
Καὶ ἐκδουλεύσει παλαιὰς τελείως λησμονοῦσα·

91

Περὶ τῶν ζώων ὀμιλῶ τῶν πανεκλαμπροτάτων,  
Ὅσ' ἀπετέλουν ἐκπαλαί τὴν ἀριστοκρατίαν,  
Καὶ πόδας ἔχουν τέσσαρας καὶ στολισμὸν κεράτων,  
Παχὺ τὸ δέρμα καὶ σκληρὸν, τὴν χαίτην δὲ δασεῖαν.  
Αὐτὰ τὰ ζῶα ἐνοῶ, τὰ ἔξοχα καὶ πρῶτα,  
Ἴν' ἡ μακρὰ οὐρὰ κτυπᾷ ὀπίσθια καὶ νῶτα.

92

Ὅστις λοιπὸν προσεκτικῶς συγκρίνων ἀνιχνεύει,  
Ἐκ πλείστων βοηθούμενος γνωστῶν παραδειγμάτων  
Ὅ,τι συμβαίνει σήμερον, κί' ὅ,τι τότε συνέβη,  
Οὐδὲ κἀν ἔχνος παρ' ἡμῖν τῶν παναρχαιοτάτων  
Ἐκείνων χρόνων ἀπαντῶν, θὰ ἔχη τὴν ἰδέαν.  
Ὁ κόσμος ὅτι ἔλαβε μορφήν καθ' ὅλου νέαν.

93

Τότε καὶ τὸ ἀκόλουθον αὐτόγραφον ἐστάλη·  
«Ἡμεῖς, Λέων ὁ δεύτερος, Κοῦκκου ρήτη βουλήσει,  
Καὶ εὐδοκίᾳ πρὸς ἡμᾶς εὐσπλάγγνω καὶ μεγάλῃ,  
Τῶν τετραπόδων βασιλεὺς, ἰδίᾳ μας θελήσει.  
Τῇ ἀπολύτῳ χάρισμα τοῦ θρόνου ἐξουσίᾳ  
Κηρύττομεν καὶ λέγομεν τοῖς πᾶσι δημοσίᾳ·

94

«Γνωστῆς τανῦν καθ' ὅλον μας τὸ κράτος καταστάσει  
Τῆς φήμης τῆς Ἀλώπεκος, δι' ἣν αὐτὴ δικαίως  
Ἀπέκτησε τὴν εὐνοίαν Ἡμῶν καὶ τῆς Ἀνάσσης,  
Ἡμεῖς ἀπεφασίσσαμεν, φερόμενοι γενναίως,  
Τρανὸν νὰ τῇ παράσχωμεν δαίμα εὐαρκεσίας,  
Καλοῦντες ἐπὶ κερφαλῆς αὐτῆς τῆς πολιτείας.

95

«Ἴνα πρὸς τὸ κλεινὸν αὐτὸ καὶ πνευματώδες ζῶον,  
ὡς ὑπουργὸν, προσφέρωσι τοῦ σεβασμοῦ τὸν φόρον  
Ὅλα τὰ εἶδη τῶν καλῶν, πιστῶν μας ὑπηκόων,  
Τῶν τετραπόδων, μὲ οὐρὰν, ὡς καὶ τῶν κερασφόρων.  
Θέλομεν καὶ προσταζόμεν βουλήσει μας ἰδίᾳ,  
Ν' ἀναγνωσθῇ τὸ ἔγγραφο αὐτὸ καὶ δημοσίᾳ.»

96

Ἄφ' οὗ τὰ σκόπη τῆς νυκτὸς ἐκάλυψαν τὴν χώραν,  
Ὁ Σκύλος, πρῶτον ὑπουργός, περίλυπος καὶ μόνος  
Πλάνης κατὰ τὴν ζοφεράν ἐπεριπάτει ὄρνιν,  
Καθότι τῆς καρδίας του ἦτο δεινὸς ὁ πόνος.  
Διὰ συχῶν δὲ ὑλακῶν καὶ παρατεταμένων  
Ζητεῖ τῶν σπλάγγων πράυνειν, τῶν παραπικραμέ-  
[νων.

97

Οὕτω τὸ παρὰ κυνηγοῦ τραυματισθὲν θηρίον  
Πληροὶ φρικτῶν ὀλολυγμῶν τὰ ὄρη καὶ τὰ δάση,  
Μάτην τὸ βέλος προσπαθεῖ, τὸ ἀσπλαγγχον καὶ κρῶνον  
Ἐκ τῆς βαθείας ἀλγεινῆς πληγῆς του ν' ἀποσπάσῃ.  
Καὶ τῶν δεινῶν προσπαθειῶν ἡ ἔκχυσις ἐκείνη  
Τοῦ πόνου δίδει μὲν τροφήν, ἀλλὰ δὲν τὸν πράυνει.

98

Ἀκόμη δὲν ἐχάραξε κί' ὁ δούστηνος ὁ Σκύλος,  
Ἀπηυδημένος ἐντελῶς, εἰς τὸν μονήρη οἶκον  
Βαρβαλγῆς ἐπέστρεψεν· εἰς τῆς στρωμνῆς τὸ χεῖλος  
Τὰ μέλη του κατέκλινε, καὶ ὅσω τῶν ἀδίκων  
Μεγάλων παθημάτων του ἐπέτρεπεν ἡ θλίψις  
Ἵπνον εὖρεν ἀνήσυχον μὲ πλείστας διαλείψεις.

99

Ἐκ τοῦ ἀτάκτου ὕπνου του ἐξύπνησεν, ὅποτε  
Τὰ ὑπναλέα βλέφαρα τοῦ ἀπαρχαυθῆτου  
Καὶ δυστυχοῦς πολιτικοῦ προσέβλαλλον αἱ πρῶται  
Ἀκτίνες τοῦ σεμνοπρεποῦς καὶ φαινοῦ πλανήτου,  
Προσεκτικῶς ὁ ἄθλιος ἔτεινε τὰ ὠτία,  
Πλὴν οὐδεμία κίνησις, πλὴν ταραχὴ καμμία.

400

Παράδοξος ἀντίθεσις! τὰς ἄλλας τὰς πρῶτας  
Τῶν ζώων τὰ γνωστότερα, οἱ πρῶτοι τῶν ἀρχόντων  
Ἐπλήρουν τῆς αἰθούσης του τὰς τέσσαρας γωνίας,  
Ἴνα προτείνουν σχέδια, ἢ περὶ συμφερόντων,  
Καὶ περὶ οἰκονομικῶν μέτρων νὰ συσκεφθῶσι,  
Μὲ τὴν ἐλπίδα εἰς αὐτοὺς αὐτὰ ν' ἀνατεθῶσι.

401

Ἐτι πολυπλοθέστεροι εὐθὺς ἀπὸ πρῶτες  
Οἱ κόλακες προσήρχοντο, τὸν ὑπουργὸν νὰ ἴδουν,  
Θέσεις νὰ τῷ ζητήσωσι μετ' ἄκρας χαμερπείας,  
Μετὰ προσαγορεύσεων, ἃς πάντες ἀποδίδουν  
Εἰς ἰσχυροῦς οἱ κόλακες, ὅσοι πρὸς τὸν σκοπὸν τῶν  
ἔχουσι τὴν χαμέρπειαν τὸ πρῶτιστον προσόν τῶν.

402

Ἐγείρεται ὁ δυστυχῆς καὶ βαίνει, ὡς συνήθως,  
Πρὸς τὴν μεγάλην αἴθουσαν, ἐνθα πᾶσαν πρῶτην  
Τῶν θαυμαστῶν του ἐβλεπε τὸ πικνωμένον πλῆθος,  
Καὶ δὲν εὐρίσκει ἡ σιγὴν, σιγὴν καὶ ἐρημίαν·  
Ἵπομονὴ χρειάζεται! φιλοσοφίας δόσιν  
Πρέπει νὰ ἔχῃς, Σκύλε μου, εἰς τὴν τοιαύτην πτώσιν!

403

Βεβουθισμένος ἐντελῶς εἰς στοχασμοὺς πικρίζε  
Ἐσκέπτετο ὁ δούστηνος περὶ τῶν ἐπιγείων,  
Περὶ κακίας ἰσχυρῶν, περὶ ἀχαριστίας,  
Περὶ ἀρχόντων καὶ κρατῶν, Αὐλῆς καὶ ὑπουργείων·  
Ὅτ' αἴφνης εἰσερχόμενος διαγγελεύς δραματὸς  
Διέκοψε τὰς σκέψεις του τὰς σοβαρὰς εὐθέως.

404

Καθ' ὑψηλὴν διαταγήν, τῷ λέγει ἀποτόμως,  
Πρέπει ν' ἀφήσῃς σήμερον αὐτὴν τὴν κατοικίαν,  
Διότι θὰ κατοικηθῇ, καὶ μάλιστα συντόμως,  
Παρὰ τοῦ διαδόχου σου εἰς τὴν πρωθυπουργίαν.  
Καὶ ἡ Ἀλώπηξ εἶν' αὐτή; τὸν ἔρωτᾷ ὁ Σκύλος.  
Σπεῦσε νὰ φύγῃς, ἀπαντᾷ ὁ ἕτερος ὀργίλως.

405

Τοιοῦτον τρόπον βάρβαρον, τραχὺν μὴ περιμένων  
Ὁ Σκύλος μας ἐφρύαξε, καὶ μικροῦ δεινὸν λυσσώδες  
Νὰ καταφέρῃ δάγκαμα εἰς τὸν ἀπεσταλμένον.  
Πλὴν συνετώς ἐδάμασε τὸ πάθος τὸ φρικώδες,  
Καὶ ἀνεχώρησεν εὐθύς, τὴν δὲ λαμπρὰν οἰκίαν  
Ὁ νέος ἄρχων ἔλαβεν ἀμέσως τὴν πρῶτην.

406

Ἀπέναντι τῆς προσβολῆς ὁ Σκύλος μας ἐσκέφθη  
Φρικτὴν διαμαρτύρησιν νὰ κάμῃ τῇ Λεαίνῃ,  
Ἐκφράζων τὰ παράπονα· πρὸς τοῦτο κ' ἐπορεύθη  
Εἰς τὴν Αὐλὴν—ἡ θύρα πλὴν τῷ ἦτο κεκλεισμένη!  
Στρέφουσιν οἱ ἀγνώμονες μακρὰν τὰ βλέμματά τῶν  
Ἀπὸ τοὺς ὄνειδίζοντας τὰ ἀδικήματά τῶν.

407

Ἐκ τῆς περιφρονησεως πληγὴν λαβὼν καιρίαν  
Ὁ Σκύλος ἀγανάκτησιν αἰσθάνεται λυσσώδη·  
Ὁ νοῦς αὐτοῦ ἀγωνιᾷ, δὲν ἔχει ἡσυχίαν,  
Σχέδια ἐκδικήσεως ἀναμασσῶν φρικώδη·  
Πότε πρηνῆς κατάκειται ὁ τάλας ζαρωμένος,  
Καὶ ἄλλοτε ἀνάσκελα ἐκτάδην ζαπλωμένος.

408

Καὶ ἡ μεγάλη εὐνοία καὶ ἡ ἐμπιστοσύνη,  
Ἡς ἡ Ἀλώπηξ καὶ ἡ Γλαυξ χαίρουσιν, ἔτι μᾶλλον  
Παρὰ τῷ Σκύλῳ, αὐστηρῶ κριτὴ, εἶχον κρατῶν  
Τὴν ὑποψίαν τὴν δεινὴν, ὅτι ἐκτὸς τῶν ἄλλων  
Κ' αἱ δύο αὐταὶ ἐνεργῶν ἔλαβον ἴσως μέρος,  
Τῆς συζυγίας τὸν ζυγὸν νὰ θραύσωσιν ἐγκαίρως.

409

Ἄλλ' ἀφ' ἑτέρου ἔλεγεν· ἂν ἡγεμῶν τις φέρῃ  
Ἐνώπιον τῶν δούλων του ἐγκλήματος κηλίδαν,  
Δύναται τὴν ἀγάπην των αὐτὸς ποτὲ νὰ χαίρῃ  
Κι' ἅπαξ ἀφ' οὗ τὴν ἔχασε νὰ ἔχη τὴν ἐλπίδαν,  
Νὰ τὴν κερδήσῃ ἔπειτα; ὅπως κί' ἂν προσπαθήσῃ  
Θέλουσιν ἴσως τὸν φοβηθῇ, πλὴν ὄχι κί' ἀγαπήσει.

410

Ἀπὸ τοῦ φόβου ἡ ὁδὸς πρὸς τὸ μισεῖν βραχεῖα.  
Τὸ μῖσος εἶναι λογισμῶν πατὴρ μαυροπτερούγων.  
Προσποίησις καθίσταται ἀγάπη καὶ φιλία,  
Τὸν φόβον δὲ, ὅν ἐμποιεῖ τοῖς ἄλλοις, μετ' ὀλίγον  
Ὁ μισητὸς αἰσθάνεται ἄρχων ἐπὶ τοῦ θρόνου  
Καὶ τρέμει ὡς νὰ ἐβλεπε τὸ ξίφος δολοφόνου.

411

Οὕτω λοιπὸν κί' ἡ Λέαινα εἶχ' ἐν ἀρχῇ κερδήσει  
(ὡς τοῦτο εἶναι φυσικὸς εἰς ἡγεμόνας νόμος)  
Τὸ σέβας τοῦ πιστοῦ λαοῦ, καὶ εἶχεν ἐφεκλύσει  
Κᾶπως καὶ τὴν ἀγάπην του, ἔπειτα πάλιν ὁμως—  
Ὅτι συνέβ' εἰς τὴν Αὐλὴν κατόπιν θὰ ἰδῆτε,  
Ἄν εἰς τὰ ἄλλα ἔσματα μὲ παρακολουθῆτε.

412

Λοιπὸν καθὼς ἠκούσατε, τοιαύτη τῶν πραγμάτων  
Ἦτον ἡ θέσις καθαρῶς. Ἄνασσα ἐπληρμένη,  
Καὶ ματαιόφρων ἀφ' ἐνός, πολιτικῶν δογμάτων  
Τῆς πονηρᾶς Ἀλώπεκος ὅλη πεπληρωμένη,  
Καὶ ἀφ' ἑτέρου ἀσθενὲς βασιλικὸν τεκνίον,  
Ἀπαίδευτον καὶ φλύαρον, εὐήθες καὶ γελοῖον.

413

Ὁ Παπαγάλλος μερικὰς τῷ εἶχε δεῖξει λέξεις,  
Κι' ὁ τελετάρχης μερικὰς εὐσχήμους ὑποκλίσεις·  
Δι' ἐπισήμους τελετὰς κ' ἐσπερινὰς ἐντεύξεις,  
ὡς κάμουν τὰ νευρόσπαστα, ὅποταν τὰ κινήσῃ.  
Εἰς χεῖρας τῆς Λεαίνης δὲ ἦτον ἡ βασιλεία·  
Ἐκείνη ἦτο ἀληθὲς ἀπόλυτος κυρία.

414

Ζῶντος τοῦ πρώτου Λέοντος μ' ὄλας τὰς φάλας ἔξεις  
Αἰδῶ τινὰ ἡ Λέαινα δὲν εἶχεν ἀπορρίψει,  
Καὶ τὴν ὠμὴν καρδίαν της καὶ τὰς αἰσχροὺς ὀρέξεις  
Εἰς τοῦ κοινοῦ τὰ βλέμματα ἐζήτηε νὰ καλύψῃ.  
Πλὴν μόλις ἐτελεύτησεν, αὐτὴ δὲν προσποιεῖτο,  
Καὶ καθαρῶς ἐφαίνετο ὅποια τις καὶ ἦτο.

415

Αἰσθανομένη ἐντελῆ τὴν παντοδυναμίαν,  
Τὸν θρόνον της ἀκλόνητον, παγιωμένον πλέον,  
Ἀφήσασα τὸν χαλινὸν εἰς τὴν ὑπεροψίαν  
Καὶ εἰς τὰ ἄλλα πάθη της μὲ ὕψος θαρράλεον  
Ἵψωσε μεταξὺ αὐτῆς ἡ ἄνασσα τῶν ζώων,  
Μεσότοιχον καὶ μεταξὺ πάντων τῶν ὑπηκόων.

416

Καὶ νόμων παραθλέπουσα κ' ἐθίμων ἀπαιτήσεις,  
Ζητοῦσα νὰ εὐχαριστῇ ὀρέξεις της ἀστάτους  
Καὶ πάθη της τὰ ἄγρια καὶ ἀναίδεις θελήσεις,  
Εἰς τὴν αἰσχροὺς Ἀλώπεκα παρέδωκε τοῦ κράτους  
Τὴν ὅλην διαχείρισιν, τὰς ἔσω κ' ἔξω σχέσεις,  
Καὶ τὰς μεγάλας, ὑψηλὰς τοῦ θρόνου ὑποθέσεις.

417

Πρώτων συμβούλων πρόσωπον ἐπαιζὼν εἰς τὸ κράτος,  
Ὁ ὄνος ὁ οὐτιδανὸς, ὁ ὑπερόπτης Ταῦρος,  
Ἀλώπηξ ἡ παμπόνηρος, ὁ ραδιοῦργος Γάττος,  
Κι' ὁ Πίθηξ, γελωτοποιὸς ἀναίσχυντος καὶ γαῦρος·  
Αὐτοὶ τὰς τύχας ἴθουν τῶν ἄλλων ὑπηκόων,  
Αὐτοὶ τὴν χώραν ὠρίζον τῶν τετραπόδων ζώων.



418

Ἐκτός δὲ τούτου τῆς Γλαυκῆς ἐσήμαιναν ὁ λόγος, κί' εἰς σοβρὰ ζητήματα ἦτον ὡς θεῖα ῥήσις. Ἡ Γλαυξ κατέστη τῆς Αὐλῆς ὁ πρῶτος θεολόγος, ὁ διευθίνων ἠθικῶς ψυχὰς καὶ συνειδήσεις. Συχνὰ μὲ τὴν Ἀλώπεκα, τὴν φύλην, τὰ ταιριάζει, καὶ ὠφελείας μετ' αὐτῆς καὶ ἐνοχὰς μοιράζει.

419

Ἄφρων Αὐλή! δὲν ἐννοεῖς, ποῖόν σοι ἐταιμάζει Ἡ δολοπλόκος ἔχιδνα πάθημα σαρκοφθόρον, Ἦτις τὸ δηλητήριο κρύφα σοὶ ἐνσταλάζει Καὶ λογικῆς συνέσεως σοὺ ἀποσπᾷ τὸν σπόρον; Πῶς εἰς τὴν Γλαυκὰ δύνασαι, τὴν ὑπουλον ἐκείνην, Νὰ ἔχῃς ἀπερίσκεπτον, τυφλὴν ἐμπιστοσύνην;

420

Ῥινόκερων, τὸν φρούραρχον τῶν ἀνακτόρων, κρίνει Ἐκαστος ὡς ἀνίκανον εἰς τὰς ῥαδιουργίας. Σπάθην ἔχων τὸ κέρασ του, τρώγει αὐτὸς καὶ πίνει, Κοιμάται μετ' ἀνέσεως καὶ ἀδιαφορίας. Πρὸς ὕλους ὁ Μανδρόσκυλος φέρεται ἐσκεμμένως, Εἶν' αὐλικὸς ἐγώστῃς καὶ τετραπερασμένος.

421

Εἶχε δὲ ὁ Μανδρόσκυλος ἀπάθειαν μεγάλην, Τὸν ἄρχοντα ἐσέβετο, λευκὸς ἄς ἦν ἡ μαῦρος, Διακρίσιν δὲν ἔκαμνεν, ἀλλ' ἀπ' ἐτέρου πάλιν Ἦτο κί' ὁ Ὄνος φίλος του, κί' ὁ Πίθηξ καὶ ὁ Ταῦρος. Τοὺς Λέοντας ἐδούλευσεν, υἱόν τε καὶ πατέρα, Καὶ εἶχε πρὸς τὸ μέρος του τὴν Ἄνασσαν μητέρα.

422

Τί πράγμα εἶναι, φίλοι μου, τοιαύτη πολιτεία, Ὅπου τοιοῦτ' οἱ σύμβουλοι, οἱ αὐλικοὶ τοιοῦτοι! Ἐκ τῶν τοιούτων ὄψεων ὅποια εὐτυχία Εἰς τοὺς λαοὺς προσέρχεται, ὅποια ῥέουν πλοῦτη; Ὅποιοι οἱ ἡμέτεροι κί' ἂν ὦσι κυβερνήται, Κακὸν παλὺ ἂν ἦν αἰσχροὶ, χεῖρω ἂν Ἀδθηρῆται.

## ΠΕΡΙ ΚΟΡΙΤΣΑΣ.

(Συνέχ. καὶ τέλος. Ἰδε φυλ. 442.)

Ἐν τῷ χρυσοβούλῳ Βασιλείου τοῦ Βουλγαροκτόνου ἀναγκινώσκοντα ταῦτα (1): «Τὸν δὲ ἐπίσκοπον Καστορίας, εἰς τὰ κάστρα τῆς ἐνορίας (πνευματικῆς διοικήσεως) αὐτοῦ, ἦτοι εἰς αὐτὴν τὴν Καστορίαν, εἰς τὸν Κούρεστον, τὴν Κωλώνην (Κωλωνίαν) τὴν Διάβολιν (Δεβέλι) τὴν Βούσαν καὶ τὸν Μῶρον κληρικούς τεσσαράκοντα καὶ περικοὺς τριάκοντα (3-

φείλοντας ὑπηρετεῖν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς ἐπισκοπῆς), εἰ καὶ περισσοτέρους εἶχε πρότερον, ἀλλ' οὐδ' οὐ βούλομαι ὑπερβαίνειν τὸν ἀριθμὸν τῶν κληρικῶν καὶ παροίκων τοῦ ἀρχιεπισκόπου (τῶν Ἀχριδῶν).»

Ἐκ τούτου τοῦ ὑπομνήματος πληροφοροῦμεθα, ὅτι ἐν ἔτει 1020 ἡ ἐπισκοπὴ τῆς Καστορίας ἐξέτεινε τὴν δικαιοδοσίαν τῆς καὶ ἐπὶ τῶν προεκτεθειμένων πέντε κάστρων καὶ πολισιμάτων σωζομένων κατὰ τὴν Νέαν Ἠπειρὸν καὶ ἐπειδὴ μεταξὺ τῆς Καστορίας, Δεβόλης καὶ Κωλώνιας κεῖται ἡ ἐπαρχία Κοριτσᾶ, πιστεύομεν καὶ ἀποφαινόμεθα ὅτι διὰ τοῦ ἐνομίου Κούρεστον, τὴν Κοριτσᾶν ἐννοεῖ τὸ χρυσοβούλον, οὕτω κληθεῖσαν ὕστερον κατὰ παραφθοράν. Ἐάν δὲ εἰς τὴν λέξιν Κούρεστον ἔδωκεν ἐτυμολογικὴν ὕλην τὸ κόρη ἢ κόρη, καὶ διατί τοῦτο καὶ πότε πρὸ τοῦ 1020, ἀδιάφορον. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐξάγομεν ἐν τούτοις, ὅτι μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἡ Κοριτσᾶ ἢ Κούρεστος οὐκ ἦν ἀναδειγμένη ἐπισκοπὴ, ἀκολούθως δὲ ἀνεδείχθη τοιαύτη παρὰ τινος τῶν Ἀρχιεπισκόπων τῆς Βουλγαρίας, ἦτοι τῶν Ἀχριδῶν, οἵτινες ἐπέκτειναν τὸ προνόμιον τοῦ ἀναδεικνύειν νέας ἐπισκοπὰς, ἀποσπαιμένας ἐκ τῶν ἐπισκοπικῶν παροικιῶν τῆς δικαιοδοσίας των (1), καὶ συγχωνεύειν ἑτέρας ἐν ἐνεργείᾳ οὐσας εἰς ἄλλας γειτνιαζούσας. Τοιαύτην νέαν ἐπισκοπῆς ἀνάδειξιν ἀπαντῶμεν γενομένην παρὰ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Λέοντος τοῦ Μούγκου ἐν ἔτει 1120 ἀναγορεύσαντος ἐπισκοπὴν τὸ πόλισμα τῶν Γρεβενῶν, καὶ τοιοῦτόν τινι δικαιώματι ἀρχιεπισκοπικῶ ἐν τῇ ἐποχῇ τῆς κατακτήσεως ἢ ὀλίγω πρὶν, συνεχώνουσεν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς ἢ τῆς Κοριτσᾶς Ἐκκλησία τὴν τῆς ὁμόρου Διαβόλεως ἢ Σελασφόρου ἐπισκοπῆν, λαβούσα καὶ τὸν τίτλον Μητροπόλεως.

Ἐκ τῶν προεκτεθειμένων οὐχὶ εὐκαταφρονήτων πηγῶν, ἐν ἐλλείψει ἱστορικωτέρων ὑπομνημονευμάτων, διότι ἀτυχῶς οὐδαμοῦ ἀπληγήσαμεν ἱστορούμενόν τι περὶ τῆς χώρας ταύτης μεταξὺ τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων, ἐξάγομεν, ὅτι ἡ Κοριτσᾶ ὑπῆρξε φρούριον καὶ πόλισμα ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Βουλγάρων, καὶ ὅτι μετὰ τὸ 1030 ἀνεδείχθη ἐπίσκοπὴ. Ἀποφαινόμεθα δὲ περὶ τῶν πολιτικῶν αὐτῆς περιπετειῶν, ὅτι ἡ Κοριτσᾶ χώρα μετὰ τῆς Ἀχριδος, τῆς Διαβόλεως, τῶν τε ἄλλων τῆς κάτω Μακεδονίας χωρῶν ὑπέστη καὶ διήλθε τὰ δεινοπαθήματα καὶ τὰς περιπετείας, ὅσας ἡ Βυζαντινὴ αὐτὴ ὑπαρχία διήλθε πολλακίς διακινδυνεύσασα ἐπὶ τῆς Βουλγαρικῆς κατακτήσεως καὶ ἐπὶ τῶν ἐχθρικοτάτων εἰσβολῶν τῶν Νορμανδῶν ἀπὸ τῆς Ἡ' μέχρι τῆς ΙΒ' ἑκατονταετηρίδος.

(1) Ἡ γνώμη τοῦ Πουκεβίλ (βιβ. Ζ'. κεφ. 6), ὅτι ἡ ἐκκλησιαστικὴ τῆς Γοθίας ἀρχὴ μετανομάσθη Κοριτσᾶ, ὑπέρχεται ἀσφαλῆς καὶ ἀσμεμβέστατος.

Μετὰ τὴν ἐκπόρθησιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, 1204, αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος χωραὶ τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας κατελήφθησαν ὑπὸ τῶν Σέρβων καὶ ἐθναστεύοντο ἐν ἔτει 1218 ὑπὸ τοῦ Σέρβου Ἀσθλάβου, συγγενοῦς τοῦ τότε βασιλέως τῆς Σερβίας Ἀσσάν, μεσοῦσης δὲ τῆς ΙΓ' ἑκατονταετηρίδος κατέσχεν αὐτὰς ὁ τῆς Ἠπείρου δεσπότης Μιχαὴλ ὁ Β', καὶ ἐκ τούτου ἀπεσπασθήσαν τῷ 1260 παρὰ τοῦ Αὐτοκράτορος Μιχαὴλ Κομνηνοῦ, κατὰ δὲ τὴν ΙΔ' ἑκατονταετηρίδα ἐγένοντο ἔρμαιον τῆς αὐθαιρεσίας καὶ δυναστείας τῶν τότε φυλάρχων καὶ κατακτητῶν Ἀλβανῶν, ἐπὶ δὲ τῆς ἡγεμονίας τοῦ Ἀριανίτου Κομνηνοῦ, πενθεροῦ καὶ συμμάχου τοῦ περικλεοῦς Γεωργίου Καστριώτου, εἰκάζομεν ὅτι ἡ Κοριτσᾶ χώρα μετὰ τῆς Διαβόλεως, Κωλώνιας, Πρεμετῆς, Δαγαλῆς καὶ Σκερίας, ἐσχημάτιζον τὸ πλεῖστον μέρος τῆς ἐκείνου ἡγεμονίας, ἢν μετὰ τὴν ἀποθίωσιν τοῦ ῥηθέντος Γεωργίου Σκεντέρμπεη, κατέκτησεν ἐξ ὀλοκλήρου ὁ Σουλτάν Μεχμέτης ὁ Β'.

Κεῖται ἡ πόλις Κοριτσᾶ παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους τῆς Μωράβας κατὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ Δεβόλι, κέκτηται δὲ εὐκράεστατον τὸ κλίμα, καὶ λίαν εὐάερος ἐστὶν ἡ θέσις αὐτῆς, πλήθη ἀερίων ὑδάτων ἐντὸς καὶ ἐκτὸς ἔχουσα. Ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς ἀναβαίνει ἐν τῇ ἐποχῇ ταύτῃ εἰς εἴκοσι χιλιάδας ψυχῶν, ὧν τὸ δεκατημόριον μόλις πρεσβεύει τὸν μωαμεθανισμόν. — Ἀλβανικῆς ἐπὶ τὸ πλεῖστον φυλῆς ὄντες οἱ ἐνοικοῖ, τὴν ἀλβανικὴν γλῶσσαν λαλοῦσιν ὡς μητρικὴν, τὴν δὲ ἑλληνικὴν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον γνωρίζουσι καὶ λαλοῦσιν οἱ ἄνδρες καὶ νέοι γενικῶς, κατὰ δὲ τὰ ἔθιμα καὶ τὴν δίκαιαν διαφέρουσιν ἀρκούντως τῶν ἄλλων ὁμοφύλων τῶν Ἠπειρωτῶν, ἐπιδιώκοντες τὸν πολιτισμὸν παντὶ σθένει, καὶ πρὸς τὸ ἐμπόριον καὶ τὰς τέχνας ἐπαξίως καὶ ζηλωτῶς ἐπασχολοῦμενοι. Ἐξ δ' ἐκ τούτου ἡ πόλις αὐτὴ ἀπὸ τῆς καταστροφῆς τῆς Μοσχόπολεως ἐγένετο ἐμπορικὴ ἀγορὰ, καὶ ἐσχετίσθη πρό τινας ἐτῶν μετὰ τῆς Κερκύρας, Τεργέστης, Βενετίας καὶ Βιέννης, καὶ μετὰ πάσης ἐμπορικῆς πόλεως τῆς Ὀθωμανικῆς ἐπικρατείας, ἔχουσα ἐπασχολομένους πλείστους τῶν ἐνοίκων τῆς εἰς διαφόρους βαναύσους τε καὶ λεπτὰς τέχνας, οἷον τὴν βυρσοδεψίαν, ὑποδηματοποιίαν, σιδηρουργίαν, κηροποιίαν, βαφικὴν, ὥρολογοποιίαν, χρυσοχέαν καὶ τὴν ὑφαντικὴν ποικίλων μαλλίνων εἰδῶν πρὸς ἐνδυμασίαν καὶ στρώσιν χρησίμων, ὧν τὰ πλεῖστα κατεργάζονται συστηματικῶς αἱ γυναῖκες· σημειωτέον δὲ ὅτι τὸ φίλεργον καὶ τὸ φιλόπονον τῶν Κοριτσαίων Χριστιανῶν, κέκτηται καὶ τὸ αὐτόθι: κατοικοῦν Ὀθωμανικὸν στοιχεῖον, παρ' οὗ πᾶσα τέχνη ἐπιδιώκεται, καὶ ἰδίως ἡ παταλλικὴ, ἡ βυρσοδεψία καὶ ἡ σκυτοτομία. — Ἰκανὴ ἀνάλωσις

τῶν ἐν τῇ Κοριτσᾷ ἀποταμειουμένων καὶ κατεργαζομένων γίνεται, διότι ἀνὰ πᾶν Σάββατον τελεῖται ἀγορὰ (παζάρι) προσελκύνουσα χιλιάδας φοιτητῶν ἐκ τῶν ὁμόρων χωρίων τῆς Κωλωνίας, Χρουπίστης, Πρεσποῦ, Ὀπάρας, Δεβόλης, Σαρπαρίου, Τομορίτσας, Τάβρας, Μόκρας, καὶ Πρεμετῆς. Τῶν Χριστιανῶν ἐνοίκων ἱκανὸς ἀριθμὸς κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην πρὸς κερδοσκοπίαν καὶ ἐπιδιώξιν τύχης ἀπεδημῆσαν καὶ ἀποδημοῦσιν εἰς διαφόρους χώρας τῆς Τουρκίας, καὶ ἰδίως εἰς Αἴγυπτον, ὅπου κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον ὠφελήθησαν, καὶ δεκάδες αὐτῶν ἀποκατεστάθησαν μονίμως εἰς Κάϊρον καὶ Ἀλεξάνδρειαν, ὑπέρπλουτοι γινόμενοι διὰ τοῦ ἐμπορίου· ἀλλὰ καὶ ἀποδημοῦντες μεριμνῶσι καὶ ἀμιλλῶνται πρὸς ἀγαθοποιίαν τῶν συμπατριωτῶν. Κέκτηται ἤδη ἡ Κοριτσᾶ ἀξιόλογα ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, Φροντιστήριον Ἑλληνικόν, ἀλληλοδιδασκτικὸν σχολεῖον καὶ παρθεναγωγεῖον. — Τῆς κοινῆς ἑλληνικῆς σχολῆς ἡ σύστασις ἀρχὴν ἔσχε τὸ 1837 δι' ἐράνου προὔχοντων τινῶν πολιτῶν, προεξαρχόντων τῶν ἀδελφῶν Μήτκου· εἰς τὴν σχολὴν δὲ ταύτην πρῶτος ἐδίδαξε τὰ ἐγκύκλια μαθήματα ὁ ἐκ Κοζάνης Νικοκλήης· ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἡ σχολὴ αὕτη ἐξευενρίσθη συνεπιεῖα προσκομμάτων προελθόντων ἐκ τῶν προλήψεων καὶ τῆς ἀπειροκαλίας τοῦ δημοτικοῦ στοιχείου· κατὰ δὲ τὸ 1848 διὰ τῆς γενναίας συνδρομῆς τῶν ἀποδημοῦντων πολιτῶν (καὶ ἰδίως τῶν ἐν Αἴγύπτῳ ἀποκατεστημένων) ἐγένετο ἀδρὸς ἐράνος εἰς συγκρότησιν ἀξιολόγου κεφαλαίου, καὶ τοῦτο ἐπαυξήθη διὰ τοῦ ἐράνου ὃν ἕκαστος τῶν ἐνδημοῦντων πολιτῶν ἀναλόγως τῇ ἑαυτοῦ δυνάμει προσήνεγκεν, κατεβλήθη εἰς ἀσφαλὲς μέρος καὶ ἐκ τοῦ ἐτησίου τόκου, τῶν τε ἐκτάκτων βοθημάτων διαφόρων ἀποδήμων, ἐξοικονομοῦνται αἱ δαπάναι τῶν εἰρημένων ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων, καὶ οὕτω προάγεται τῆς Κοριτσαίας καὶ τῆς τῶν περιχώρων νεολαίας ἡ ἐκπαίδευσις καὶ ἡ ἠθικὴ ἀγωγή, χάριτι τῆς γενναιοδωρίας τῶν ὡς εἴρηται φιλομοῦσων καὶ φιλοκάλων πατριωτῶν.

Οἰκοδομαὶ λόγου ἄξιαι ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ὑπάρχουσι πέντε ἱεροὶ ναοὶ διὰ σημαντῶν ἀξιολόγων καὶ διὰ πλείστων ἱερῶν σκευῶν ἐφοδιασμένοι, Α'. ὁ τῆς Ζωοδόχου πηγῆς, ὁ καὶ καθεδρικός, τὸ 1750 ἐκ βάθρων ἀνεγερθεὶς (1). Β'. ὁ ἐπὶ τῇ κοιμήσει τῆς

(1) Περιεργίας ἄξιος ὁ τρόπος δι' οὗ ἀνηγέρθη ὁ ναὸς οὗτος διὰ τοῦ ἐγγύου καὶ τῆς συνδρομῆς τῶν τότε προκρίτων Μάκου Βασιλείου, Μήτρου Γιάντσου καὶ τοῦ ἐκ Μοσχόπολεως ἐρμωμένου Χατοῦ Κόστη. Οἱ τρεῖς οὗτοι εὐλαβεῖς Χριστιανοὶ διὰ πλείστης ὀψῆς μυστικότητος ἐπὶ τρία ἔτη ἐπιστάτου εἰς τὴν διὰ νυκτὸς γιγνομένην θεμελίωσιν εὐρυχωροτάτου ναοῦ ἐπὶ ἰδαίφους κεντρικοῦ, καὶ τούτου γενομένου προσποιήθησαν ὅτι κατὰ τύχην ἀνεκαλύφθησαν ναοῦ ἀρχαίου θεμελίον, καὶ διὰ ποικίλων μέσων ἐξήτησαν καὶ ἐπέτυχον τὴν ἀδειαν, ὅπως ἐπὶ τῶν

(1) Σύνταγμα τῶν θείων καὶ ἱερῶν καγώγων Ράλλη καὶ Πολῆ. Τόμ. Β'. σελ. 269.



Θεοτόκου σεμνυνόμενος, ὅς τις ἀνεκαινίσθη τῷ 1844 ἐπὶ τοῖς θεμέλοις ἀρχαίου ὁμωνύμου ναοῦ, φέροντος χρονολογίαν 1225. Γ' ὁ τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ, Δ' ὁ τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου, καὶ Ε' ὁ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, τῶν τριῶν δὲ τελευταίων ναῶν ἢ ἀνεγέρσεις οὐκ ἔστι γνωστὴ ὡς καὶ ἡ τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς, ἣν ὁ Χοτσά Ἰμπροχώρης ἀφαρπάσας, ὡς προεξετέθη, μετέβαλεν εἰς *Δζαμίον* ἀξιοπρεπές, τὸ καὶ νῦν σωζόμενον. Ἄξιον δὲ παρατηρήσεως ἐστὶ καὶ τὸ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς πόλεως ἐγνηγεμένον δημόσιον κτίριον, εἰς ὃ ἐγκείται ἀξιόλογον ὠρολόγιον εἰς τοῦτο προσθετόν καὶ πύργον τῆς Βυζαντινῆς ἐποχῆς, ὃν καταλαβὼν ὁ προπάτωρ τοῦ Κοριτσαίου Δερβίς-Ἰσλάμπη ἀνύψωσε καὶ ὠχύρωσεν ἀρκούντως, ἵνα ἐν ὄρῳ ἀνάγκης προσφύγη εἰς αὐτόν· τὸ δὲ προεκτεθέν Βυζαντινὸν φρούριον, τὸ παρὰ τῶν Ὀθωμανῶν ἐπισκευασθὲν καὶ διὰ τάφρων ἐνύδρων περικλεισθὲν, κατηδαφίσθη ὑπὸ τῶν Τουρκαλβανῶν τῆς πόλεως καὶ τῶν περιχώρων μετὰ τὴν ἐκ τῆς Κοριτσᾶς ἀποχώρησιν τοῦ Μουσταφάμπη Πλιάσσα, ἵνα μὴ καὶ ἄλλοις τις ἐμφωλεύσῃ εἰς ἐκεῖνο πρὸς καταδυναστευσιν τῆς πόλεως καὶ ἐπαρχίας (1).

Ἀρχαῖοι πύργοι παραπλήσιοι σώζονται δύο πλησίον τῶν χωρίων Γουράνης καὶ Μαλλαβάτσι, μίαν ὄραν ἀριστάμενος ὁ πρῶτος ἐκ τοῦ τῆς Κοριτσᾶς πύργου, καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἀφίσταται τοῦ πρώτου ὁ δεύτερος. Λέγεται δὲ, ὅτι ἄλλοτε οἱ τρεῖς αὐτοὶ πύργοι εἶχον συγκοινωνίαν ὑπογείως· ἀλλὰ καὶ δύο ἕτεροι Βυζαντινῆς ἐποχῆς στύλοι φαίνονται ὅμοιοι τῶν ἄλλων κατὰ τὸ χωρίον Δεσνίτσα.

Ἰπαγομένη ἀπὸ τῆς 1Ε' ἑκατονταετηρίδος εἰς τὴν τῆς Ρουμελίας ἡγεμονείαν ἡ Κοριτσαία ἐπαρχία διετελεί ὑπ' αὐτὴν μέχρι τῆς ἀκμῆς τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ,

δῆθεν ἀρχαῖον θεμελίον ἀνεγείρωσε τὸν ναὸν, ἀπορασίαντες, ἵνα καὶ ἐρκισθῶσι πρὸς ἐμπέδωσιν τῆς πραγματικῆς τῶν ἀρχαίων θεμελίων εὐρέσεως. Ἐπειδὴ δὲ μετὰ τρεῖς ἡμέρας τῆς ἐρκιμωσίας συνέβη ἡ δι' αἰφνιδίου θανάτου ἀποβίωσις τοῦ ῥηθέντος Μάκου Βασιλείου, ὁ τοιοῦτος θάνατος ἐξεληφθη παρὰ τῶν ἀπλοστέρων ὡς θεῖα ποινή.

(1) Οὗτος ὑπῆρξεν υἱὸς τοῦ Ἀχμάτ Πασᾶ Πλιάσσα, φύσει δὲ κακοῦργος ὢν προσπλήθη ψυχῇ τε καὶ σώματι εἰς τὸν Ἀλῆ-Πασᾶν Τεπελενιώτην, καὶ ἀφροῦ πολλὰ κακὰ διέπραξεν ὑπηρετῶν ἐκεῖνον, ἐδολοφόνως σκληρῶς τὸν Ἀλῆμπην Μοχλίτην αὐτάδελφον τῆς μητρὸς του, ὡς ἔχθρον τοῦ Ἀλῆ ἐπίφοβον, εἰς ἔμοιβην δὲ τούτου διωρίσθη Μουσελίμης τῆς Κοριτσᾶς, καὶ τὴν θέσιν ταύτην ἀδιασίτως ἐτήρησεν, οὐ μόνον ἐν ὄρῳ ὁ Ἀλῆς ἔζη, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν τοῦτου ἐξόντωσιν μέχρι τοῦ 1826, μάλιστα καταστὰς τῆς πόλεως καὶ τῶν περιχώρων τῆς Κοριτσᾶς. Ἀναδειχθεὶς ἦδη ἀριστράτης τῶν κατὰ τῆς Ἑλλάδος στρατῶν ὁ Ρεσίτ Πασᾶς, (παρ' ᾧ ὑπῆρται θέσιν συμβούλου καὶ ἐπιτρόπου ἔχων ὁ Ἰσμαήλ Μπέης Μπεχλίτης ἀδελφὸς τοῦ δολοφονηθέντος Ἀλῆμπη) ἠνάγκασε τὸν δολοφόνον ἐκεῖνον ἵνα προσφύγῃ τὸ πρῶτον εἰς τὴν Σκόδραν, καὶ ἐκεῖθεν κατὰ τὸ 1832 εἰς Σερβίαν· ἐκεῖθεν δυσανασχετῶν διεπραγματεῖται μετὰ τοῦ Ρεσίτ-Πασᾶ, ἵνα ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πατρίδα του ἀμνηστευόμενος, ἐφ' ᾧ μεταβὰς εἰς Μπιτώλια ἐκατατομήθη ἀνυπερθέτως κατ' ἐπίλογον αἰτήσιν τοῦ ῥηθέντος φιλεκδικίου θεοῦ του.

παρ' οὗ ἀποσπασθεῖσα, ἐν τῇ Ἀχρίδι καὶ ἐτέραις ἐπαρχίαις (1) ὑπέκειτο εἰς τὰς αὐθαιρέσιαις καὶ καταπιέσεσις του· τούτου δὲ ἐξοντωθέντος, διέμεινεν ἕνεκεν τῆς ἀνωμαλίας τῶν πραγμάτων ὑπὸ τὴν δυναστείαν τοῦ Μουσταμπεη Πλιάσσα μέχρι τοῦ 1826, ὅτε ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἄμεσον τῆς Ρουμελίας ἐποπτεῖαν, ὡς διοικήσιν ὑπὸ τὸν Καϊμακάμη τῆς Καστορίας, ἐσχάτως δὲ κατέστη ἔδρα Καϊμακάμη ἔχοντος ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν του τοὺς ἐπάρχους τῆς Δεβόλης καὶ Μπεχλίτης. — Ὀλίγα τῶν ἀρχαίων συμβάντων τῆς πόλεως ταύτης ἐκθέντες ἀνωτέρω προστιθέμεθα καὶ τινὰ τῶν κατὰ τὴν τρέχουσαν ἑκατονταετηρίδα. Ὅτι κατὰ τὸ 1827 ὁ πληθυσμὸς τῆς πόλεως ταύτης καὶ τῶν περιχώρων ἠλαττώθη ἐπαισθητῶς, ἕνεκεν τοῦ αὐτόσε ἐνσκήψαντος βροτολογίου λοιμοῦ, προελθόντος ἐκ τῶν ἀδιαλείπτως διὰ τῆς χώρας διερχομένων στρατιωτικῶν σιφῶν, ὅσα ἡ τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ πολιορκία ἐφείλουεν. Ὅτι κατὰ τὸ 1822 πυρκαϊὰ δεινὴ ἐκραγεῖσα ἱκανὸν μέρος τῆς πόλεως ἀπετέφρωσε, καὶ πολλὴν ζημίαν ἐπήνεγκεν. Ὅτι ἐν τῇ ἐξαεταί ἐποχῇ τῆς ἀπολύτου τοῦ ῥηθέντος Μουσταμπεη δυναστείας μέγιστα δεινὰ ὑπέστησαν οἱ ἐν τῇ πόλει καὶ τοῖς περιχώροις ἐμβιοῦντες Ὀθωμανοὶ τε καὶ Χριστιανοί. Ὅτι κατὰ τὸ 1834 ἐπελθούσης ἡσυχίας καὶ ἐξοφληθέντων τῶν ὑπερόγκων κοινῶν χρεῶν, ἅτινα ἐπὶ Ἀλῆ-Πασᾶ καὶ Μουσταμπεη ἐπεφορτίσθη ἡ Χριστιανικὴ κοινότης, ἐγκατέκρησαν εἰς Κοριτσᾶν πολιτογραφηθέντες ἱκανοὶ Χριστιανοὶ Σχαλισαῖοι, καὶ πρόην Μοσχοπολίταις, συστήσαντες τὴν συνοικίαν τῆς ἀγορᾶς (Βαρόνι). Ὅτι κατὰ τὸ 1836 ἐλαφρὸς λοιμὸς ἐνσκήψας ἱκανὴν ἐπήνεγκε βλάβην. Καὶ ὅτι ἡ πόλις καὶ τὰ περὶ χωρὰ ὑπέστησαν οὐκ ὀλίγην φθορὰν ἐκ τῆς ἐν ἔτει 1855 ἐνσκηψᾶσης αὐτόσε ὀλεθρίας χολέρας ἐπὶ δύο ἔτη διατηρηθείσης.

Ἐρρέθη ἀνωτέρω πότε ἡ ἐκκλησία τῆς Κοριτσᾶς ἀνεδείχθη ἐπισκοπὴ, καὶ πότε συγχωνεύσασα τὴν τῆς Σελασφόρου ἐκκλησίαν ἔλαβε τίτλον Μητροπόλεως ὑπὸ τὴν τῶν Ἀχριδῶν αὐτοκέφαλον ἐκκλησίαν. Ἰπὸ ταύτην διαμείνασα μέχρι τοῦ 1767, ὅτε συνδικῆ ἀποφάσει κατηργήθη ἡ τῆς Ἀχρίδος ἀρχιεπισκοπὴ, τῆς Κοριτσᾶς ἡ Μητρόπολις κατετάχθη εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑπὸ τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον Μητροπόλεων, λαβοῦσα τὸν 75 βαθμὸν, καὶ ὃν ἔφερρεν ἤδη τίτλον, Κοριτσᾶς καὶ Μοσχοπόλεως (2)

(1) Χρονογρ. τομ. Α', σελ. 286. Σημειωτέον δὲ, ὅτι πρὸ τοῦ Ἀλῆ κατεῖχετο καὶ ἡ Κοριτσᾶ ὑπὸ τοῦ Καρᾶ-Μουσταφᾶ-Πασᾶ δυνάστευε τῆς Ἀχρίδος.

(2) Ἐν τῇ Μητροπόλει τῆς Κοριτσᾶς σώζεται κώδιξ περιέχων πρακτικὰ τινὰ καὶ συμβόλαια, καὶ ἐπιγραφόμενος «Κώδιξ τῆς θεοσώστου καὶ ἁγιωτάτης Μητροπόλεως Κοριτσᾶς καὶ Σελασφόρου, ἱεραρχούντος καὶ πατριαρχούντος (ἐν Ἀχρίδι) τοῦ μακαριωτάτου καὶ λογιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου τῆς Α' Ἰουστι-

Ἰπὸ τὴν πνευματικὴν δικαιοδοσίαν τῆς Μητροπόλεως ταύτης πρὸ τινῶν ἑκατονταετηρίδων ὑπήγοντο τὸ πλείστον μέρος τῆς Δεβολαίας ἐπαρχίας, αἱ τρεῖς περιοχαὶ τῆς Πρεμετῆς, Δεινίτσα, Ρίτσα καὶ Τσερία, καὶ αἱ δύο τῆς Τεπελενῆς, Δερβένασι καὶ Βιρή, αἱ εἰς γενικὴν ἐξώμασιν περιπεσοῦσιν κατὰ τὴν προαπελθούσαν ἑκατονταετηρίδα. Πρὸς τούτοις καὶ ἡ ἐπαρχία τῆς Κούδεσης ὑπὸ τὴν ποιμαντορίαν ταύτης ὑπήγετο, καὶ διὰ τοῦτο, ὅτε ὁ Ἀλῆ Πασᾶς μετώκησεν εἰς τὴν χώραν ἐκείνην Χριστιανούς ἀντὶ τῶν ἐκδιωχθέντων Τουρκαλβανῶν, ὁ τότε Κοριτσᾶς ἐποίμαινε τοὺς ἀποίμους ἐκείνους.

Ἐν ἔτει 1828 ἐκ τῶν διπτύχων τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας διαγραφείσης τῆς Μητροπόλεως Πωγωνιανῆς, αἱ πρὸς τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Ἄων Χριστιανικαὶ τῆς χώρας αὐτῆς κοινότητες προσητήθησαν τῇ Κοριτσαίᾳ Μητροπόλει.

Τῆς ἐκκλησίας ταύτης εὐρομεν ἀπομνημονευόμενους τοὺς ἐπομένους μόνους ἀρχιερεῖς.

Παρθένιος Κοριτσαῖος, ὁ ἀπὸ Κοριτσᾶς ἀρχιεπίσκοπος Ἀχριδῶν ἀναδειχθεὶς τὸ 1670.

Ἰωάσαφ, ἐν τίτλῳ προέδρου Κοριτσᾶς, διότι συγχρόνως διεῖπε καὶ τὴν τῶν Ἀχριδῶν ἀρχιεπισκοπὴν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1718 μέχρι 1745.

Ἰωακείμ, Κοριτσᾶς καὶ Μοσχοπόλεως μέχρι 1784  
Μελέτιος, Κοριτσᾶς καὶ Σελασφόρου » 1828  
Βησσαρίων, Κοριτσᾶς καὶ Πωγωνιανῆς » 1835  
Κύριλλος ὁ ἐκ Βεβροίας, Κοριτσᾶς καὶ Πρεμετῆς 1847.

Νεόφυτος ὁ Ἀργυροκαστρίτης πρῶην Δρυϊνουπόλεως Κοριτσᾶς ὑπέριμος.

Ἐν τῇ δικαιοδοσίᾳ τῆς Κοριτσᾶς ἐκ τῶν πολυπληθεστάτων ἄλλοτε μοναστηρίων σώζονται τὰ ἐπόμενα 1.) Τὸ τῆς Κοιμητέως τῆς Θεοτόκου, κατὰ τὸ χωρίον Βοβοστίτζα. 2.) Τὸ τοῦ Ἁγίου Νικολάου αὐτόσε, κτίσμα τοῦ 1450. 3.) Τὸ τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου κατὰ τὸ βουνὸν Δρένοβον. 4.) Τὸ τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ κατὰ τὸ χωρίον Χοστίτσα. 5.) Τὸ τοῦ Προφήτου Προδρόμου κατὰ τὴν Μοσχόπολιν, κτίσμα τοῦ 1630. 6.) Τὸ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων κατὰ τὸ Μπιθικούκιον (1). 7.) Τὸ τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ κατὰ τὸ ὄρος τῆς Κοριτσᾶς, ἀπέναντι τῆς κορυφῆς τοῦ

γιανῆς Ἀχριδῶν Κυρίου Κυρίου Παρθενίου τοῦ ἐκ Κοριτσᾶς καταγομένου, ἀπὸ Χριστοῦ ἄρχο (1670), παρ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου καὶ ἀφιερῶθη. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς Μοσχοπόλεως ἀφαιρέθεισης τῆς λέξεως Σελασφόρου ἐπετέθη ἡ Μοσχόπολις μέχρι τοῦ 1828, ἐκ δὲ τοῦ καταλόγου τῶν μετὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀρχιερατευσάντων ἐξάγεται ὅποιας τροπολογίας ἔσχεν ἡ Μητροπολιτικὴ τίτλος τῆς Κοριτσᾶς μετὰ τοῦ 1670-1847.

(1) Εἰς τίτλον καὶ δικαίωμα τοῦ Μοναστηρίου τούτου κληρικὸς ἐλεοθέτης διαμείνων εἰς Βενετιανὴν ἡγόρασεν αἰωνίως τὸν φόρον τοῦ ζυγίου, ἵνα τὸ ἐτήσιον εἰσόδημα αὐτοῦ διαβιβάσθῃ τῷ ἡγουμένῳ, ὡς καὶ διεβιβάζετο μέχρι τῆς ἀκνεύσεως τοῦ Βενετικῆς κράτους κατὰ τὸ 1797 πρὸς ἕτερον αὐτοῦ.

ὄρους Κιουντέτι (1) 8) Τὸ τῆς Ἀναλήψεως, ἀντικρὺ περὶ τὴν μίαν ὄραν ἀπέχον τῆς κόμης Δεβόλης (2).

Περαινομεν τὴν μονογραφίαν ταύτην παραπέμποντες τὸν ἀναγνώστην καὶ εἰς τὸ Ε'. Κεφάλαιον τοῦ Β' μέρους τῆς περιγραφῆς ταύτης ἐν λέξει Κοριτσᾶ.

## ἩΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ ΕΝ ΑΜΕΡΙΚῆ.

(Συνέχ. ἴδε φυλλ. 441.)

Κ'.

### Γενικὴ φυσιογνωμία τῶν μεσημβρινῶν πολιτειῶν.

Τῶν δὲ μεσημβρινῶν πολιτειῶν τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα κατὰ πολὺ διαφέρουσι τῶν ἀρκτικῶν· καὶ ἰδοὺ οἱ λόγοι τῆς διαφορᾶς.

Ἐν πρώτοις μέγα μέρος τῆς μεσημβρινῆς χώρας κατακίσθη ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ Ἰσπανῶν καὶ Γάλλων· γνωστὸν δὲ ὅτι τὰ ἦθη τῶν δύο τούτων λαῶν διαφέρουσιν εἰς ἄκρον τῶν τῶν Ἀγγλῶν, οἱ τινες ἐποίησαντες εἰς τὴν ἀρκτικὴν ἐνετύπωσιν εἰς αὐτὴν τὴν σφραγίδα τοῦ ἰδίου πολιτισμοῦ.

Δεύτερον ἐπικρατοῦσιν εἰς τὰς μεσημβρινὰς πολιτείας ἔθιμα τινὰ ἰδιάζοντα εἰς τόπους πρᾶδεχομένους τὴν δουλείαν, ὅπως βλέπομεν καὶ εἰς τὴν νῆσον Κούβαν καὶ εἰς τὴν Βρασίλιαν.

Τρίτον τὸσαύτη ἡ διαφορὰ τοῦ κλίματος τῶν δύο μερῶν τῆς Ἀμερικῆς, ὥστε εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ ὁμολογήσωμεν τὴν ἠθικὴν ἐπιρροὴν τὴν ἐπιβάλλουσαν ἄλλοις ἔθιμα.

Εἰς τρεῖς φυλὰς διάφορον ἐχούσας τὸν χαρακτήρα δυνάμεθα νὰ διαρέσωμεν τοὺς λαοὺς τοὺς κατοικοῦντας τὴν ἀχανῆ χώραν τῆς ἀμερικανικῆς δημοκρατίας, τὴν φυλὴν τῶν Δυτικῶν (Westman) τὴν τῶν Γιαγκῶν καὶ τὴν τῶν Βιργινίων ἢ μεσημβρινῶν.

Ἐκάστη τῶν τριῶν τούτων φυλῶν ἔχει ἴδιον πνεῦμα καὶ ἴδιον τρόπον ὑπάρξεως, συντρέχοντα εἰς συντήρησιν ἰδιαίτερων νόμων πρὸς διοικήσιν ἐκάστης

(1) Τὸ εἰς τὴν κοινότητα τῆς Μπέριας ἀνήκον τοῦτο Μοναστήριον ἠγέρθη, κατὰ τινὰ παράδοσιν παρὰ τινος ἡγεμόνος τοῦ Κιουντετίου, ἵνα ἐν αὐτῷ ἐκκλησιάζηται οὗτος μεταβαίνων αὐτόσε διὰ ξυλίνης γερῆρας, συνηγοῦσης τὰς δύο κορυφὰς τῶν δύο ῥηθέντων ὄρων.

(2) Καὶ ἐτέρων ἀρχαίων μνημῶν ἱερεῖα, φαίνονται κατὰ διὰφόρους θέσεις, εἰς τῆς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου κατὰ τὸ χωρίον Μαγκούλιον, οὗ τινος εἰκὼν σώζεται ἐν τῇ προμνησθείσῃ τοῦ Ἁγίου Νικολάου μονῇ. Τῆς τοῦ Ἁγίου Νικολάου μετὰ τῶν χωρίων Δεινίτσας καὶ Κούτσι μίαν καὶ ἡμίσειαν ὄραν τῆς Κοριτσᾶς ἀπεχούσης. Τῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰς μέρος ἀπότομον, οὗ τινος ἡ εἰκὼν διατηρεῖται ἐξωγραφισμένη κατὰ τὴν πρᾶματιδα τοῦ ὑποσυντηρουμένου ναοῦ. Τῆς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου κατὰ τὸν μύλον τῆς Σδέσας.



πολιτείας ανεξαρτήτου, ως γνωστόν, τῆς γενικῆς κυβερνήσεως.

Τοῦ Δυτικοῦ οἱ τρόποι εἶναι κατὰ πρότυπον προσβολὴν τραχεῖς, πολλάκις δὲ καὶ βάρβαροι· αὐτοὶ δὲ μὴ εἶναι γενναῖοι, εὐπαθήσιμος, ἀφιλοκερδῆς καὶ κατ' ἐξοχὴν φιλόζηνος. Αἱ ιδιότητες δὲ αὐταὶ εἶναι ἀναγκαῖοις κερπὸς τῆς πρώτης ἀγωγῆς καὶ τῆς κοινωνίας μεταξύ τῶν ὁμοίων ζῆ. Εἰς τὰς δυτικὰς ἐπαρχίας συνέβησαν πανταχόθεν τῆς γῆς· οἱ πλείστοι τῶν ἀποκλήρων, οἱ τινες στεροῦμενοι τροφῆς σώματος καὶ ψυχῆς, ἤτοι ἐλευθερίας καὶ ἀρτου, ἤλθον ἢ ἀναζητήσωσιν αὐτὴν εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Ἀλλ' ὅπως ἀποκτήσωσιν τὰ πολυτίμα αὐτὰ ἀγαθὰ, ἠναγκάσθησαν νὰ παλαίσωσι πρὸς φύσιν καὶ μὴ πλουσίαν καὶ μεγαλοπρεπῆ, ἀγρίαν ὅμως κατ' ἀρχάς καὶ δυσυπότακτον εἰς τὰ ἔργα τῆς γεωργίας.

Τὰ πρώτα ἔργα ὅσα κατάρθωσαν εἰς τὴν νέαν αὐτὴν γῆν οἱ τολμηροὶ ἔποικοι, ἀποτελοῦσι μίαν τῶν ὠραιοτέρων σελίδων τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ, διότι ἀποδεικνύουσι τὴν ἐκ τῆς ἐλευθερίας δύναμιν καὶ τὸ θάρρος.

Καὶ τὰ ἐλάχιστα ἔπρεπε νὰ δημιουργήσωσιν οἱ ἔποικοι τῶν δυτικῶν ἐπαρχιῶν ἢ ἀκχερώσωσιν τὰ προσιόνια καὶ ἀπρόσιτα δάση, νὰ χαράξωσιν ὁδοὺς, νὰ καλλιεργήσωσιν τὴν γῆν, νὰ ἀνεγείρωσι πόλεις, καὶ τὸ σπουδαιότατον ἢ ἀποκρούσωσι τοὺς Ἰνδοὺς, οἵτινες ὑπερήσπιζον γενναίως τὰ ἴδια δικαιώματα, καὶ μόλις καὶ μετὰ βίας ἀπεχώρουν ἀπὸ τοῦ τόπου τῶν πατέρων αὐτῶν.

Προσβαλλόμενοι ἀδικόπως παρὰ τῶν ἀγρίων, καὶ ἀδικόπως προσβάλλοντες αὐτοὺς ὅπως αὐξήσωσιν τὴν ἴδιαν χώραν, συνεχρότησαν ἰδιαιτέραν κοινωνίαν ἐκ γεωργῶν στρατιωτῶν. Ἐνοπλοὶ ὄντες πάντοτε ἐφοίτων καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ἐκκλησίας φέροντες πυροβόλα καὶ ξίφη, καὶ ὡς ἀληθῆ τέκνα τῆς φύσεως μόνον νόμον καὶ μόνον ὁδηγὸν εἶχον τὴν συνείδησιν καὶ τὸ συμφέρον· διὸ ἕκαστος ἦτο καὶ δικαστὴς τῶν ἰδίων συμφερόντων· ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦσαν καὶ ἀνεκτικοὶ καὶ εὐπονητικοί. Ὅσακις ἐπιδιώμεθα εἰς ἐπικίνδυνον ἐπιχειρημα ἀπεκδύμεθα καὶ περιφιλαυτίας καὶ ἰδιοτελείας, διότι ἐκ τῆς ἐπιτυχίας πάντων κρέμαται ἢ ἐπιτυχία ἐνὸς ἐκάστου. Ἰδοὺ δὲ διὰ τί τότε γινόμεθα καὶ ἀγαθοὶ καὶ φιλόφρονες. Ἰσως καὶ τοῦτο εἶναι φιλαυτία· ἀλλὰ καλὸν νὰ μὴ ἀνημοχλεύωμεν ὑπὲρ τὸ δέον τὴν καρδίαν τῶν ἀνθρώπων ἢ εὐχαριστώμεθα εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ἀρετῶν.

Τοιαύτη δὲ ἦτο ἡ τρυφὴ τῶν κατοίκων τοῦ δυτικοῦ μέρους, ὥστε ἐπωνόμασαν αὐτοὺς half horse, half aligator, ἤτοι μισὰ ἄλογα, μισοὺς κροκοδείλους.

Ὁ Δυτικὸς ὀλίγον φροντίζων περὶ εὐπρεπείας, προ-

τιμᾶ ἔνδυμα διαρκῆς καὶ πλατύ· καὶ ἐνῶ οἱ Γιάγκαι φέρουσι μαῦρα καὶ κομψά, αὐτοὶ φορεῖ χονδρά καὶ στερεά. Τὰ ὑποδήματα αὐτοῦ ἔχουσι διπλοῦς πάτους, ὁ πῖλος κλίνων πρὸς τὰ ὀπίσω, οὐδέποτε δι' ἄλης τῆς ἡμέρας χωρίζεται ἀπὸ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ ὅταν προσαγορεύῃ καὶ ὅταν μένη ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ὁ λαίμοδέτης περιζωννύει ὡς σχοινίον τὸν εὐτραφεῆ τοῦ Δυτικοῦ τράχηλον. Ἀγαπᾷ δὲ καὶ τὸν καπνὸν, πολλάκις δὲ καὶ μασσᾷ αὐτόν. Ταμβάχον ὅμως δὲν πίνει.

Ἐὰν σὲ ἀπαντήσῃ καθ' ὄδον καπνίζοντα καὶ θέλλῃ νὰ ἀνάψῃ τὸ σιγάρον αὐτοῦ, σὲ σταματᾷ οὐχὶ ὅπως σὲ ζητήσῃ τὴν ἀδειαν νὰ πράξῃ τοῦτο, ἀλλὰ ὅπως ἀρπάξῃ ἀπὸ τοῦ στόματός σου τὸ σιγάρον σου καὶ ἀνάψῃ τὸ ἑαυτοῦ. Μετὰ δὲ ταῦτα σοὶ ἀποδίδει αὐτὸ χωρὶς οὔτε κὰν νὰ κινήσῃ τὴν κεφαλὴν καὶ διαβαίνει. Καὶ ἐὰν νομίσῃ ὅτι τὸ σιγάρον σου δὲν εἶναι καλῆς ποιότητος, ρίπτει αὐτὸ καὶ σοὶ προσφέρει δύο ἢ τρία ἄλλα ὡς ἂν σ' ἐγνώριζε πρὸ αἰώνων.

Πάντη ἀντιθέτους ἔχουσι τὰς ἐξεις οἱ Γιάγκαι, οἵτινες ἐτήρησαν ἀριστοκρατικούς τινας τύπους καὶ τὰ αὐστηρά ἤθη τῶν Καθαριστῶν. Καταδικώμενοι ὑπὸ Ἰακώβου τοῦ Α' ἐβιάσθησαν νὰ φύγωσιν ἀπὸ τῆς Μεγ. Βρετανίας καὶ νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Καὶ ἵνα ἀποδείξωσιν ὅτι δὲν ἦσαν λησταί, ὅπως διέδιδεν ἡ κακοβουλία, ὑπέβαλον τὸν τε ἰδιωτικὸν καὶ τὸν δημόσιον αὐτῶν βίον εἰς αὐστηροτάτους κανόνας, καὶ τοσοῦτω μάλιστα αὐστηροῦς, ὥστε ἐνόησε κατῆντων καὶ γελοιοῖ· ὅθεν κατὰ τὰ πρώτα ἔτη ἡ νέα Ἀγγλία ὁμοίαζε πρὸς μοναστήριον.

Ἐκ τούτου τὰ μέλη τῆς κοινωνίας αὐτῆς πρὸς τὴν δυσπιστίαν καὶ τὴν προσποίησιν τοῦ χαρακτήρος, ἀπέκτησαν καὶ πνεῦμα βαρὺ, ψυχρὸν, περισκεπτικὸν, λογιστικὸν καὶ ἐπηρμένον· οὐδὲ καὶ σήμερον μετεβλήθησαν εἰ καὶ συνεμίγησαν μετὰ μεγίστου ἀριθμοῦ ξένων. Δὲν λέγω ὅτι στεροῦνται ἀρετῶν, ἀλλὰ πρᾶττουσι τὸ καλὸν διότι εἶναι ἐπωφελεῖς, ἀρμόδιον, ἐπιτήδειον μάλιστα νὰ τὸ πράξωσι, καὶ σπανίως παραφέρονται ὑπὸ γενναίου αἰσθήματος. Εἶναι ἄλλοι ἀριθμοὶ, ἔχοντες τὴν λογικὴν καὶ τὴν τάξιν, ἐν ταυτῷ δὲ καὶ τὴν ἀηδίαν αὐτῶν. Τὰ ἔργα, τὰ αἰσθήματα αὐτῶν ὑποβάλλονται εἰς τὰς τέσσαρας πράξεις τῆς ἀριθμητικῆς· πρόσθεσις, ἀφαιρέσις, πολλαπλασιασμὸς καὶ διαίρεσις, ἰδοὺ ὀλόκληρος τῶν Γιάγκων ὁ βίος.

Δικαίως λοιπὸν φημίζονται ὡς οἱ ἐμπειρότεροι ἔμποροι τῆς Ἀμερικῆς, ἰσως δὲ καὶ πάσης τῆς ὑψηλοῦ. Θεωροῦνται ἀξιόλογοι ναυτικοί, εὐφύεστατοι μηχανικοὶ καὶ τολμηρότατοι κερδοσκόποι. Αὐτοὶ πρὸ πάντων συνέστησαν συγκοινωνίας εἰς ποταμοὺς πλατυτάτους ὅσον ἢ θάλασσαν, ἐμπορεύει, παντοσι-

δαῖς ἐταιρίας, ἐργοστάσια καὶ σιδηροδρόμους διασχιζόντας τὰς ἀχανεῖς χώρας τῆς Ἀμερικῆς ἀπὸ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς καὶ ἀπὸ βορρᾶ πρὸς μεσημβρίαν.

Ἀλλ' εἰ καὶ ὀφείλει πολλὰ ἢ Ἀμερικὴ εἰς τὸν βιομήχανον, τὸν ἐπιχειρηματικὸν καὶ ἀδάμαστον νοῦν τῶν Γιάγκων, ἔνεκα ὅμως τοῦ ψυχροῦ καὶ ἀναλγητοῦ αὐτῶν χαρακτήρος, μένουσι μακρὰν τοῦ πολιτικοῦ σταδίου. Καὶ τοῦτο ἀποδεικνύεται πρὸ πάντων ἐκ τοῦ μακροῦ καταλόγου τῶν προέδρων, ὧν δύο μόνον εἶναι Γιάγκαι, ὁ John Adams καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Quincy Adams, οἱ τινες μάλιστα, ἐναντίον τῆς ἐπικρατοῦσης συνηθείας, καθ' ἣν οἱ πρόεδροι ἐκλέγονται καὶ τὴν δευτέραν τετραετηρίαν, ἐκυβέρνησαν μίαν μόνην. Τοῦτο δὲ ἀποδεικνύει ὅτι οἱ Γιάγκαι δὲν ἀπολαύουσι πολλῆς δημοτικότητος.

Αὐστηροὶ πάντοτε, κατ' ἐπιφάνειαν τοῦλάχιστον, ἀποφεύγουσιν ἐπιμελῶς πᾶσαν δημοσίαν εὐθυμίαν· διὰ τοῦτο ἢ διόλου ἢ σπανιώτατα φοιτῶσιν εἰς θέατρα. Ἐπιτήδειοί τινες ὅμως κερδοσκόποι ἐθεμελίωσαν μουσεῖα καὶ ἐντὸς αὐτῶν παρέβητο θέατρα τῶν χάριν Καθαριστῶν, οἱ τινες μεταβαίνοντες εἰς ἐπίσκεψιν τεταρταυμένων ὄφρων καὶ κροκοδείλων, ἐξολισθαίνουσιν ἰεροκρυφίως πρὸς τὴν αἴθουσαν ὅπου διδάσκονται κωμῳδία.

Τοιαῦτα μουσειοθέατρα εὐρίσκονται καὶ ἐν Νεο-βορᾶκῳ καὶ ἐν Βοστώνῃ καὶ ἀλλαχοῦ τῆς ἀρκτικῆς Ἀμερικῆς.

Ἀλλ' οὐδὲ δημοσίων παιγνιδίων συγκατατίθεται νὰ μετᾶσχῃ ὁ Γιάγκαι· μόνην δὲ ἐξαιρέσιν δέχεται ὑπὲρ τῶν πασσαλίων (jeu de quilles), διότι ἀγαπᾷ αὐτὰ περιπαθῶς. Πανταχοῦ βλέπει αὐτόν καὶ καθ' ὄδον, καὶ εἰς τοὺς κήπους, καὶ εἰς τὰς ἐξοχὰς, καὶ εἰς τὰς ζενοδοχεῖα παίζοντα πασσάλια καὶ κατακυλοῦντα σφαίρας ὀγκωδαστάτας.

Ἐπειδὴ δὲ πολλὰ συνέβησαν ἔνεκα τῆς ἀνεπιτηδειότητος τῶν παίζοντων, οἱ τινες ἐκλαμβάνοντες τοὺς πόδας τῶν θεατῶν ἀντὶ πασσαλίων προσέβησαν αὐτοὺς, ἢ ἀστυνομία ἀπηγόρευσε τὸ ἐπικίνδυνον τοῦτο παιγνίδιον, τὸ ὁποῖον πολλάκις ἐκαλεῖτο τῶν ἰννέα, διότι συνέκειτο ἐκ πασσαλίων ἐννέα. Ἀλλ' οἱ Γιάγκαι ἀγανακτήσαντες ἐναντίον τῆς ἀπαγορεύσεως, ἐσοφίσθησαν τρόπον ὑπεκφυγῆς καὶ ἀντὶ τῶν ἰννέα ὠνόμασαν αὐτὸ τῶν ὀκτώ, καὶ οὕτω ἐξηκολούθησαν παίζοντες ἀτιμωρητί.

Εἶναι δὲ καὶ ἀκάθεκτοι ὑδροπότοι καὶ αὐστηρότατοι τηρηταὶ τῆς Κυριακῆς, ὅτε ἀπὸ πρωῒας μέχρι ἐσπέρας χασμῶνται ἀδικόπως ἐπὶ τῆς Βίβλου. Αὐτοὶ πρῶτοι συνέστησαν πανταχοῦ τῆς Ἀμερικῆς ἐργαστήρια Βίβλου ἢ Bible-houses, ὅπου διακνέονται δωρεὰν Βίβλοι εἰς πάντα αἰτούντα.

Ἰδοὺ παράδειγμα δεικνύον τὸν σοβαρὸν χαρακτήρα τῶν ἀληθινῶν Γιάγκων.

Ὁ Quincy Adams, ὅς τις, ὡς πρὸ μικροῦ εἴπομεν, ἐξελέχθη πρόεδρος τῶν Ἠνωμένων πολιτειῶν, ἐπαρθείς ἰσως ἔνεκα τοῦ μεγαλείου τῆς θέσεως, ἐπεδόθη εἰς εὐθυμίας, καὶ ὡς ἄλλος συβαρίτης διεφθαρμένος καὶ θηλυπρεπῆς ἐποθετέτησεν εἰς μίαν τῶν αἰθουσῶν, . . . μυντεύσατε τί; . . . σφαριστήριον (billiard). Τοσοῦτω δὲ ἐσκανδαλίσθησαν οἱ συμπολίται αὐτοῦ διὰ τὴν τοιαύτην παραλυσίαν, ὥστε ἐψήφισαν ἐπίσημον κατάκρισιν τῆς φιληδόου διαγωγῆς τοῦ προέδρου!

Ἀλλ' οἱ Βιργίνιοι ἢ οἱ κάτοικοι τῆς Μεσημβρίας, εἶναι βεβαίως οἱ συμπαθητικώτατοι πάντων τῶν Ἀμερικανῶν. ἔχουσιν ιδιότητα τῶν ὁμοίων στεροῦνται οἱ Γιάγκαι, πολλάκις δὲ καὶ ὅπως ἀντίποδες αὐτῶν δύνανται νὰ ὀνομασθῶσιν. Ἐνῶ φέρ' εἰπεῖν ὁ Γιάγκαι εἶναι εἰς ἄκρον δραστήριος, ὁ Βιργίνιος ἀγαπᾷ τὴν ἀκηρίαν. Ὁ μὲν Γιάγκαι εἶναι φειδωλὸς περὶ τὸ λέγειν καὶ φιλάργυρος περὶ τὸ δαπανᾶν· ὁ δὲ Βιργίνιος ἀδόλεσχος καὶ φιλοδάπανος μέχρις ἀσωτείας. Ὁ Γιάγκαι ἔχει καθαρὸν τὸ ἔνδυμα καὶ ὅταν ἦναι παμπάλαιον, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι σπάνιον· ὁ Βιργίνιος ὅμως δὲν εἶναι παραπολλὸ φίλος τῆς καθαριότητος, ἂν καὶ φορεῖ νέα ἐνδύματα καὶ πολυτελῆ ὠραίσματα. Ὁ Γιάγκαι εἶναι πονηρὸς, ὁ Βιργίνιος εὐφυής· ὁ Γιάγκαι ἀποφεύγει τὰς ἡδονὰς, ὁ Βιργίνιος ζῆ δι' αὐτάς, διὰ τὸ θέατρον, τὰς πανηγύρεις, τοὺς χοροὺς, τὰ παιγνίδια καὶ τὸν ἔρωτα. Ὁ Γιάγκαι κατοικεῖ οἰκίαν διεσκευασμένην ὡς οἱ ἀριθμοὶ καὶ σιωπηλὴν ὡς οἱ τάφοι· τῶν δὲ Βιργινίων ὁ οἶκος εἶναι πολλάκις ἄτακτος, καὶ πάντοτε ἀκούεις ἐν αὐτῷ κρότους καὶ ταραχῆν.

Ἐὰν ὁ Δυτικὸς εἶχε πλείονα εὐγένειαν εἰς τοὺς τρόπους, ἐὰν περιποιεῖτο κάλλιον ἑαυτὸν, ἐὰν ἐνὶ λόγῳ δὲν ἐκρυπτεν ὑπὸ βάνουσον ἐξωτερικὸν τὰς ἀξιολόγους αὐτοῦ ἀρετὰς ἢ ἦτο κατ' ἐμὲ ὁ ἀριστος τῶν Ἀμερικανῶν· οὐδεὶς πλέον αὐτοῦ αἰσθάνεται τὴν ἴδιαν ἀξίαν καὶ τιμᾶ τοὺς ἄλλους· ἀγαπᾷ δὲ καὶ τὴν ἰσότητά διότι εἶναι δικαῖος καὶ ἀγαθός· ἀλλ' ἔπειδὴ οἱ τρόποι αὐτοῦ εἶναι ἀπολίτευτοι, πρέπει νὰ μαντεύσῃ τις τὰ ὑποκρυπτόμενα προτερήματα.

Ὁ Βιργίνιος εἶναι ἀνώτερος πάντων τῶν λοιπῶν Ἀμερικανῶν ὡς ἔχων τὸ πολυτιμώτατον τῶν προτερημάτων, τὸν ἐνθουσιασμὸν. Ὁ ἐνθουσιασμὸς εἶναι τὸ ἰσρὸν πῦρ τὸ ὁποῖον γεννᾷ καὶ ἀναφλέγει πάντα τὰ ὠραία αἰσθήματα· ἄνευ δὲ ἐνθουσιασμοῦ οὔτε μεγάλη προτερήματα, οὔτε μεγάλα ἀρετὰ ὑπάρχουσι. Διὸ βλέπομεν τὴν ἐνθουσιώδη Βιργινίαν χορηγῆσαν μὲγαν ἀριθμὸν ἀνδρῶν ἐνδόξων διὰ τὴν διανοητικὴν καὶ πολιτικὴν αὐτῶν ἐκνότητά· ὁ Οὐάσιγκτων, ὁ Ἰέφφερσον, ὁ Μονρόη, ὁ Μάδισον, ὁ Πα-



τρικ Ἑβραϊκός; ὁ Ἀδ, ὁ Κάου καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἦσαν ἐκ Βιργινίας.

Πάσας ὅμως τὰς ἀρετὰς αὐτὰς ἐπεσκίαζεν ὁ παρὰ φύσιν θεσμός τῆς δουλείας, τὸν ὁποῖον εὐτυχῶς κατήργησεν ὁ γιγάντιος πόλεμος, οὗ τινος ἐγενόμεθα μάρτυρες κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη.

Τῶν ἐπισκεπτομένων τὴν Νέαν Αὐρηλίαν δύο τινὰ διεγείρουσιν εὐθύς ἀμέσως ἕλην τὴν περιέργειαν, τὸ ἐξαισιῶν κάλλος τῶν ἐξ εὐρωπαϊῶν γυναικῶν (Céoles) καὶ τὸ φίλερι τῶν ἀνδρῶν.

Αἱ ἐξ εὐρωπαϊῶν γυναικῶν διακρίνονται καὶ διὰ καλλονῆς καὶ διὰ χάριτος ἐξόχου· ἔχουσαι τὴν ὄψιν κατὰλευκον, τοὺς ὀφθαλμοὺς μέλανας καὶ σκιαζομένους ὑπὸ μακρῶν καὶ πυκνῶν βλεφαρίδων, τὴν κόμην πλουσίαν, τοὺς πόδας μικροὺς, τὸ ἀνάστημα λεπτὸν καὶ κομψόν, τοὺς ὀδόντας ὠραιοτάτους, τὸ στόμα ὁπωσοῦν μὲν μέγαλον ἀλλὰ φιλήδονον, σὲ γοητεύουσι πρὸ πάντων διὰ τῶν ἐπιχαρίτων καὶ ἀνειμένων χειρονομιῶν καὶ διὰ τῆς γλυκείας φωνῆς αὐτῶν. Συμπαθητικὸν οὕτως εἶπεν ὕψρον ἐξέρχεται ἐκ τῶν γυναικῶν αὐτῶν ὡς εὐωδία ἐξ ἀνθέων· εἶναι ἐνὶ λόγῳ πλεον γυναικῶν κατὰ πάντα, καὶ κατ' αὐτὸ τὸ πνεῦμα, πασῶν τῶν ἄλλων γυναικῶν. Ἀγαθαὶ πρὸς πάντας, ἀγαπῶσι καὶ περιποιῶνται τὰ τέκνα αὐτῶν πλεον τῶν ἄλλων μητέρων. Ἄλλ' εἰ καὶ ἔχουσι τὴν δύναμιν τοῦ μαντεύειν πάντα διὰ τοῦ σπανίου αὐτῶν πνεύματος, δὲν θέλουσιν ὅμως καὶ νὰ μάθωσιν· ἡ ὀκνηρία αὐτῶν εἶναι ἀπαραδειγματίστος· ἢ ἀπέθνησκον ὑπὸ τῆς πείνης ἢ ἄλλοι δὲν ἐφρόντιζον νὰ θρέψωσιν αὐτάς. Οὐδεμίαν φροντίδα λαμβάνουσι περὶ τῶν τοῦ βίου, νομιζουσαι ὅτι ἀρκεῖ τις νὰ γεννηθῇ ὅπως ζῆται. Κατ' αὐτὰς ἡ θεία πρόνοια ἢ τις τρέφει τὰ πτηνὰ τοῦ οὐρανοῦ μήτε σπεύροντα μήτε θερίζοντα, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ φροντίζη μετὰ τῆς αὐτῆς γενναϊότητος καὶ ὑπὲρ τῶν ὠραίων καὶ ἀγαθῶν γυναικῶν, προτιμοτέρων πάντων τῶν πτηνῶν τοῦ κόσμου.

Δύο εἶναι αἱ κυριώτεραι καὶ μόναι φροντίδες τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος γυναικῶν, ἡ τῶν τέκνων, καὶ ἡ τῆς διατηρήσεως τῆς ὄψεως αὐτῶν· καθήμεναι κλεισται εἰς τὴν οἰκίαν δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, ἐξέρχονται τὸ ἑσπέρας ὅτε ἡ θαλάσσιος αὔρα δροσίζει τὴν διακεκυμένην γῆν. Ἐὰν δὲ δὲν ἔχωσι τέκνα ἵνα περιποιηθῶσιν, ἢ ἐὰν ἐφρόντισαν περὶ αὐτῶν, καταγίνονται εἰς τὴν ἰδίαν ἐκυτῶν περιποίησιν. Πάντοτε σχεδὸν ἔχουσι τὸ πρόσωπον, τὰς χεῖρας καὶ τοὺς βραχίονας ἠλειμμένους διὰ μύρου (cold-cream), τὸ ὁποῖον ἔχει τὴν ἀρετὴν νὰ τηρῇ μαλακὸν τὸ δέριμα καὶ νὰ μὴ ἐπιτρέπη εἰς τὸν ἀέρα νὰ ἐγγίζη αὐτό.

Ἄλλαι πάλιν κοκκίζουσι πολλάκις τῆς ἡμέρας τὸ πρόσωπον, τοὺς βραχίονας καὶ τὸ στῆθος μὲ κόμην δρυζίου· θὰ ἦσαν δυστυχέσταται ἂν ἐστεροῦντο

τοιαύτης κόψεως. Καὶ ναὶ μὲν ἐν γένει αἱ γυναῖκες θεωροῦσιν ἀναγκαῖα τὰ περιττά, αἱ μεσημβριναὶ ὅμως Ἀμερικανίδες θεωροῦσι τὴν περιττὴν αὐτὴν κόμιν ὡς ἀναπόφευκτον καὶ πρωτίστην ἀνάγκην.

Ὅταν πρόκειται νὰ ἐξέλθωσι τῆς οἰκίας σρογγίζουσαι ἐλαφρότατα τὴν κόμιν διὰ λεπτοτάτου ὑφάσματος, ὅπως ἀφαιρεθῇ τὸ πολὺ μέρος· μένει ὅμως ἱκανὴ εἰς τοὺς πόρους ἵνα ἐμποδίζῃ τὸν ἰδρώτα καὶ ἀναδεικνύῃ συμπαθητικωτέρην τὴν ὄψιν.

Εἰς τὰ θηλυπρεπῆ ὅμως αὐτὰ σώματα κατοικεῖ καρδία ἀδελφῶν ἐλέους· πᾶσα ἡ πρὸς μεσημβριαν Ἀμερικὴ ἔχει, ὡς γνωστὸν, νοσηρώτατον τὸ κλίμα, δι' ὃ καὶ νεκροταφεῖον ἐπικαλεῖται ἡ Νέα Αὐρηλία. Ἐν καιρῷ τῶν μεγάλων καυμάτων ὁ κίτρινος πυρετὸς διασπείρει τὸν ὄλεθρον. Τότε καὶ ἡ ἀφοσίωσις τῶν γυναικῶν εἰς τὴν περιποίησιν τῶν δυστυχῶν ἀσθενῶν εἶναι ὑπερτέρᾳ πικρῶς ἐπαίνου· φέρονται δὲ οὕτω ἄνευ οὐδενὸς συμφέροντος καὶ μόνον ὅπως πράξωσι τὸ καλόν. Πρὸς τοὺς ξένους δεικνύονται ἄλλαι μητέρες. Καὶ τίς ἀσθενὴς δὲν θέλει τότε νὰ ζῆσιν ὅπως δείξῃ τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ τὴν ἀγάπην αὐτοῦ εἰς τοιοῦτους ἀγγέλους;

(Ἔλεται τὸ τέλος.)

## ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ.

(Συνέχ. καὶ τέλος. Ἴδε φυλ. 443)

Τί δὲ ἀπέγειναν οἱ καταδικασθέντες;

Πρῶτον ὁ ἱερεὺς Περέτ ἐπλήρωσε τὸ χρέος αὐτοῦ πρὸς τὸν οὐρανὸν, ἀποθανὼν δέσμιος ἐνῶ μετεκομίζετο διὰ θαλάσσης εἰς Βρέστ.

Ὁ δὲ ἱππότης ἔλθων εἰς Βενετιαν κατετάχθη στρατιωτικὸς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς δημοκρατίας πολεμουσίας τότε πρὸς τοὺς Τούρκους, καὶ ἐστάλη εἰς τὴν Κρήτην, ἢ τις ἀπὸ εἰκοσιδύο ἐτῶν ἐπολιορκεῖτο ὑπ' αὐτῶν. Μόλις δὲ ἐφθασε καὶ ἐνῶ περιερίχτο εἰς τὰ τείχη μετὰ δύο ἄλλων ἀξιωματικῶν, βόμβρα ἐκραγεῖσα παρ' αὐτὸν τὸν ἐφόνευσε, χωρὶς καὶ νὰ ἐγγίση τοὺς συμβαδίζοντας, τὸ ὁποῖον εἰθεωρήθη ὡς θεία ἐκδίκησις.

Τοῦ δὲ ἀββᾶ ἡ ἱστορία εἶναι καὶ διεξοδικωτέρα καὶ παραδοξωτέρα. Χωρισθεὶς ἀπὸ τοῦ ἱπποτοῦ περὶ τῆς Γενούης, διέβη τὸ Πεδεμόντιον, τὴν Ἑλβετίαν, τὴν Γερμανίαν καὶ ἦλθεν εἰς Ὀλλανδίαν φέρων ψευδὲς ὄνομα, Λαμορτελιέρ, καὶ μετὰ πολλοὺς δισταγμοὺς κατεστάθη εἰς Βιάννην, ὅπου ἐβασίλευε τότε ὁ κόμης Λίππης· ἐνταῦθα δὲ ἐγνωρίσθη μετὰ τινος εὐγενεῦς, ὅς τις προουσίωσεν αὐτὸν εἰς τὸν κόμητα

ὡς Γάλλον φυγόντα τὴν πατρίδα του ἕνεκα λόγων θρησκευτικῶν.

Ἀπὸ τῆς πρώτης συνεντεύξεως ἰδὼν ὁ κόμης ὅτι ὁ ξένος εἶχεν οὐ μόνον πολὺν, ἀλλὰ καὶ ὑγιᾶ νοῦν καὶ ὅτι ἦτο πεπαιδευμένος, προέτεινε αὐτῷ νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἀγωγὴν τοῦ ἔνεατοῦς υἱοῦ του. Ἐνοεῖται ὅτι ὁ ἀββᾶς ἔσπευσε νὰ ἐναγκαλισθῇ τὴν ἀπροσδόκητον αὐτὴν τύχην.

Ἐπειδὴ δὲ ἦτο ἄνθρωπος εἰς ἄκρον ἐγκρατῆς εαυτοῦ, ἔκρυπτε μετὰ μεγίστης ἐπιμελείας τὰ ἐλαττώματά του, ἀποδείξας μόνον τὰ προτερήματα· φερόμενος δὲ μετ' αὐστηρότητος τοσοῦτον ἐκαλλιεργήσε τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν τοῦ μαθητοῦ, ὥστε ὁ κόμης κατήντησε νὰ συμβουλευέται τὸν διδάσκαλον διὰ πάσας τὰς ὑποθέσεις τοῦ κράτους. Κατὰ τὸν τρόπον αὐτὸν ὁ Λαμορτελιέρ, χωρὶς νὰ ἔχη δημοσίαν θέσιν, ἐγένετο ἡ ψυχὴ τῆς μικρᾶς αὐτῆς ἐπικρατείας.

Ἡ κόμησσα εἶχε μετ' αὐτῆς νέαν συγγενῆ, ἄπορον μὲν ἀλλ' ἀνήκουσαν εἰς εὐγενέστατον οἶκον, τὴν ὁποίαν ὑπερήγαπα· δὲν ἠργοπόρησε δὲ νὰ ἐνοήσῃ ὅτι ἡ νέα αὐτῆ συνέλαβε πρὸς τὸν διδάσκαλον αἰσθημα, τὸ ὁποῖον διὰ τὴν ὑψηλὴν αὐτῆς καταγωγὴν καὶ τὴν ταπεινὴν θέσιν τοῦ Λαμορτελιέρ ἦτο ἀνάρμοστον, ἀλλὰ τὸ ὁποῖον καὶ αὐτὸς ὁ διδάσκαλος ἐνθαρρυνόμενος ἐκ τῆς καθ' ἐκάστην ἀξιοπονήσεως ὑπολήψεώς του ἐπέτυχε μετὰ σπουδῆς. Καλέσασα λοιπὸν τὴν νέαν καὶ μαθούσα παρ' αὐτῆς τὴν ἀλήθειαν τῆ εἶπε, ὅτι ναὶ μὲν καὶ αὐτῆ καὶ ὁ σύζυγός της ἐτίμων τὸν ξένον καὶ ὅτι ἐσκόπουν ν' ἀμείψωσι διὰ συντάξεως καὶ διὰ δημοσίας θέσεως τὰς ὑπηρεσίας ὅσας προσέφερον αὐτοῖς, ὅτι ὅμως δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ συγκατατεθῶσιν εἰς τὴν συζυγίαν αὐτοῦ ἔντος ἀκατανομάστου καὶ δυσγενεῦς μετὰ νέας ἀνηκούσης εἰς ἡγεμονικὸν οἶκον.

Ἡ νέα διεκοίνωσε λέξιν πρὸς λέξιν πρὸς τὸν Λαμορτελιέρ τὴν ὁμίλιαν τῆς ἐξαδέλφης της, ὑποθέτουσα ὅτι ἤθελε τὸν ἀπελπίσει· ἀλλ' αὐτὸς ἀπεκρίθη ἐξ ἐναντίας ὅτι, ἐπειδὴ ἡ γέννησίς του ἦτο τὸ μόνον ἐμπόδιον, εὐκόλον ἦτο νὰ τὸ ἐξομαλύνῃ. Ἐνόμιζε δὲ ὅτι μετὰ ὀκταετῆ διατριβῆν εἰς τὸ παλάτιον τοῦ κόμητος, καθ' ἣν ἐδόθησαν αὐτῷ τὸσαῦτα τεκμήρια ὑπολήψεως καὶ ἐμπιστοσύνης, ἐδύνατο νὰ φανερώσῃ ἀκινδύνως τὸ ἀληθὲς ὄνομά του.

Ζητήσας λοιπὸν νὰ ἴδῃ τὴν κόμησσαν εἶπε τὰ ἑξῆς·

— Κυρία! ἐνόμιζα ὅτι ἡ ὑψηλότης σας μ' ἐτίμα διὰ τῆς εὐνοίας της, καὶ ὅμως σήμερον βλέπω ὅτι ἐναντιόνηται εἰς τὴν εὐτυχίαν μου. Ἡ ἐξαδέλφη τῆς ὑψηλότητός σας συγκατατίθεται νὰ μὲ ὑπανδρευθῇ καὶ ὁ υἱός σας συνεργεῖ εἰς τοῦτο· διὰ τί λοιπὸν ἀργεῖσθε τὴν συγκατάθεσίν σας; Τί σᾶς ἔκμα εἰς τὸ

διάστημα τῶν ὀκτῶ ἐτῶν κατὰ τὰ ὁποῖα σᾶς ὑπηρετῶ;

— Τίποτε, κύριε, ἀπεκρίθη ἡ κόμησσα· ἀλλὰ δὲν ἐπιθυμῶ νὰ μὲ κατακρίνουν ὅτι ἔδωκα τὴν ἀδειαν νὰ γίνῃ τοιοῦτος γάμος. Σᾶς ἐνόμιζα ἄνθρωπον φρόνιμον, καὶ φρονῶ ἀκόμη σήμερον ὅτι ἐνόσω μᾶς ἐζητήσετε πράγματα δυνατὰ σᾶς ἐδειξάμεν τὴν εὐγνωμοσύνην μας. Θέλετε νὰ διπλασιάσωμεν τὸν μισθόν σας; Θέλετε θέσιν δημοσίαν; εὐθύς γίνεταί· ἀλλὰ μὴ λησμονῆτε ὅτι ἡ συγγένεια τὴν ὁποῖαν ζητεῖτε εἶναι ἀδύνατος.

— Πλὴν, κυρία, τίς εἶπεν εἰς τὴν ὑψηλότητά σας ὅτι τὸ γένος μου εἶναι ταπεινόν;

— Σεῖς αὐτὸς, ἀπεκρίθη ἐκθαμβος ἡ κόμησσα· ἢ καὶ ἂν δὲν τὸ εἶπετε τὸ λέγει τὸ ὄνομά σας.

— Ἄλλ' αὐτὸ τὸ ὄνομα δὲν εἶναι ἐδικόν μου. Περὶ τὰς δυστυχεῖς, τρομεραὶ, ὀλέθρια μ' ἐβίασαν νὰ κρύψω τὸ ἀληθινόν, γνωστότατον δυστυχῶς· καὶ ἂν τὸ μάθῃ ἡ ὑψηλότης σας ἐλπίζω ὅτι θ' ἀλλάξῃ γνώμην.

— Τίς λοιπὸν εἴσθε, κύριε; πρέπει νὰ τὸ εἰπῆτε. Καὶ ἂν καθὼς βεβαιόνητε καταγέσθε ἀπὸ μεγάλης οἰκογένειαν, δὲν θὰ μ' ἐμποδίσῃ ἡ πτωχεῖα σας.

— Οἴμοι, κυρία! ἀνεφώνησεν ὁ ἀββᾶς πεσὼν εἰς τοὺς πόδας τῆς κομήσεως, τὸ ὄνομά μου εἶναι γνωστότατον εἰς τὴν ὑψηλότητά σας, καὶ θὰ ἐδίδα τὴν μισήν μου ζωὴν ἂν ἦτον δυνατὸν νὰ μὴν τὸ μάθετε· ἀλλὰ ἐπροχώρησα ἀρκετὰ καὶ δὲν ἠμπορῶ πλέον νὰ τὸ κρύψω. Εἶμαι λοιπὸν, κυρία, ὁ ἐλευθὸς ἀββᾶς Γκάντζ, οὗ τινος γνωρίζετε τὰ ἐγκλήματα, καὶ περὶ τοῦ ὁποῖου πολλάκις σᾶς ἤκουσα νὰ ὀμιλῆτε.

— Ὁ ἀββᾶς Γκάντζ! ἀνέκραξε περίτρομος ἡ κόμησσα· ὁ ἀββᾶς Γκάντζ! τοῦ ὁποῖου μόνον τὸ ὄνομα μὲ προξενεῖ φρίκην! καὶ εἰς αὐτὸν τὸν φονέα, τὸν κακοῦργον ἀνεθέσαμεν τὴν ἀνατροφὴν τοῦ υἱοῦ μας! Ὡ κύριε, ἐλπίζω ὅτι ψεύδεσθε, διότι ἂν λέγετε ἀλήθειαν, εὐθύς τὴν στιγμήν διατάττω νὰ σᾶς μεταφέρουν εἰς τὴν Γαλλίαν διὰ νὰ λάβετε τὰ ἐπίχειρα τῆς κακίας σας. Ἄν λοιπὸν μὲ εἶπετε τὴν ἀλήθειαν φύγετε πάραυτα, ὅχι μόνον ἀπὸ τὸ παλάτιον ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν πόλιν, καὶ ἀπὸ τὴν ἐπικράτειαν. Θὰ κατατήκωμαι εἰς ὅλην μου τὴν ζωὴν ἐνθυμουμένη ὅτι συνέζησα ὀκτῶ ἔτη ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην μὲ σᾶς.

Ὁ ἀββᾶς ἠθέλησε ν' ἀποκριθῇ, ἀλλ' ἡ κόμησσα τοσοῦτον ὕψωσε τὴν φωνήν, ὥστε ὁ υἱός της, ὅς τις συντρέχων τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ ἤκουεν ἐκτὸς τῆς θύρας, ἰδὼν ὅτι κακὸν δρόμον ἔλαβεν ἡ ὑπόθεσις εἰσῆλθεν ἵνα συμβιβᾷ τὸ πρᾶγμα· ἀλλ' ἡ μήτηρ του ἦτο εἰς τοιοῦτον βαθμὸν τεταραγμένη, ὥστε ἔσυρεν αὐτὸν πρὸς τὸ μέρος της, ὡς ἂν ἤθελε νὰ τὸν προστατεύσῃ. Εἰς μάτην παρεκάλεσε τὴν παρωργισμένην κόμησσαν· μόνην χάριν ἀπῆλθεσε νὰ ἀνα-



χωρήσει πάραυτα ὁ διδάσκαλός του ἐλεύθερος καὶ νὰ ὑπάγη ὅπου ἂν θέλει, φθάνει μόνον νὰ μὴ φανῆ πλέον ἐμπροσθεν τοῦ κόμητος ἢ τῆς κομήσσης.

Ὁ ἀββάς ἀπῆλθε τότε εἰς Ἀμστελδάμ, ὅπου ἐδίδασκε ξένας γλώσσας, καὶ ὅπου ἡ νέα ἐξαδέλφη τῆς κομήσσης μεταβάσα κρυφίως συνεζεύχθη μετ' αὐτοῦ ὁ δὲ μαθητὴς του, ἂν καὶ ἔμαθε τὰ προηγούμενα τοῦ ψευδωνύμου Λαμαρτελιέρ, ἐδοῆθει αὐτὸν χρηματικῶς, ἕως οὗ ἡ σύζυγός του γενομένη ἐνῆλιξ, ἔλαβεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῆς τὰ ὀλίγα πατρικά τῆς κτήματα. Ἐνεκα δὲ τῆς τακτικῆς διαγωγῆς καὶ τῆς παιδείας του, τὴν ὁποίαν κατέστησε βρασιμωτέραν διὰ μακρᾶς καὶ σπουδαίας μελέτης, ἐγένετο μετ' ὀλίγον δεκτὸς εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀνοδοὶν τῶν διαμαρτυρομένων, ἐν ἧ καὶ ἀπέθανε μετὰ βίον αὐστηρότατον ὁ Θεὸς ὅμως μόνος γινώσκει ἂν ἦτο ἀποτέλεσμα μετανοίας ἢ ὑποκρίσεως.

Ὁ δὲ μαρκέσιος Γκάντζ καταδικασθεὶς, ὡς εἶδομεν, εἰς ἐξορίαν καὶ δήμευσιν τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ, μετεφέρθη εἰς Σαβαυδιάν. Μετὰ διετῆ δὲ ἡ τριετὴ δριατριβὴν εἰς τὰ ξένα ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ ἐπειδὴ ἀποθνήσκουσε τῆς πενθερᾶς του οὐδεὶς εἶχε πλέον συμφέρον νὰ τὸν καταδιώξῃ, κατέφυγεν εἰς τὴν ἐξοχὴν τοῦ Γκάντζ καὶ ἐξῆ ἀγνωστος. Ἄλλ' ὁ διοικητὴς μαθὼν ὅτι ἠθέτησε τὴν δικαστικὴν ἀπόφασιν ἠθέλησε νὰ τὸν συλλάβῃ. Ἐπειδὴ ὅμως ἔμαθε κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ὅτι ἐβίαζεν ὡς καλὸς καθολικὸς τοὺς χωρικοὺς νὰ φοιτῶσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὁποιαδήποτε καὶ ἂν εἶχαν θρησκείαν, εἰς ἀνταμοιβὴν τοῦ τόσου ζήλου ἐλησμόνησε τὸ ἐλατφρον παράπτωμα τοῦ μαρκεσίου, ἔλαβε μετ' αὐτοῦ μυστικὴν ἀνταπόκρισιν, τὸν ἐβεβαίωσεν ὅτι δὲν θὰ τὸν ἐνοχλήσῃ, καὶ οὕτω παρήλθον δώδεκα ἔτη.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ὁ υἱὸς τῆς μαρκεσίας, τὸν ὁποῖον εἶδομεν παρὰ τὴν κλίνην τοῦ θανάτου τῆς, ἐγένετο εἰκοσαετής· πλουσιώτατος δὲ ὢν, διότι εἶχε κληρονομήσει καὶ τὴν ἀποδοθεῖσαν περιουσίαν τοῦ πατρὸς καὶ τὸ ἥμισυ τῆς μητρικῆς περιουσίας, ἐνυμφεύθη νέαν καὶ ὠραίαν εὐγενῆ κόρην. Ἦναγκασμένος δὲ νὰ λάβῃ μέρος εἰς ἐστρατείας, ἔφερε τὴν σύζυγόν του εἰς τὴν ἑπαυλιν τοῦ Γκάντζ καὶ παρέδωκεν εἰς τὸν πατέρα του.

Ὁ μαρκέσιος εἶχε τεσσαράκοντα δύο ἑτῶν ἡλικίαν, μόλις ὅμως ἐφαίνετο τριακονταετής, καὶ ἦτο ὠραιότατος. Συνέλαβε δὲ ἔνοχον πάθος ὑπὲρ τῆς νύμφης του, καὶ ὅπως ἐπιτύχῃ ἀπεμάκρυνεν ἐπὶ θρησκευτικῷ λόγῳ μίαν νέαν, ἣτις ἦτο ἐκ νεπιότατος σύντροφός τῆς καὶ τὸν ὑπερηγάπα.

Ἡ ἀπομάκρυνσις αὐτῆς, τῆς ὁποίας τὴν αἰτίαν ἠγνοεῖ ἡ νέα μαρκεσία, τὴν κατέλυψε, καθόσον μάλιστα μετὰ πολλῆς λύπης εἶχεν ἔλθει εἰς τὴν ἑπαυλιν, τῆς ὁποίας δὲν ἠγνοεῖ τὴν τραγικὴν ἱστορίαν

ἦν τινὰ διηγήθημεν. Κατόκει εἰς τὰ αὐτὰ δωμάτια εἰς ἃ καὶ ἡ δολοφονηθεῖσα πενθερά τῆς ἢ κλίνη τῆς ἦτο ἡ αὐτὴ, τὰ αὐτὰ ἐπιπλα, καὶ καταντικρὺ εἶχε τὸ παράθυρον ἀπὸ τοῦ ὁποίου κατέπεσε. Φαντάσθητε δὲ τὸν τρόμον τῆς ὅτε ἐβεβαίωθη περὶ τῶν ἐγκληματικῶν σκοπῶν τοῦ πενθεροῦ τῆς, αὐτοῦ ἐκείνου οὐ τινος τὸ ὄνομα ἤκουε μὲ φρίκην ἀπὸ τῆς παιδικῆς τῆς ἡλικίας. Τί ἐδοκίμαζεν εἰς τὴν καρδίαν τῆς ἢ ταλαίπωρος ὁσάκις ἠναγκάζετο νὰ παρευρίσκειται μόνη μετ' ἐκείνου, τὸν ὁποῖον ἔτι καὶ σήμερον ἡ κοινὴ φήμη ὠνόμαζε δολοφόνον! Ἴσως εἰς πᾶν ἄλλο μέρος θὰ ἐπεκαλεῖτο τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ ἄλλὰ μὴ δὲν ἀφῆκεν ὁ Θεὸς νὰ φονευθῇ ἡ ὠραιότερα καὶ σωφρονεσττέρα τῶν γυναικῶν;

Ἐκλαίει λοιπὸν νυχθημερόν καὶ τὴν μὲν ἡμέραν ἐξῆ μετὰ τῶν γυναικῶν τῆς καλῆς κοινωνίας, ἐξ ὧν πολλαὶ γνωρίζασαι τὴν πενθεράν τῆς ἐπὶ ἤσαν διὰ τῆς διηγήσεως τῶν τραγικῶν συμβάντων τοὺς τρόμους τῆς τὴν νύκτα ὅμως ἔμεινε ἀγρυπνος, χωρὶς νὰ ἐκδυθῇ, τρέμουσα ὅλη καὶ φύλλον ἂν ἐκινεῖτο, καὶ περιμένουστα τὸ φῶς τῆς ἡμέρας ὅτε μόνον ἀνεπαύετο.

Τόσον ὅμως ἐπολλαπλασιάσθησαν καὶ ἐτραχύνθησαν αἱ κακοήθειαι προσπάθειαι τοῦ μαρκεσίου, ὥστε ἡ νύμφη του ἀπεφάσισε νὰ σωθῇ διὰ παντὸς τρόπου. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἠθέλησε νὰ γράψῃ πρὸς τὸν πατέρα τῆς ὅπως ζητήσῃ βοήθειαν ἄλλ' ἐπειδὴ αὐτὸς πρὸ μικροῦ μόνον μετὰ πολλὰ παθήματα ἐγένετο καθολικὸς, ἐφοβήθη μὴ ἀνοιχθῇ ἢ ἐπιστολὴ ὑπὸ τοῦ πενθεροῦ τῆς ἐπὶ λόγῳ θρησκευτικῷ καὶ χρησιμεύσῃ πρόφασις νέων καταδιωγμῶν. Ἐγραψε λοιπὸν πρὸς τὸν σύζυγόν τῆς, ἀρχαῖον καθολικόν, λοχαγὸν τοῦ ἵππικοῦ, καὶ φροντίσασα νὰ γραφῇ ἡ ἐπιγραφή δι' ἄλλης χειρὸς ἔστειλε τὴν ἐπιστολὴν εἰς Μομπελιέ, ὅπου ἐδόθη εἰς τὸ ταχυδρομεῖον.

Ὁ νέος μαρκέσιος λαβὼν αὐτὴν εἰς Μέτας, ἀνεθυμήθη πάραυτα τὰ συμβεβηκότα ὅτε ἦτο βρέφος καὶ τὰς ἀδιακόπους συστάσεις τῆς ψυχορραγούσης μητρὸς του νὰ μὴ τὴν λησμονήσῃ καὶ νὰ εὐχεται ὑπὲρ αὐτῆς. Ἐραντάσθη τὴν προσφιλεῖ του σύζυγον καταδιωκομένην ἐντὸς αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ δωματίου ἐνῶ κατεδιώχθη καὶ ἡ μήτηρ του καὶ κινδυνεύουσιν ἐπίσης, καὶ ἔλαβεν ἀδιστακτικῶς τὴν ἀπόφασιν ταύτην. Μετέβη εἰς Βερσαλλίαν, εἶδε τὸν Λοδοβίκον ΙΔ' καὶ πρὸς αὐτὸν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, ἐπέδειξε τὴν ἐπιστολὴν τῆς γυναικὸς του καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ διατάξῃ νὰ ἐπανέλθῃ ὁ πατὴρ του εἰς τὴν ἐξορίαν, ὑποσχεθεὶς νὰ στέλλῃ εἰς αὐτὸν χρήματα ὅπως ζῇ ἐν ἀνάσει.

Ὁ βασιλεὺς ἠγνοεῖ ὅτι ὁ μαρκέσιος εἶχε παραβῆ τὴν ἀπόφασίν του, καὶ παρευθὺς διέταξε νὰ δικασθῇ αὐστηρῶς διὰ τὴν παράβασιν ταύτην. Ἄλλ' ὁ ἀδελ-

φὸς τοῦ μαρκεσίου, ὁ κόμης Γκάντζ, ὅς τις ἐξῆ εἰς τὴν Γαλλίαν, καὶ εὐνοεῖτο μάλιστα, μαθὼν τὴν ἀπόφασιν τοῦ βασιλέως ἀνεχώρησε μετὰ σπουδῆς καὶ ἐλθὼν εἰδοποίησε τὸν ἀδελφόν του, ὅστις ἀμέσως μετέβη εἰς Ἀδενιδάνα. Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἡ πόλις αὕτη ἀνῆκεν εἰς τὸν πάπαν καὶ διὰ τοῦτο ἐθεωρεῖτο ὡς ξένη χώρα. Ἐξῆ ἐκεῖ ἡ θυγάτηρ του ἡ Κ. Ὑρβάν, ἣτις προσεπάθησε νὰ τὸν κρατήσῃ πλησίον τῆς ἄλλ' ἐπειδὴ θὰ ἐφαίνετο ὅτι κατεφρόνει μετὰ πολλῆς ἐπαρσεως τὰς προσταγὰς τοῦ βασιλέως, ἀνεχώρησεν εἰς μικρὸν χωρίον, ὅπου ἐξῆσε καὶ ἀπέθανεν ἀγνωστος. Ὅτε δὲ τὸ 1835 ἐπισκεφθεὶς τὰ μέρη ἐκεῖνα ἐζήτησα ἐπιμελῶς νὰ μάθω ἂν ἐσώζετο παράδοσις τις ἢ σημεῖον περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, εἶδον ὅτι καὶ τὸ ἔννομα τοῦ μαρκεσίου Γκάντζ εἶχεν ἀπολεσθῆ διὰ παντός.

ΛΑΕΣ. ΔΟΥΜΑΣ.

## ΔΥΟ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

ΕΚ ΤΩΝ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΟΣ  
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ ΤΟΥ ΑΘΑΝΑΤΟΥ

### ΕΡΑΕΡΟΥ.

Α'.

Ὁ ἀνθρωπισμὸς ἡμῶν εἶναι μόνον προγύμνασμα,  
ὁ κάλυξ μέλλοντος ἀνθρώπου.

Σκοπὸς τῆς ἐπὶ γῆς ὑπάρξεως ἡμῶν εἶναι ὁ ἀνθρωπισμὸς, εἰς τὸν ὅποιον δεῖν νὰ ὑπηρετῶσι μόνον πάσαι αἱ ὑποδεῖς τοῦ βίου χρεῖται καὶ νὰ ἄγωσι μάλιστα πρὸς αὐτόν. Αἱ ἐν ἡμῖν ἰκανότητες καὶ δυνάμεις πρέπει νὰ ἀναπτυχθῶσι καὶ τελειοποιηθῶσιν ἅπασαι προσηκόντως. Ἡ λογικὴ ἡμῶν ἰκανότης δεῖν νὰ καταστῇ λόγος, αἱ εὐγενέστεραι καὶ λεπτότεραι αἰσθήσεις νὰ καταστῶσι τέχνη, αἱ ὀρμαὶ γυναικείαι ελευθερία καὶ καλλονή, τὰ ἐλατήρια τῆς θελήσεως ἡμῶν φιλάνθρωπια. Ἡ οὐδὲν δὲ γινώσκωμεν περὶ τοῦ ἡμέτερου προορισμοῦ, καὶ τότε ἠπάτησεν ἡμᾶς βεβαίως ὁ Θεὸς δι' ἅπασαν τῶν ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν ιδιοτήτων τὰς ὁποίας ἡμῖν ἐδωρήσατο, (ὅπερ βλασφημία πάσης ἐννοίας κενή), ἢ δυνάμεθα καὶ ὀφείλωμεν νὰ μένωμεν τόσον ἀκραδάντως πεπεισμένοι καὶ βέβαιοι περὶ τοῦ σκοποῦ τούτου, ὅσον καὶ περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἡμῶν αὐτῶν.

Πόσον δὲ σπανίως ἐνταῦθα καταφθάνει ὁ ἀνθρώπος τὸν ἀκόνιον, τὸν ἀπειρον τοῦτον σκοπὸν! Ἐν ὀλοκλήρῳ λαοῖς ὁ λόγος ὑποτάσσεται σχεδὸν ὅλως εἰς τὴν κτήνωδιν. Ἡ ἀλήθεια ζητεῖται ἐπὶ τῶν

μάλλον ἡμαρτημένων ἀτραπῶν, καὶ τὸ κάλλος καὶ ἡ ἀγνοία, χάριν τῶν ὁποίων ἐδημιούργησεν ἡμᾶς ὁ Θεός, φθείρονται ὑπὸ τῆς ὀλιγοψυχίας καὶ τῆς πανορίας. Ὀλίγοι μόνον ἀνθρώποι κατέστησαν τὸν ἐντελῆ καὶ θεοειδῆ ἀνθρωπισμὸν καθ' αὐτὸ σπουδῆν τῆς ζωῆς, ἐν τῇ ἀγνοιάτῃ καὶ εὐρυτάτῃ τῆς λέξεως σημασία. Οἱ πλείστοι δυστυχῶς ἄρχονται ὄψε σκοπόμενοι περὶ τούτου, καὶ ἐν αὐτοῖς δὲ τοῖς ἀριστοῖς ἀγενεῖς ὀρμαὶ καταβιάζουσι τὸν ὑψηλὸν ἀνθρώπου εἰς τὴν τάξιν τοῦ κτήνου, καὶ τίς τῶν θνητῶν ἀποτολμᾷ ποτε νὰ εἴπῃ ὅτι δύναται νὰ φθάσῃ ἢ ὅτι ἐφθασεν ἤδη τὸ ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ὑπάρχον ἀγνὸν τῆς ἀνθρωπότητος πρότυπον;

Ἡ ἡπατάτο λοιπὸν ὁ δημιουργὸς ἐν τῷ σκοπῷ, τὸν ὅποιον ἔταξεν ἡμῖν, καὶ ἐν τῷ ἡμέτερῳ ὀργανισμῷ τῶν ὁποίων τοσοῦτον ἐντέχνως καὶ καταλλήλως πρὸς τὸν σκοπὸν συνεσκεύασεν, ἢ ὁ σκοπὸς αὐτὸς ἐκτείνεται πέραν τῆς νῦν ὑπάρξεως ἡμῶν καὶ ἡ γῆ τότε εἶναι μόνον τόπος τις εἰς προάσκησιν χρητισμοῦ, προπαρασκευαστήριον τι ἐνδιαίτημα. Ἐπ' αὐτῆς δὲ βεβαίως ὁ συνδυασμὸς πολλῶν ἐπιταπεινῶν ιδιοτήτων μετὰ τῶν ὑψίστων ἦτον ἀναγκαῖος, καὶ εἰκότως ὁ ἀνθρώπος φαίνεται μόνον ὀλίγον τι ἀνώτερος τῶν ἄλλων ζώων. Εἰκότως δὲ ὑπάρχει μεγίστη διαφορά καὶ τῶν ἀνθρώπων πρὸς ἀλλήλους, ἐπειδὴ πάντα ἐπὶ τῆς γῆς εἶναι τόσον πολυειδῆ καὶ ποικίλα καὶ τὸ ἡμέτερον γένος ἐν τισὶ χώραις καὶ καταστάσεσιν ὑπόκειται τοσοῦτον εἰς τὸν ζυγὸν τοῦ κλίματος καὶ τῶν ἀναγκῶν. Ἡ σοφὴ καὶ ἐκπαιδευοῦσα ἡμᾶς πρόνοια συμπεριέλαβεν ἄρα ἐν τῷ σχεδίῳ τῆς δι' ἐνὸς βλέμματός πάντας αὐτοῦ τοῦ βαθμοῦ, τὰς ζώνας τὰς διαφορὰς τῶν εἰδῶν καὶ γινώσκει νὰ προάγῃ διὰ πάντων τούτων εἰς τὰ πρόσω τὸν ἀνθρώπου, καθὼς ἐκάστην ὑποδεεστέρην δυνάμιν προάγει βαθμηδὸν καὶ ἀνεπαισθήτως. Καίτοι δὲ παράδοξον εἶναι ὅμως ἀναντιρρήτον ὅτι μετὰ τὸ ἀπάντων τῶν κατοίκων τῆς ὑψηλῆς τοῦ ἀνθρώπου γένος ἀπολείπεται ὡς πρόβρωτόν τοῦ τέρματος τοῦ προορισμοῦ αὐτοῦ. Τὰ λοιπὰ ζῶα φθάνουσιν εἰς τὸν σκοπὸν, εἰς τὸν ὁποῖον κατὰ τὸν ὀργανισμὸν αὐτῶν πρέπει νὰ φθάσωσιν. Ὁ ἀνθρώπος μόνον δὲν φθάνει εἰς τὸν σκοπὸν του, καὶ τοῦτο μάλιστα ἐπειδὴ οὗτος ἔχει τοσοῦτον ὕψος, κείτται τόσον μακρὰν καὶ εἶναι ἀπειρος ὁ δὲ ἀνθρώπος ἐπὶ τῆς ταπεινοτάτης αὐτῆς γῆς τοσοῦτον ὄψε καὶ μετὰ τοσοῦτων δυσχερειῶν ἐξωτερικῶν τε καὶ ἐσωτερικῶν ἀρχεται τοῦ ἔργου του. Τὸ ζῶον ἔχει ἀσφαλῆ ὁδηγὸν τὸ ἐνστικτὸν, τὸ μητρικὸν τοῦτο δῶρον τῆς φύσεως· εὐρισκόμενον τρόπον τινὰ ὡς τις δούλος ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ ὑψίστου πατρὸς καὶ κυρίου τοῦ ὀφείλει νὰ ὑπακούῃ. Ἄλλ' ὁ ἀνθρώπος ἐν αὐτῷ κατέχει τὸν ὄψον υἱοῦ, καὶ δεῖν ἄρα, πρὸς τισὶν ἄλλοις ἀναγ-



καιοτάτοις νυν πρώτον νὰ μάθῃ πάντα ὅσα προσήκουσιν εἰς τὸν λόγον καὶ τὸν ἀνθρωπισμὸν.

Μανθάνει λοιπὸν ταῦτα ἀτελῶς, διότι μετὰ τῶν σπερμάτων τῆς φρονήσεως καὶ τῆς ἀρετῆς κληρονομεῖ καὶ προλήψεις καὶ ἔξεις κακὰς, καὶ ἐν τῇ πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν πνευματικὴν ἐλευθερίαν πορεύει αὐτοῦ εἶναι βεβαρημένος ὑπ' ἀλύσεων ἀπ' ἀρχῆς τοῦ γένους του καταγομένων. Τὰ δὲ ἔχνη, ἅπερ θεοὶ ἄνδρες πρὸ αὐτοῦ καὶ περὶ αὐτὸν ἐχάραξαν, εὐρίσκονται μετὰ πλείστων ἄλλων συγκεχυμένα καὶ συγκαταπεπατημένα, καὶ ἐπὶ ταῦτ' ἔβησεν κτήνη καὶ λησταὶ οἵτινες δυστυχῶς ὑπῆρξαν πολλαίαι καὶ δραστηκώτεροι ἢ οἱ ὀλίγοι ἐκεῖνοι ἐλεγκτοὶ, μεγαλοφρεῖς καὶ ἀγαθοὶ ἄνδρες. Ὄθεν ἢ πρέπει, (ὡς καὶ πολλοὶ ἤδη ἐπραξάν) νὰ μεμφθῇ τις τὴν πρόνοιαν ὅτι ἄφρασε τὸν ἄνθρωπον νὰ προσεγγίσει τόσον εἰς τὴν ζωὴν κατὰστασιν καὶ ἐστέρησεν αὐτὸν καίπερ μὴ μέλλοντα νὰ ᾔνοι ζῶν, ἐκείνης τῆς ποσότητος τοῦ φωτὸς τῆς βασιμότητος καὶ βεβαιότητος ἧτις ἠδύνατο νὰ ὑπηρετῇ εἰς τὸ λογικὴν αὐτοῦ ἀντὶ τοῦ ἐνοστίκτου, ἢ δέον νὰ θεωρῆται ἢ ἔλλειπῆς αὕτη ἀρχὴ, διότι δὴ εἶναι τοιαύτη, ὡς τῆς ἀτελευτήτου μάλιστα προόδου του μαρτυρία: τουτέστιν ὁ ἄνθρωπος πρέπει μόνος νὰ ἀποκτήσῃ τὴν ποσότητα ἐκείνην τοῦ φωτὸς καὶ τῆς βεβαιότητος διὰ τῆς ἀσκήσεως, ἵνα ὑπὸ τὴν χειραγωγίαν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γένηται εὐγενὴς ἐλεύθερος δι' ἰδίων μόχθων καὶ πόνων, ὡς καὶ τῷ ὄντι μέλλει γενέσθαι. Ναι! διότι καὶ ὁ νῦν μόνον ἀνθρωποειδὴς θέλει κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα: καὶ ὁ ὑπὸ τοῦ ψυχῆος καὶ τοῦ καύσανος τοῦ ἡλίου καταμαρνανθεὶς καὶ ξηρανθεὶς κάλυξ τοῦ ἀνθρωπισμοῦ θέλει ἐκ νέου ἀνθήσει ἀναλαμβάνων τὴν ἀληθῆ αὐτοῦ ὄψιν, ὅλην αὐτοῦ τὴν γνησίαν ὠριότητα.

Καὶ εὐκόλως ἄρα δυνάμεθα νὰ προαισθανθῶμεν ὅτι ἐξ ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων μόνον ὁ θεοειδὴς οὗτος ἀνθρωπισμὸς ἦτοι ὁ συγκεκριμένος κάλυξ τῆς ἀληθοῦς τῆς ἀνθρωπότητος μορφῆς, μέλλει νὰ μεταβῇ εἰς τὸν ἕτερον ἐκεῖνον ὑπὲρ αἴσθησιν κόσμον, ἐπειδὴ πᾶσα τῆς γῆνιου ταύτης ζωῆς ἀνάγκη ὑπάρχει μόνον χάριν αὐτοῦ. Τὴν ἀσβεστον τῶν ἡμετέρων ὀσπῶν ἀπολείπομεν εἰς τοὺς λίθους μετὰ θάνατον, καὶ εἰς ἕκαστον τῶν στοιχείων τῆς φύσεως ἀποδίδομεν πάλιν τὸ ἐκυτοῦ. Τότε δὲ πᾶσαι αἱ ὀρμαι, δι' ὧν καὶ ἡμεῖς ὡς καὶ τὰ ἄλλα ζῶα, ὑπηρετοῦμεν εἰς τοῦ γῆνιου τούτου βίου τὴν οἰκονομίαν, ἐξετέλεσαν τὸ ἔργον των: διότι ὄφειλον νὰ γίνωνται εἰς τὸν ἄνθρωπον ἀφορμαὶ εὐγενεστέρων διανοημάτων καὶ ἀγώνων καὶ, τούτου γενομένου, ὁ προορισμὸς αὐτῶν ἐξεπληρώθη. Ἡ ἀνάγκη τῆς τροφῆς ἔπρεπε νὰ τὸν κινή πρὸς τὸ ἐργάζεσθαι, πρὸς τὸ συγκοινωνεῖν μετὰ τῶν ὁμοίων του, πρὸς τὸ ὑπακούειν εἰς τοὺς

νόμους καὶ τὰς διατάξεις, καὶ νὰ τὸν δεσμεύῃ ὑπὸ τινὰ σωτήριον εἰς τὴν ἐπίγειον ζωὴν ἀπαραίτητον ζυγόν. Ἡ γενετήσιος ὀρμὴ ὄφειλε νὰ ἐμφυτεύσῃ καὶ εἰς αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἀγρίου ἀνθρώπου τὴν ὠμὴν καρδίαν τὴν πρὸς τοὺς γονεῖς, τὴν σύζυγον καὶ τὰ τέκνα ἀγάπην καὶ νὰ τῷ καταστήσῃ εὐαρέστους τοὺς βαρεῖς καὶ μακροὺς ὑπὲρ αὐτῶν ἀγῶνάς του, εἰδότες ὅτι τοὺς ἀναδέχεται χάριν ὄντων εἰς αὐτὸν δὴ πάλιν ἀνηκόντων, χάριν τῆς ἰδίας του σαρκὸς καὶ τοῦ ἰδίου του αἵματος. Τοιοῦτον σκοπὸν ὑπέκρυψεν ἡ φύσις ἐν ἀπάσαις ταῖς ἀνάγκαις τῆς ἐπιγείου ζωῆς, ὧν ἐκάστη ὄφειλε νὰ ᾔνοι οἶονεὶ μήτρα τις, ἐν ἧ κατὰ μικρὸν ἐβλάστανε τὸ σπέρμα τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, καὶ μακάριον, ἂν ἤδη ἐβλάστησε, διότι μέλλει νὰ ἀναπτυχθῇ εἰς ἄνθος ὑπὸ τὴν θαλπνὴν ἀκτίνα ἄλλου τινὸς ὠραιότερου ἡλίου. Τὸ τέρμα πρὸς δ' ἀνεκαθεν καὶ ἄνευ συνειδήσεως ἔτεινε ὁ ἄνθρωπος ἐν πᾶσιν αὐτοῦ τοῖς ἔργοις καὶ τοῖς ἀγῶσι, καὶ πολλαίαις τοσοῦτον ἡμαρτημέναις ὁδοῦς μάλιστα ἐκλέγων, ἦτον ἀλήθεια, κάλλος καὶ ἀγάπη. Καὶ θέλει λοιπὸν διαφωτισθῇ καὶ ἐξομαλυνθῇ ὁ ἐνώπιον αὐτοῦ λαβύρινθος: θέλουσιν ἐξαφανισθῇ τὰ ἀπατῶντα αὐτὸν μαγικά φάσματα, καὶ οὐ μόνον μέλλει νὰ ἴδῃ ἕκαστος ὅπου καὶ ἂν εὐρίσκηται τὸν σκοπὸν πρὸς ὃν ἄγει ἢ ἀτραπὸς αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ σὺ αὕτη συνάμα φιλόστοργος τοῦ ὑψίστου πρόνοια ὑποδομένη τὴν μορφήν ἀγαθοῦ τινος δαίμονος καὶ φίλου, ὁποῦτος ἀληθῶς δεῖται, θέλλει τὸν ὀδηγήσει μετ' ἐπεικειᾶς καὶ εὐμενεῖας πρὸς τὸν σκοπὸν ἐκεῖνον.

Ἀλλὰ καὶ τὸ εἶδος τοῦ ἄλλου ἐκεῖνου κόσμου ἀπέκρυψεν ἀφ' ἡμῶν ὁ πανάγαθος δημιουργὸς, ὅπως μὴτε τὸν ἀσθενῆ ἐγκέφαλον ἡμῶν καταπλήξῃ, μὴτε νόθον τικὰ πρὸς τὸν κόσμον ἐκεῖνον ἀγάπην διεγείρῃ ἐν ἡμῖν. Ἐντοσοῦτῳ ἐπισκοποῦντες τὴν πορείαν τῆς φύσεως εἰς τὰ κατώτερα ἡμῶν γένη, καὶ παρατηροῦντες πῶς ἡ πλαστικὴ αὐτῆς δύναμις ἀπορρίπτει βαθμηδὸν ὅ,τι ἀγενέστερον καὶ ἑλαττοῦ τὰς ταπεινοτέρας ἀνάγκας καὶ πῶς πάλιν καλλιεργεῖ διηνεκῶς καὶ αὐξάνει τὸ πνευματικὸν στοιχεῖον, τὸ λεπτότερον λεπτότερον ἀπεργάζεται καὶ τὸ ὠραιότερον ὠραιότερον ζωογονεῖ, δυνάμεθα νὰ πιστεύωμεν ὅτι διὰ τῆς ἀοράτου καλλιτεχνικῆς αὐτῆς χειρὸς καὶ τὸ ἀκροθίνιον τοῦ κάλυκος τοῦ ἡμετέρου ἀνθρωπισμοῦ θέλει παρουσιασθῇ εἰς τὴν ἄλλην ἐκείνην ζωὴν ὑπὸ τὴν γνησίαν καὶ ἀληθῶς θεῖαν τοῦ ἀνθρώπου μορφήν, τῆς ὁποίας τὴν λαμπρότητα καὶ τὸ κάλλος οὐδεὶς ἐπὶ γῆς ζῶν ἠδύνατο νὰ φαντασθῇ ποτε καὶ παρατηρήσῃ, ὥστε εἶναι μάταιον καὶ νὰ ποιῶμεν καὶ πλάττωμεν διὰ τῆς φαντασίας ἡμῶν. Καὶ μάλιστα καὶ τοι πέποιθα ὅτι, ἄτε δὴ πάντων ἐπ' ἀκριβέστατον ἐν τῇ δημιουργίᾳ συνεχομένων καὶ αὕτη ἡ ὀργανικὴ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς δύναμις ἐν ταῖς καθαρωτάταις πνευματικαῖς

αὐτῆς ἐνασχολήσεσι καὶ ἀσκήσεσι προπαρσκευάζει τὸ εἶδος τῆς μελλούσης ἐμφανισεῶς τῆς, ἢ ὅτι καὶ ὑφαίνει ἀσυνειδήτως τὸ ὕφασμα ὑπὲρ θέλει τὴν περιβάλλει, μέχρις οὗ ἢ ἀκτίς λαμπροτέρου ἡλίου ἐξυπνίσῃ τὰς βαθυτάτας καὶ πρὸς αὐτὴν ἀγνώστους ἐπὶ ἐνταῦθα καὶ κεκρυμμένας δυνάμεις τῆς: ἤθελεν εἶναι θρασὺ τὸ προδιαγράψαι εἰς τὸν δημιουργὸν τοὺς πλαστικούς νόμους κόσμου, τοῦ ὁποῦτος τὰς λειτουργίας ἡμεῖς τόσον ὀλίγον τέως γινώσκουμεν. Ἀρκεῖ δὲ ὅτι πᾶσαι αἱ ἐν ταῖς κατώτεροις βασιλείαις τῆς φύσεως παρατηρούμεναι ὑφ' ἡμῶν μεταλλάγαι εἶναι τελειοποιήσεις, καὶ ὅτι τοῦλάχιστον ἔχομεν οὕτω νεύματα πρὸς ὅ,τι ἕνεκα ὑψηλοτέρων λόγων εἴμεθα ἀνίκανοι νὰ ἀτενίσωμεν τὰ ὄμματα. Οὕτω τὸ ἄνθος παρουσιάζεται εἰς τὸν ὀφθαλμὸν ἡμῶν πρῶτον μὲν ὡς μικρότατόν τι φύτρον, ἔπειτα ὡς σπόρος, ὅστις γίνεταί κάλυξ, καὶ οὕτω βαθμηδὸν ἐκβλαστάνει καὶ ἀναπτύσσεται τὸ ἄνθος, ὑπὲρ ἄρχεται βιοῦν ἐν ταύτῃ τῇ οἰκονομίᾳ τῆς γῆς. Ὅμοια δὲ συμβαίνει καὶ εἰς ἄλλα πολλὰ ὄντα ἐν οἷς ἡ χρυσάλλις κατέστη, ὡς γνωστὸν, σύμβολον τῶν τοιούτων ἐν τῇ φύσει μεταλλαγῶν: ἴδου! ἔρπει ἐκεῖ ἡ δυσειδὴς, ἢ ἀδδιδράγος κάμπη, ἢ ὦρα τῆς ἡγγικῆς, θανάτου ἀτονία τὴν καταλαμβάνει, ἀγωνιά, συσφιγγεται ἐλισσομένη περὶ ἑαυτὴν, καὶ φέρει ἤδη τὸ ὕφασμα τοῦ σαβάνου τῆς ὡς καὶ μέρος τῶν ὀργάνων τῆς νέας τῆς ὑπάρξεως ἐν ἐκυτῇ, αἱ σπειραὶ τῆς ἐργάζονται ἀκαταπαύστως καὶ αἱ ἐντὸς αὐτῆς ὀργανικαὶ δυνάμεις δραστηρίως ἐνεργοῦσιν. Ἡ μετατροπὴ γίνεται βραδέως καὶ φαίνεται καταστροφὴ δέκα πόδες μένουσιν ἐγκεκολλημένοι εἰς τὸ ἀποβληθὲν σφραγ καὶ τοῦ νεαλοῦς πλάσματος τὰ μέλη εἶναι εἰσέτι ἀσχημάτιστα, ἀλλὰ βαθμηδὸν σχηματίζονται καὶ τακτοποιοῦνται, τὸ νεόπλαστον ὅμως ἐν δὲν ἐγείρεται εἰσέτι πρὶν ἢ ἀποτελεσθῇ ὅλοσχερὲς. Ὅργα λοιπὸν καὶ τεινεῖ παντὶ σθένει πρὸς τὸ φῶς, καὶ ἐν τάχει ἀποτελεῖται ὅλη αὐτοῦ ἡ μορφή. Ὀλίγα στιγμήαι ἀκόμη, καὶ αἱ ἀπαλαὶ μικραὶ του πτέρυγες γίνονται πενταπλάσιως μεζονες ἢ ὅσον ἦσαν ὑπὸ τὸ νεκρικὸν ἐπὶ κάλυμμα. ἔχουσι δὲ αὐταὶ καὶ ἐλαστικότητα καὶ λαμπρότητα θυμαστὴν, οὕσαι συνάμα καὶ πολλαὶ καὶ μεγάλα ἵνα φέρωσι τὸ ἐντομον ὡς ἐπὶ πτερύγων ζεφύρου. Ὁ ὀργανισμὸς αὐτοῦ ἄπας μετηλλάγη, καὶ νῦν ἀντὶ τῶν χονδροειδῶν φύλων, ἐν οἷς ἔπρεπε πρότερον νὰ διακίταται καὶ ζητῆ τὴν τροφήν του, γεύεται νεκταρώδους δρόσου, ἢν ἐκμυζᾷ ἀπὸ τοῦ χρυσοῦ τῶν ἀνθέων κάλυκος, καὶ ὁ προορισμὸς αὐτοῦ μετεβλήθη, νῦν διότι ἀντὶ νὰ εὐαρεστῇ λαϊμάργως τὴν ταπεινὴν πρὸς τροφήν ἕρξιν, ὑπηρετεῖ εἰς ὀρμὴν εὐγενεστέρων τὴν τοῦ ἔρωτος. Καὶ τίς ἤθελε ποτε ὑποπτεύσει ὑπὸ τὴν μορφήν τῆς κάμπης κρυπτομένην τὴν μέλλουσαν χρυσάλλιν;

τίς ἠδύνατο ν' ἀναγνωρίσῃ ἐν ἀμφοτέραις ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πλάσμα, ἐὰν δὲν ἐδείκνυεν ἡμῖν ἢ πείρα τοῦτο; Καὶ παρατηρητέον ὅτι καὶ αἱ δύο αὐταὶ ὑπάρξεις εἶναι μόνον διάφοροι ἡλικίαι ζωῆς ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ὄντος ἐπὶ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς γῆς, ὅπου ὁ βίος τῶν ὀργανικῶν ὄντων ἀνανεοῦται διηνεκῶς καὶ πολυτρόπως. Ἀλλὰ πόσον ὠραία ἐκτροπαὶ δὲν πρέπει ἄρα νὰ ἐναπόκηται ἐν τῷ κόλπῳ τῆς φύσεως ἐν γένει ὅπου ὁ κύκλος τῶν ἐνοργάνων ὄντων εἶναι πολὺ εὐρύτερος, καὶ αἱ ὑπ' ἐκείνης σχηματιζόμεναι ἡλικίαι ἢ περίοδοι τῆς ζωῆς περιλαμβάνουσι κόσμους πλείονας τοῦ ἐνός; Ἐλπίζε λοιπὸν, ὦ ἄνθρωπε, καὶ μὴ προφήτευσ! Τὸ ἄθλον σοὶ προετέθη ἀγωνίζου δι' αὐτό! Ἀπόβαλε ὅ,τι ἀπάνθρωπον, ζῆτει τὴν ἀλήθειαν, τὴν ἀγαθότητα καὶ τὴν θεῖαν καλλονὴν, καὶ οὕτω δὲν θέλεις ἀποτύχει τοῦ σκοποῦ σου!

Δεικνύει λοιπὸν ἡμῖν ἢ φύσις καὶ ἐν τούτοις τοῖς παραδείγμασι γινομένων ἢ μεταβαλλομένων ὄντων διατὶ συμπεριέλαβεν εἰς τὸ βασίλειον τῶν πλασμάτων αὐτῆς καὶ τὸν ὕπνον τοῦ θανάτου: οὗτος εἶναι ἢ εὐεργετικὴ νάρκωσις ἢ περιτυλίσσουσα ἕκαστον ὄν ἐν τῷ ὁποίῳ αἱ ὀργανικαὶ δυνάμεις ὑπενεργοῦσι νέαν αὐτοῦ τούτου ἐκτροπήν. Καὶ ἐπειδὴ τὸ ἐν αὐτὸ μετὰ τῆς ἐλλάσσεως ἢ μεζιζονος σσνειδήσεως του δὲν εἶναι ἀρκούντως ἰσχυρὸν, ἵνα ἐπίδη τὸν ἀγῶνα τῆς ἐκτροπῆς, ἢ κρατήσῃ μάλιστα αὐτοῦ ἀποκοιμίζεται καὶ ἐγείρεται μόνον ἀφοῦ ἐκτραπῇ εἰς τὴν νέαν αὐτοῦ μορφήν. Καὶ ὁ ὕπνος τοῦ θανάτου δηλοῖ ἄρα πόσον φιλοστόργως κήδεταί καὶ φεῖδεται ὁ ὑψίστος πατὴρ τῶν πλασμάτων του, διότι εἶναι ἰματικὸν τι, οὕτως εἰπεῖν, ὅπιον, ὑπὸ τὴν ἐνέργειαν τοῦ ὁποῦτος ἢ φύσις συναθροίζει καὶ συγκεντρῶι τὰς δυνάμεις τῆς, καὶ ὁ εἰς ὕπνον βυθισθεὶς νοσῶν ἀναρβάνυται καὶ ὑγιαίνει.

(Ἐπεται τὸ τέλος.)

## ΛΕΟΝΤΟΣ ΑΛΛΑΤΙΟΥ ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΞΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ.

(Συνέχ. καὶ τέλος. Ἴδε ἀριθ. 444.)

Μεθερμηνεύσεις ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ εἰς τὴν  
Λατινικὴν.

Nicephori Blemmidæ. Geographia Compendiaria. Ἑλληνο-λατινιστί.

Βουλόμενος δὲ ὡς ἐν συντόμῳ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ζωγραφῆσαι. κτλ.

Nicephori Blemmidæ. Alia de terra historia compendiosa. Ἑλλ-λατ.



Ἡ γῆ τὴν μέσην τοῦ παντός ἔλαχε χώραν. κτλ.  
**Theodori Rhodocanakidis, Geographica Hypotyposis.** Ελλ-λατ.  
 Ἡ τῆς ὅλης γῆς περίμετρος σταδίων εἰκοσι πέντε μυριάδων καὶ δύο, παραδέδοται. κτλ.  
**Georgii Gemisti in Strabonis Geographica.** Ελλ-λατ.  
 Οὔτε τὴν θάλατταν τὴν Κοσπίαν ὀρθῶς οἰεται Στράβων κτλ.  
**Georgii Gemisti de Figura terrae habitatae.** Ελλ-λατ.  
 Τὸ τῆς γῆς τῆς οἰκουμένης σχῆμα κτλ.  
**Georgii Gemisti Chorographia Thessaliae.** Ελλ-λατ.  
 Ἡ χώρα πλὴν ὅσον ποταμόκλυστος ἐστὶν κτλ.  
**Anonymi de Istro fluvio.** Ελλ-λατ.  
 Ὅτι ὁ Ἴστρος ὁ ποταμὸς ὁ λεγόμενος Φεισῶν κτλ.  
**Anonymi de Septem Orbis miraculis.** Ελλ-λατ.  
 Ἔξον θέαμα τῶν πάλαι πυραμίδων κτλ.  
**Ordo Episcoporum, et Metropolitanorum sub Patriarchis Antiocheno et Hierosolymitano.** Ελλ-λατ.  
 Ὁ Καθολικὸς Ῥωμαγύρεως, ἦτοι Περσίας κτλ.  
**Ioannis Canabutti (Ἰωάννης Καναβούτζος) de Insula Samothracia et Diis Troicis ad Aeni et Samothraciae principem.** Ελλ-λατ.  
 Τῆς δουλικῆς ταύτης καὶ τολμηρᾶς ἀναφορᾶς πρὸς τὴν αὐθεντίαν σὴν κτλ.  
**Leonardi Aretini de republ. Florentinorum** Ελλ-λατ.  
 Ἐπειδὴ ἐπιθυμοῦμεν εἰδέναι τὴν πολιτείαν τῆς ἡμετέρας πόλεως, ὅποια τίς ἐστὶν κτλ.  
**Ex Ioanne Philadelphensi excerpta** Ελλ-λατ.  
 Ὄρθῶς ἄρα οἱ τὰ μυθικὰ τὸν Κρόνον τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας. κτλ.  
**Brysonis Philosophi de extremis diebus Carmen Jambicum Graece.** Ελλ-λατ.  
 Ἀρχὴ κακῶν γε προσδραμεῖται τῇ χθονί. κτλ.  
**Theodosii Diaconi de excoidio Cretensi ad Imperatorem Romanum.** Ελλ-λατ.  
 Ῥώμη παλαιὰ μὴ φθίνει τὸν δεσπότην κτλ.  
**Chronicon secundum traditionem Septuaginta interpretum, et aliorum expositorum.** Ελλ-λατ.  
 Ἀδὰμ πρῶτος ἄνθρωπος γενόμενος. κτλ.  
**Anonymi Compendiosa traditio Artis rhetoricae.** Ελλ-λατ.  
 Οἱ τῆς ῥητορικῆς τέχνης ἐξηγεῖται πρὶν. κτλ.  
**Tryphonis Sophistae Prolegomena in artem rhetoricam** Ελλ-λατ.  
 Ἐπειδὴ τέτταρες εἰσὶν αἱ ἀνωτάτω ζητήσεις. Φημί δὴ τὸ εἶ ἐστίν. κτλ.

**Expositionum in artem rhetoricam, cum a Christianis tum ab Ethnicis traditarum.** Ελλ-λατ.  
 Πρὸ τῆς ἀκριβοῦς ἐκθέσεως τῶν κατὰ μέρος ὀφειλόντων ἐν τῷ παρόντι θεωρηθῆναι πονήματα.  
**Matthaei Camariotae Compendium in rhetoricas exercitationes.** Ελλ-λατ.  
 Ὅρος προγυμνάματος. Προγύμνασμα ἐστὶ. κτλ.  
**Troili Sophistae in Artem rhetoricam Hermogenis.** Ελλ-λατ.  
 Ἐπειδὴ σὺν Θεῷ τῆς ῥητορικῆς ἀρχόμεθα τέχνης. κτλ.  
**Georgii Pachymerae de Probationibus.** Ελλ-λατ.  
 Πᾶν κεφάλαιον κατασκευάζεται κτλ.  
**Romani Sophistae «Περὶ Ἀνεμιμένου» κανόνες.** Ελλ-λατ.  
 Οὐκ ἀγνοῶ μὲν ὡς τολμηρὸς καὶ περιεργὸς εἶναι δόξω. κτλ.  
**Synopsis figurarum, quarum Hermogenes meminuit in Libris de inventione, et de Ideis.** Ελλ-λατ.  
 Στρογγύλον σχῆμα ἐστὶ τόδε. κτλ.  
**Herodiani de figuris.** Ελλ-λατ.  
 Σχῆμα ἐστὶν ἐξάλλαξις φράσεως ἀπὸ τοῦ καταλήλου ἐπὶ τὸ κρεῖττον κτλ.  
**Michaëlis Apostolii Byzantii de Figuris poeticis.** Ελλ-λατ.  
 Φράσις ἐστὶ λόγος ἐγκατάσκευος, ἢ λόγος κτλ.  
**Michaëlis Pselli, quæ sit Historiarum differentia, quarum alteri Charicles, alteri Leucippe, argumento sunt.** Ελλ-λατ.  
 Πολλοὺς οἶδα καὶ τῶν ἄγαν πεπαιδευμένων κτλ.  
**Dionis Sophistae Epistolæ.** Ελλ-λατ.  
 Συνίστημί σοι τὸν φέροντα τὴν ἐπιστολὴν ἄνδρα κτλ.  
**Georgii Hagiopolitæ Oratio de Angelis.** Ελλ-λατ.  
 Καὶ πάλαι τῷ Θεῷ Δαυὶδ περὶ ἡμῶν πάντως προκελαδήσαν τὸ πνεῦμα. κτλ.  
**Leonis Centuripini, Oratio in S. Iacobum Apostolum.** Ελλ-λατ.  
 Ἰλικὴ μὲν αἴσθησις ἡδεσται τοῖς ὦν ἀντιλαμβάνεσθαι πέφυκεν. κτλ.  
**Leonis Siculi Grammatici, Laudatio in S. Nectarium Patriarcham Constantinopol.** Ελλ-λατ.  
 Ἀρετὴν ἐπαινεῖν ἀρετόν. κτλ.  
**Nicolai Pepagomeni Laudatio in S. Isidorum Martyrem Chium.** Ελλ-λατ.  
 Ἰσίδωρον τὸν γενναῖον λόγοις ἐγκωμιᾶσαι τῶν κατὰ πᾶσα ἂν εἴη. κτλ.  
**Basilii Seleuciensis Oratio in S. Pentecostem.** Ελλ-λατ.

Ποικῆ μὲν, ἀλλ' ἐπωφελεῖ τῆς Ἐκκλησίας τὰ πνευματικά. κτλ.  
**Basilii Seleuciensis Oratio in B. Iobum.** Ελλ-λατ.  
 Ὡσπερ οἱ κατὰ γῆν βασιλεύοντες, τοὺς ὑπὲρ αὐτῶν ἐν παρατάξειν ἀριστεύσαντας. κτλ.  
**Ioannis Damasceni Oratio in Hypapantem Domini Nostri Jesu Christi.** Ελλ-λατ.  
 Εἶχε μὲν ἡ τῶν γενεθλίων πανήγυρις. κτλ.  
**Ioannis Damasceni sive potius Ioannis Euboeensis Episcopi Oratio in diem Natalem Domini.** Ελλ-λατ.  
 Ὅποταν τὸ ἔαρ ἐπέλθῃ τὰ τῶν σωμάτων στοιχεῖα. κτλ.  
**Nili Chii, metropolitæ Rhodi, Laudatio in Sanctam Matronam Chiam.** Ελλ-λατ.  
 Οὐ ξένα τὰ τῆς παρουσίας ἡμῶν πανηγύρεως. κτλ.  
**Nicephori Blemmidæ Monachi de vita, et rebus S. P. N. Pauli Latrensis.** Ελλ-λατ.  
 Μάτην οἱ πολλοὶ τὸν χρόνον αἴτιον ἀξιοῦσιν εἶναι τοῦ περὶ τὰ κατὰ ζήλου. κτλ.  
**Ioannis Stauracii Chartophylacis Thessalonicensis Oratio in Miracula Myrrorrhoe Magni Demetrii.** Ελλ-λατ.  
 Ὁ λόγος τῷ μυρορρόχ Δημητρίῳ τὰ θαύματα — Ποῦ γὰρ δίκαιον τὴν τοσοῦτων θαυμάτων. κτλ.  
**Georgii Grammatici Laudatio in S. Barbaram.** Ελλ-λατ.  
 Ἔστι μὲν τοῖς οὐκ ἀξίοις ἐπισημᾶς τῶν ὑπὲρ ἀξίαν ἐφάπτεσθαι. κτλ.  
**Theodori Studitæ laudatio in S. Bartholomæum Apostolum.** Ελλ-λατ.  
 Μέγιστος ἀγὼν, προθήσω δέ τι, καὶ κλέος κτλ.  
**Arsenii Archiepiscopi Coreyrensis laudatio in S. (Andream) (Apostolum).** Ελλ-λατ.  
 Ζωγράφου μὲν, καὶ λογογράφου τὴν ἔσθην τοῖς ἐντυγχάνουσι προξενούσιν ὠφέλειαν. κτλ.  
**Photii Patriarchæ Constantinopolitani Epistola ad Nicolaum Papam.** Ελλ-λατ.  
 Ὅτε τῆς ἱεραρχίας κατὰ νοῦν τὸ μέγεθος ἀναλήψομαι κτλ.  
**Michaëlis Glycæ. De pœnitentia Salomonis.** Ελλ-λατ.  
 Εἰ δέ τις καὶ περὶ τοῦ Σοφοῦ Σολομῶντος μαθεῖν βούλεται. κτλ.  
**Michaëlis Glycæ. De assumptione B. M. Virginis.** Ελλ-λατ.  
 Περὶ δὲ τῶν συμβεβηκότων τῇ ἀειπαρθένῳ τοῦ Κυρίου μητρὶ. κτλ.  
**Ioannis Phurnæ ad Gregorium Antigonitem de missa Præsanctificatorum.** Ελλ-λατ.

Ἐμοὶ δοκεῖ, Πάτερ Ἄγιε, μὴ δεῖν ὄλως ἐν ταῖς Ἀγίαις τασσαρακοσταῖς. κτλ.  
**Libanii declamationes nondum editæ.** Ελλ-λατ.  
 Ἐκτὸς τῶν ἐν Παρισίοις κατὰ τὸ 1627 (F<sup>o</sup>) καὶ ἐν Ῥώμῃ τῷ 1641 (Excerpta Rhetorum etc. in 8<sup>o</sup>) ἐκδοθέντων λόγων Λιβανίου τοῦ Σοφιστοῦ.  
**Michaëlis Pselli in pulicem Oratio.** Ελλ-λατ.  
 Τὸν κῶνωπα φασὶν ὡς ἐλέφαντα, καὶ ἵνα γε καθ' εἰρμὸν ὁ λόγος προτοί. κτλ.  
**Michaëlis Pselli pediculi laudatio.** Ελλ-λατ.  
 Ὁ φθεῖρ ἴσως τῇ ψύλλῃ τῆς εὐφημίας ἐπιβασκήνειν. κτλ.  
**Michaëlis Apostolii Oratio Funeris in Bessarionem Cardinalem.** Ελλ-λατ.  
 Ἐμελλον ἄρα μετὰ τὰ πολλὰ ἐκεῖνα δεινὰ, καὶ τῆς ἱερᾶς, καὶ φίλης μου πατρῆδος. κτλ.  
**Michaëlis Apostolii Προσφώνημα in Bessarionem Cardinalem.** Ελλ-λατ.  
 Τ' ἀγαθὰ τῶν ἔργων θειότατε Καρδινάλιον. κτλ.  
**Dionis Sophistæ Epistolæ V.** Ελλ-λατ.  
 Συνίστημί σοι, φίλων φίλτατε, τὸν τὴν δε τὴν ἐπιστολὴν φέροντα νεανίσκον. κτλ.  
**Stephani Rhodocanakidis Chiensis Carmina nonnulla.** Ελλ-λατ.  
 Τοσοῦτος ὁ πλοῦς καὶ μάτην καὶ ποῦ πλέω κτλ.  
**Michaëlis Pselli Opusculum de admirabilibus lectionibus.** Ελλ-λατ.  
 Μηδὲ καινῶν ἀναγνωσμάτων εἰς ἀνήκοος κτλ.  
**Zosimi in Demosthenem Oratio.** Ελλ-λατ.  
 Δευτέρῳ μοι λοιπὸν ἐπιβεῖναι τῷ Παικιανῆ καιρὸς κτλ.  
**Diogenis Cynici Epistolæ ineditæ.** Ελλ-λατ.  
 Διογένους Ἀπολλήξειδι χαίρειν. Θεβαῖτε Μεγάσθενης ἀπεθέμην τὰ πολλὰ. κτλ.  
**Gregorii Cyprii Patriarchæ Constantinopolitani de sui ipsius vita ita disposita, ut ab alio narrari videatur.** Ελλ-λατ.  
 Πατρίς μὲν τῷ συντεταχότι τὸ βιβλίον, Κύπρος ἢ νῆσος. κτλ.  
**Anastasio Antiocheni Patriarchæ de coacta in Perside Orientalium Episcoporum Synodo.** Ελλ-λατ.  
 Βασιλεύοντος Ἀρμέντου τῆς Περσικῆς χώρας κτλ.  
**Nicetæ Chartophylacis Thessalonicensis de dissidiis inter Græcos et Latinos, alio atque alio tempore exortis.** Ελλ-λατ.  
 Ἐπὶ Γρατιανοῦ διὰ Πικυλίνον τὸν τῶν Εὐσταθιανῶν ἀρχηγόν. κτλ.  
**Methodii Patarensis de libero arbitrio Fragmentum.** Ελλ-λατ.  
 Ὁ μὲν Ἰθακήσιος γέρον κατὰ τὸν τῶν Ἑλλήνων μῦθον κτλ.



• *Ioannis Damasceni Libellus rectæ fidei.* Ἑλλ-λατ.

Πιστεύω εἰς ἕνα Θεὸν Πατέρα παντοκράτορα κτλ.

*Ioannis Damasceni De virtutibus et Vitiis.* Ἑλλ-λατ.

Ἰστέον ὅτι ἀπλοῦς ὢν ὁ ἄνθρωπος. κτλ.

*Georgii Trapezuntii de recta Christianorum fide ad Ameram, eum captaesset Constantino- polis.* Ἑλλ-λατ.

Πολλὰ ἐστὶ τὰ παρακινήσαντα, καὶ πείσαντα με τολμήσαι. κτλ.

*Nicephori Blemmidæ de officio Imperatoris.* Ἑλλ-λατ.

Παλαιὸς τις νόμος ἐπεκράτησε τοῖς πράγμασι συμφωνῶν. κτλ.

*Anonymi in Cantica Canticorum Expositio.* Ἑλλ-λατ.

Πολλοὶ τῶν παρ' Ἑλλήσι σοφῶν περὶ ἔρωτος λόγου τὴν ψυχὴν ἐπ' αὐτὴν τὴν οὐρανίαν ἀψίδα κτλ.

*Ioannis Rhodocanacidis Chiensis — ad summum Pontificem Epistola, de procuranda unione Græcorum.* Ἑλλ-λατ.

Μακκρώτατε πάτερ — Τῶν πραγμάτων τὰ μὲν ἔργοις, τὰ δὲ λόγοις δείκνυται, τὰ δὲ ὑπ' ἀμφοτέρων. κτλ.

*Nicolai Patriarchæ Constantinopolitani, Simeonis Iogothetæ, Theodori Ancyran, Nicetæ Magistri et aliorum recentiorum Græcorum Epistolæ.* Ἑλλ-λατ.

*Himerii Sophistæ declamationes XX. Chortii Sophistæ, Zosimi Garæi et aliorum orationes.* Ἑλλ-λατ.

*Ioannis Lydi. Chrestomathia de Mensibus.* Ἑλλ-λατ.

*Theodori Lectoris Historia Ecclesiastica tripartita, ex Socrate, Sozomeno, et Theodoreto, Libri II; qua innumera iam dictorum trium scriptorum loca corrigentur.* Ἑλλ-λατ.

*Ioannis Chrysostomi et Photii Patriarchæ Constantinopolitani explicationes in Evangelia Matthæi, Lucæ et Ioannis, nunquam antea editæ nec Græce ne Latine. Opus Singulare.* Ἑλλ-λατ.

Περὶ μὲν οὖν Ἀέοντος Ἀλλατίου τοῦ Χίου καὶ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ, τῶν τε διὰ τοῦ τύπου κατὰ διαφόρους ἐποχὰς καὶ τόπους δημοσιευθέντων, καὶ τῶν μήπω εἰσέτι ἐκδοθέντων, τσαῦτα. Νῦν δὲ μεταβαίνοντες εἰς τὴν ἐξιστόρησιν τοῦ βίου *Γεωργίου Κορρασιού*, ἐτέρου κλεινοῦ τῆς πατρίδος ἡμῶν Χίου γόνου, τοῦ κατὰ τὸν μακκρίτην σοφὸν Κωνσταντῖνον τὸν ἐξ Οἰκονόμων, τοὺς μὲν πιστοὺς ἀσφαλῶς εἰς τὴν θείαν ἐπίγνωσιν διὰ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ ση- ρίζοντος καὶ καθοδηγούντος, τοὺς δὲ παλαμναίους

τῆς Ἐκκλησίας πολεμίους, καὶ περὶ τὴν πατρῶαν εὐσεβείαν καινοτόμους καὶ νεωτεριστὰς, καὶ παλαι- οτέρους καὶ νεωτέρους, τῷ σθένει τῶν λογικῶν καὶ γραφικῶν ἀποδείξεων οἷον χειρὶ βριαρᾶ καταπαλώ- μενος, ἀγγχοντος, καὶ πρὸς τὴν πέτραν τῆς πίστεως καταρράσαντος, πρέπον νομίζομεν νὰ συμπληρώσω- μεν τὸ τοῦ ἀντιπάλου αὐτοῦ Ἀλλατίου διὰ τοῦ ὑπὸ τοῦ ἐπιστηθίου φίλου αὐτοῦ Δημητρίου Φραγκίσκου Ῥοδοκανάκη ἐπὶ τῇ ἐπετειῷ ἑορτῇ τοῦ ὀνόματος αὐ- τοῦ ποιηθέντος ἐπιγράμματος:

- Φαῖνε μάλ' ἥλιος γενετῆρ φρανοτερπέος αἴγλης,
- Κρυσσεῖφ τε φέρε σεῦ ὄνομασμα δίφρω'
- Χαῖρε λίην θυμῷ, λιτροῆ τε χαρίστιον αὐδῆ
- Ἰψιμέδοντι σοφῶς ἕμνον ἀειδῶ Θεῷ.
- Σοὶ ζῶην γάρ ἔδωκε Θεὸς, καὶ σώματος ἰσχύην,
- Ἀρτεμίν τε φίλην, ἀγγίχσον τε νόον.
- Κεῖνος ἔτ' εἰρήνην, σοφίην καὶ χρήματα δώσει
- Σὸν μένον εὐσεβέως ζῶντι, Ἀλλάτιε, κλέος.

Ἐγγραφον ἐν Λονδίῳ.

ΔΗΜΗΤΡ. Ι. ΡΟΔΟΚΑΝΑΚΗΣ ΧΪος.

## ΠΑΝΔΩΡΑ.

ΑΝΑΚΑΛΥΨΙΣ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ. Ἀνεκαλύφθησαν κατὰ τὴν *Ἀλληλογραφίαν τοῦ Βερολίνου* ἐν τινὶ ἀρχαίᾳ μονῇ τῆς Σουαβίας, πλείστα ἀρχαῖα χειρῶν γραφα θεολογικῶν συζητήσεων τοῦ ἔτους 1490, ἥ- τοι 25 ἔτων προγενέστερα τῆς ἐν Γερμανίᾳ θρησκευ- τικῆς ἀναμορφώσεως. Μεταξὺ ἄλλων πολλῶν ἀξίων μειδιάματος οἴκτου ζητημάτων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἡ Βερολίνοιος ἐφημερίς συνοψίζει τὰ ἐξῆς:

• Πῶς ἦσαν τὰ πτερά τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριήλ ; — Ὁ Πιλάτος ἐνίψε τὰς χεῖρας του διὰ σάπωνος ; — Ὁ Δαβὶδ ἐπαίξεν ἦχον εὐθυμον ἢ γοργὸν ἐνώ- πιον τοῦ Σαουλ διὰ τῆς ἄρπης του ; — Πόσον οἶνον ἔπιον ἐν τοῖς ἐν Κανᾶ γάμοις ; — Ἰπάρχουσιν ἄγ- γελοι ἔχοντες φωνὴν βαρυτόνου ; — Τί ἤθελε γίνεαι ἱερὰ ὄστια καταπινομένη ὑπὸ ποντικοῦ ; — Ἰερεὺς τις ἐκτελῶν βάπτισμα, διακοπτόμενος ὑπὸ πτώσεως λίθου καθ' ἣν στιγμὴν πρόκειται νὰ εἴπῃ τὸ ὄνομα τοῦ παιδὸς καὶ κραυγάζων « εἰς τὸν διάβολον » τί κάμει με τοῦτο ; Τὸ παιδίον θὰ φέροι τὸ ὄνομα α ῥ τὸν διάβολον ; •

Ἡ ἐφημερίς τοῦ Βερολίνου προσητίθησιν ὅτι τὰ ἀνακαλυφθέντα χειρόγραφα ἀποτελέσουσιν ἐκτυπού- μενα τρεῖς περίπου τόμους ἐκ 500 σελίδων ἐκάστου συνισταμένου — Οἱ ἐκδοταὶ βεβαίως θὰ τρέξωσιν ὅπως ὠφεληθῶσιν ἐκ τῆς περιστάσεως.

(*Buzartics.*)